

park :11

regionalni mesečnik

Posebna literarna številka Parka: vrhunske kratke zgodbe in odlomki
Avtorice in avtorji: Cvetka Bevc, Andrej Blatnik, Rasto Božič, Matjaž
Necj Gazvoda, Thomas Gunzig, Bohumil Hrabal, Dušan Jelinčič, Zilhe
Tomaž Kosmač, Tomaž Mahkovic, Peter Rezman, Lucija Stepančič, D
Robert Titan Felix in Dimitri Verhulst.

Novo mesto, 5. julij 2008, številka 11, letnik 11, cena 2,50 EUR

KNJIŽNICA MIRANA
JARCA
Rozmanova 26

8000 NOVO MESTO
Poštnina plačana pri Pošti 8101 Novo mesto

GOGINO POLETJE

tiskarna vesel

**GRAFIČNO
OBLIKOVANJE
IN PRIPRAVA
ZA TISK**

OFFSET TISK

**TISK ETIKET
V ROLI**

**TISK PLASTIČNIH
KARTIC**

Tiskarna Vesel d.o.o. • Šentjernejska cesta 15, 8000 Novo mesto

Tel.: 07 3 373 390 • Fax: 07 3 373 393 • E-mail: tiskarna.vesel@siol.net • www.tiskarna-vesel.si

park
medijski sponzor

TURISTIČNI VODNIK

Po Dolenjski

Marjan Žiberna

Odkrijte in spoznajte lepote Dolenjske.

Pri Založbi Goga je izšel turistični vodnik Po Dolenjski, ki predstavlja bogate naravne, zgodovinske in kulturne znamenitosti ter širok izbor prenočitvenih in gostinskih obratov. Kupite ga lahko v vaši najljubši knjigarni in na vseh večjih turističnih točkah. Na voljo je v slovenskem in angleškem jeziku.

Potrebujete pomoč pri razvoju vašega podjetja?

V okviru projekta Gospodarsko središče JV Slovenije je v podjetniški coni Podbreznik v Češči vasi pri Novem mestu, kjer nastaja mesto v malem, zasnovan tudi

PODJETNIŠKI INKUBATOR PODBREZNIK,

ki združuje razvojno infrastrukturo in inovativno okolje, ki omogoča subvencije in pomoč pri razvoju in inkubiranih podjetij.

Z vključitvijo v Podjetniški inkubator Podbreznik, ki je sodoben objekt, v katerem bo na voljo prostor, vam omogočamo - ugoden najem poslovnih prostorov, ki ustrezajo vašim potrebam, - uporabo podpornih storitev (pisarniški material, fotokopiranje, ...), - hiter dostop do služb in storitev (pomoč pri načrtovanju in razvoju podjetja, pomoč pri pridobivanju financ, - večje možnosti srečanj z ostalimi podjetniki, investitorji ter razvojnimi inštitucijami.

Svoj interes za vključitev v podjetniški inkubator Podbreznik izrazite že sedaj. Tako si boste lahko zagotovili poslovni prostor in podpirne storitve po svoji meri.

KAKO?

Pridružite se nam

v četrtek, 10. julija 2008 ob 12. uri

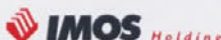
v sejni sobi Razvojnega centra Novo mesto d.o.o., Ljubljanska c. 26 (3. nadstropje TPC Hedera) v Novem mestu,

kjer vam bomo IMOS d.d., MO Novo mesto in Razvojni center Novo mesto d.o.o. posredovali vse potrebne informacije in dodatna pojasnila za vašo odločitev.

Vabimo vas, da podpišete pismo o nameri za vstop v podjetniški inkubator, ki vam bo zagotovilo vse sprotne in pomembne informacije za vašo dokončno odločitev.

Pri realizaciji tega projekta sodelujejo: IMOS Holding d.d. Ljubljana kot investitor, MO Novo mesto, kot spodbujevalec razvoja podjetništva in IMOS d.d. ter Razvojni center Novo mesto, d.o.o., kot ponudnika storitev in programov za podjetnike.

Projekt bo realiziran v sodelovanju Ministrstva za gospodarstvo v okviru javnega razpisa za sofinanciranje projektov izgradnje tehnoloških parkov in podjetniških inkubatorjev v okviru gospodarsko razvojno logističnih središč v obdobju 2008-2011.

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

Za bolj urejeno Dolenjsko

Komunala Novo mesto
Podbevškova 12
www.komunala-nm.si

REGIONALNI VODOVOD

Pripravljamo projekt regionalnega vodovoda, ki bo vreden 15,0 mio EUR in bo sofinanciran iz kohezijskega sklada EU po imenoma: "Hidravlična izboljšava in nadgradnja sistema pitne vode na območju Dolenjske". Vsebina projekta je hidravlično uravnoveženje in dograditev vodovodnega sistema vseh občin, ki jih povezuje magistralni vodovod Novo mesto. To so Občine: MO Novo mesto, Šentjernej, Škocjan, Mirna peč, Straža in Šmarješke Toplice. Projekt, v trenutni stopnji usklajenosti med občinami, zajema izgradnjo 30 km magistralnega in primarnega omrežja, izgradnjo naprave za čiščenje pitne vode na izviru Jezero v Družinski vasi in v Stopičah, ter izgradnjo vodohranov Kij, Gorenja vas in Škocjan. Gradnja bo potekala od leta 2009 do 2013.

GRČEVJE

Konec tega meseca poteče rok za zbiranje ponudb za gradnjo vodovoda Grčevje. Projekt obsega 13 km omrežja, dva vodohrana in dva črpališča. Gradnja bo potekala od julija 2008 do junija 2009. Ocenjena vrednost projekta znaša 2,0 mio EUR.

RAGOVO

V naselju Ragovo smo zgradili 450 m kanalizacijskega omrežja z objektom črpališča. Istočasno je ob gradnji potekala gradnja optične kanalizacije in plinovoda. Na kanalizacijsko omrežje je že možno individualno priključevanje.

MUHABER

V letih 2008 in 2009 načrtujemo izgradnjo kanalizacijskega omrežja na Muhaberju v dolžini 1250 m in obnovo vodovoda. Na novo zgrajeno kanalizacijsko omrežje bo možno individualno priključevanje spomladi leta 2010.

BIRČNA VAS IN STRANSKA VAS

V zaključni fazi je tudi projekt kanalizacije naselja Birčna vas in Stranska vas, ki se zaključuje z čistilno napravo. Investicija je ocenjena na 3.625.000,00 EUR.

ŠMARJEŠKE TOPLICE

V občini Šmarješke Toplice je v zaključevanju gradnja vodovoda Koglo. Zajema dva vodohrana (Koglo in Mevce), črpališče pri obstoječem vodohranu Gorenja vas in preko 5.000 m cevovoda. S pitno vodo bodo tako oskrbena naselja Koglo, Sela, Ravnik, Mevce, Radovlja in del Žalovič (Lakote). Vrednost celotne naložbe presega 1 mio EUR, preko 630.000 EUR pa je nepovratnih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. V teku je že gradnja priključkov.

DOLENJSKE TOPLICE

V Občini Dolenjske Toplice se je zaključila gradnja kanalizacije Podturen. Vrednost investicije je 146.000,00 EUR. Sedaj se je začelo priključevanje individualnih objektov na kanalizacijski sistem.

ŽUŽEMBERK

V občini Žužemberk, smo v januarju 2008, končali izgradnjo povezovalnega cevovoda med naseljem D. Križ in Reber, v skupni dolžini 1.800 m, kateri bo s pitno vodo napajal naselja Reber in Zalisec. Celotna investicija je znašala 138.000 EUR. V letošnjem letu nameravamo omenjeni projekt nadaljevati, in sicer z izgradnjo cca 600 m vodovodnega omrežja po naselju Reber, v skupni vrednosti 110.000 EUR. Predvideni rok izgradnje in možnosti priključitve je septembra 2008.

V Občini Žužemberk potekajo tudi gradnji dveh kanalizacij, in sicer ena ob cesti R1-216 in R3-650. Vrednost investicije je 212.000 EUR in druga do PC Sejmišča. Investicija je vredna 213.000,00 EUR.

STRAŽA

V Občini Straža končujemo izgradnjo kanalizacijskega sistema po naselju Zalog. Sistem sestavlja 405 m kanalizacije ter dva črpališča. Vrednost omenjenih del znaša 103.500 EUR. Dela bodo končana predvidoma junija 2008. V letošnjem letu nameravamo zgraditi še preostalo predvideno kanalizacijsko infrastrukturo za omenjeno območje, kar pomeni izgradnjo 940 m kanalizacijskih kanalov ter enega črpališča, v skupni predvideni vrednosti 310.000,00 EUR. Omenjena dela bodo končana predvidoma v oktobru.

MIRNA PEČ

V Občini Mirna Peč je v sklopu investicije, Sanacija in gradnja vodovodne infrastrukture, v zaključni fazi gradnja črpališča na vrtini in vodohran Poljane (Plešivica). V sklopu omenjene investicije v začetku naslednjega meseca poteče rok zbiranja ponudb za gradnjo vodovodnega omrežja višinske cone. Gradnja bo potekala do 31.05.2009. S pitno vodo bodo tako oskrbljena naselja Čemše, Poljane, Vrhpeč in Sveta Ana v občini Mirna Peč ter Cerovec, Radna vas in Bitna vas v Občini Mokronog-Trebelno.

ŠRANGA

Vrednost celotne naložbe presega 1,3 mio EUR, preko 665.000 EUR pa je nepovratnih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. Poleg tega pa je v zaključni fazi izgradnja kanalizacije Šranga, ki se je začela v letu 2005. Izvajalec del je Kukavica Zdravko s.p. Vrednost investicije v letu 2008 znaša 68.500,00 EUR. V mesecu juliju 2008 pa bo že možna priključitev vseh individualnih objektov.

Jože Bašelj

SCHYZMA – skupina mladih iz Novega mesta želi prispevati in aktivno sodelovati v svoji lokalni skupnosti.

Našo idejo nam pomaga uresničiti program

MLADI V AKCIJI.

GD Izobraževanje in kultura

Programa „Mladi v akciji“

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Šolski center Novo mesto
Višja strokovna šola
Šegova ulica 112, 8000 Novo mesto

Študijsko leto 2008/2009

Postani inženir/inženirka

VPIS V VIŠJEŠOLSKE ŠTUDIJSKE PROGRAME:

STROJNIŠTVO

redni, izredni, študij na daljavo

VARSTVO OKOLJA IN KOMUNALA

redni, izredni, študij na daljavo

ELEKTRONIKA

redni, izredni, študij na daljavo

LOGISTIČNO INŽENIRSTVO

izredni, študij na daljavo

Študijska središča za študij na daljavo:
Ljubljana, Koper, Idrija, Zagorje, Postojna

Informacije:

07/39 32182

vss.nm@guest.arnes.si

WWW.VSS-NM.COM

ŠOLA S TRADICIJO ZA KAKOVOSTNO BODOČNOST

Vabimo na vpis v prenovljene višješolske programe
2008/2009

vsi programi so:

- sodobno tehnično zasnovani,
- usmerjeni v praktično reševanje,
- kreditno ovrednoteni s 120 ECTS,
- modularni z možnostjo izbire,
- zasnovani kompetenčno,
- spodbujajo aktivnosti za dvig kakovosti...

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje in se niso prijavi s
Prvo prijavo, se lahko vpišejo od 1. septembra do
1. oktobra 2008 oz. do zapolnitve mest.

park

regionalni mesečnik
številka 11, letnik 11, 5. julij 2008
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej
kreativni urednik: Damir Skenderović

uredništvo: Marijan Dović, Nejc Gazvoda, Sandra Hrovat,
Iztok Kovačič, Tomaž Levičar, Gregor Macedoni, Borut
Peterlin, Boštjan Pucelj, Maja Regina, Mitja Sadek, Mitja
Simič, Damijan Šinigoj, Jure Švent, Jaka Šuln

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
naslovnica: Kreator
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje: Sandra Hrovat, Studio Pašteta

spletna stran: www.park-on.net
urednik spletne strani: Damir Skenderović
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

trženje:
vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
bostjan.volk@park-on.net
Maja Regina
040 203 369
maja.regina@park-on.net

CTP: Grafika Novo mesto d. o. o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

kontakti:
Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel: 031 626 326
e-pošta: park@park-on.net

naročila in distribucija: 07 393 08 12
park@park-on.net

Gogino poletje: Posebna literarna številka revije Park

Prilogo sta uredila Damijan Šinigoj in Uroš Lubej.
Fotografije je prispeval Boštjan Pucelj, razen kjer je označeno drugače.
Oblikovanje Sandra Hrovat.
Zgodbe so prispevale Študentska založba, Založba Litera in Založba GOGA.

Uredništvo revije Park se zahvaljuje urednikom teh založb
ter pisateljicam in pisateljem, ki so prijazno pristali na sodelovanje.

SPREHODI SE.

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2008).
Prekinitev naročnine je možna s pisarnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega
obdobja (1. julij 2008). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za
tujino znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Uvodnik

Gori na gori gori je isto kot brati med brati z brati

Cviliti pravzaprav nima smisla. Da je kurba, ki vedno najebe in na podobne nesmisle mislim. Da je vse samo politika, zanjo pa nič ne ostane. Nima smisla! Nikoli nobenemu ne moreš dovolj dati, pa najsi bo v materialnem ali kakšnem drugačnem agregatnem stanju, da bi bil ta zadovoljen in si ne želel še več. Jasno, zakaj bi vlekli za ponujeni prst (ker vsi itak vemo, kaj se potem zgodi!), če lahko zagrabiš roko!? O čem govorim? O kulturi, seveda. Ki je vedno podhranjena, na žalost. O knjigah, če sem še bolj natančen. Zakaj jih sploh potrebujemo, če je pa že Luštkov Franci iz Spodnjih Polčanj zadnjič za šankom ugotovil, da je slep, kdor se s petjem ukvarja. Če je mislil na tistega, za katerega mislim, da je mislil, potem je bolje biti gluh kakor slep, a to so že detajli! Dobro, knjige so seveda koristne, uporabne za marsikaj, z njimi lahko podložiš majavo mizo, na primer, ki se ji je pod težo brezštevlnih kozarcev z leti ena noga bolj obrabila kot ostale tri, lahko jih zložiš na kup, stopiš nanj in pogledaš sosedu čez plot, če kaj protizakonitega počne ali recimo kolje neprijavljeno svinjo (ali pa neprijavljeno kolje prijavljeno svinjo, kar pa je pravzaprav ena in ista protidržavna svinjarija!), konec koncev je knjiga tudi orožje, še posebej kakšna težka, zabrisana v puhlo glavo ...

Prebrati knjigo je težje kakor ogledati si na nacionalki (v najbolj udarnem terminu) kakšno njihovo zabavnoglasbeno oddajo ali prisluhniti kakšni

atomski poskočnici spod kakšnega kozolca, čeprav, če bolje pomislim, zdajle streljam kapitalne kozle! Sam bi si raje zarjavel žebelj počasi rinil nekam v koleno (in tega niti ne bi imenoval umetniški performans), a to je pač stvar okusa. Brati je lepo. Lepo je brati dobre zgodbe. Te, ki jih recimo predstavljamo v tej poletni številki Parka. Ki je uporabniku prijazna, seveda. V vseh pogledih! Format je priročen recimo za odganjanje muh z žara kje na kakšnem idiličnem hrvaškem otoku (a le pazite, da ne kurite v kakšni goščavi, v poletni vročini ogenj rado uide!), še bolj je priročen za pahljanje in hlajenje na plaži, ko boste v kratkem, prekratku dopustu poskušali na najbolj močnem soncu čim prej poogleneti, da bodo sodelavci in sodelavke iz pisarne padli na rit zaradi zavisti. Pa tudi ravno dovolj obsežen je, da z njim udarite po rilcu kakšno ali kakšnega, ki vam bo najedal na plaži, najsi bo verbalno ali fizično (vam recimo zaklanjal UV žarke, da ne boste mogli čim prej poogleneti ...). A uporabite to možnost po pameti. Če vam bo oseba, ki vas najeda, recimo všeč, je ni potrebno lopniti, raje na široko razprite revijo in pokažite vsem, kakšen intelektualec ali intelektualka ste. Ker berete. Ker berete zgodbe. Ker, bolj natančno, berete dobre zgodbe. Ker, še bolj natančno, berete dobre zgodbe treh založb – Študentske založbe, Založbe Litera in Založbe Goga. Naj vam teknejo na moč!

Damijan Šinigoj

Cvetka Bevc ... POGOVORNA ODDAJA

Cvetka Bevc se je rodila leta 1960 v Slovenj Gradcu. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je zaključila študij muzikologije in primerjalne književnosti ter se izpopolnjevala na University College Cork. Napisala je okoli trideset radijskih iger za odrasle in otroke, nekaj filmskih scenarijev in glasbeno gledaliških predstav za otroke, ustvarila številne glasbene podobe in izvirne glasbe radijskih iger, gledaliških predstav in filmov. Piše prozo (*Prigode Špelce Žvekič*, 2003, *Soba gospe Bernarde*, 2007, *Zgodbe iz somraka*, 2007), poezijo (pesniški zbirki *Prelet žerjavov*, 2004, *Med ločjem*, 2005) in pravljice za otroke (*Klavirski duhlec Jošti*, 2005, *Abecednik zaljubljene krastače*, 2007). Je članica Društva slovenskih pisateljev in članica uredništva revije *Poetikon*. Živi in ustvarja v Ljubljani. Pogovorna oddaja je kratka zgodba iz zbirke *Zgodbe iz somraka*, Založba GOGA 2007.

Ne, gospod, tudi jaz ne vem, zakaj vas ljudje sredi noči pokličejo na radijsko postajo. Najbrž so klepetave sorte. Jaz? Ne, ne gre za to. Ponavadi ne govorim veliko. Samo zadnje čase ne morem spati. In v naši hiši nikoli ni miru. Ja, podnajemnica sem. Ne, nisem edina stanovalka. Deset nas živi v tej hiši. Pravzaprav devet. Ne poznam vseh. Skoraj nobenega. Mogoče zadnje čase poklepetam s tole iz drugega nadstropja. Pri njej zdaj poslušam radio. Ne, ona je zaspala v naslanjaču. Če dobro poznam vašo oddajo? Šele zadnji teden jo poslušam. Zakaj? No, tudi v pogovorni oddaji ne bi smeli biti preveč radovedni, gospod. To pa vam lahko povem. Naša hiša ima dve nadstropji in podstrešje. Ampak ona, Žana, se je preselila zadnja. Ne, ne moja sosedka. Govorim vam o puncu, ki je stanovala pod mano. V tisti sobi menda že dolgo nihče ni živel. Gospodar je moral vlomiti vanjo, ker ni našel ključa. Presneto je ropotalo tisti dan. Slabo prenašam hrup. In že tako sem nervozna zaradi izpitov. Ampak Žana je bila videti še bolj nervozna. Čeprav me je prijazno pozdravila. Veste, nekateri stanovalci sploh ne odzdravijo, kadar se srečamo na stopnicah ali verandi. Ona pa mi je celo prva pokimala. Ja, tako je bilo ... Kaj je počela Žana? Menda je študirala filozofijo. Ne. Ste zmešani?! Jaz študiram biologijo! Ja, končnici sta isti. Nekaj sva imeli skupnega? Meni se to ne zdi zabavno, gospod. Ne vem, kateri letnik je obiskovala. Vem pa, da je v hišo prinesla veliko stvari. Malo sem pobrskala po njenih škattlah, ki so stale na hodniku. Odkrila sem cel kup filozofskih knjig. Nekaj newageovske solate. Sodobno poezijo. Posušene rože. In veliko čistil. Tri škattle čistil. Pa barvo za pleskanje. Gospodar bo hišo renoviral šele naslednjo pomlad, ampak Žana je hotela takoj ob vselitvi prebarvati svojo sobo. Po čopičih, ki jih je puščala pred vrati, sem videla, da je izbrala belo. Kako, prosim? Ne, nisem radovedna. Take stvari opaziš mimogrede. In kaj se je zgodilo potem? Vas to res zanima? In poslušalce tudi? Ker je lepo poslušati tuje zgodbe? Saj vam ne pripovedujem zgodbe! O tem vam govorim, da je Žana vse prebarvala. Še vrata je prepleskala. In potem je čistila. Kot da je hotela odstraniti svi-

njarijo tistih petdesetih podnajemnikov, ki so pred njo prebivali v sobi. Skvik, skvik, skvik, je odmevalo po celi hiši. Začela je že zjutraj, ko sem odhajala na predavanja. Najprej nisem vedela, kaj pomeni ta zvok. Šele kasneje, sredi dopoldneva, me je prešinilo spoznanje. Natararica je pred mano brisala mizo in z gobico odstranjevala zastarele madeže. Skvik. Skvik. In zvečer, ko sem prišla domov, je mala še vedno drgnila. Ali se je ves dan ukvarjala s tem, sem pomislila. Skvik. Skvik! Skvik! Skvik! Kaj?! Če lahko spustite malo glasbe? Zakaj? Ne delajte se prijaznega, gospod. Nočem glasbe. Nobenega bedastega premora ne potrebujem! Saj se ne razburjam. Samo Žana je drgnila madeže celo noč. Skoraj do jutra. Naslednji dan sem imela izpit. Ste se kdaj učili na pamet latinska imena? Stokrat jih ponovite in še vedno si jih ne moreš zapomniti. In ob ponavljanju mi je butal v glavo tisti zoprni skvik. Zvenelo je, kot da bi nekdo s krknjeno podgano drgnil po steklu. Ko sem hotela zaspati, je ta brezmadežnost še vedno udarjala skozi strop. Moja postelja je skoraj pri tleh in zdelo se mi je, da mi ta hrup krtači glavo. Seveda sem se šla pritožiti! Zakaj nisem poklicala policije? Ker se nisem spomnila. Sploh pa je šlo samo za obseदनost s čiščenjem ob nepravem času. To res ni za zgodnje jutranje ure. Ja, približno toliko je bila ura kot zdaj. Malo čez štiri. In sem potrkala na njena vrata. Čisto na rahlo. Tisti skvikanje je pred vrati kar bobnelo. Ampak Žana je takoj slišala moje trkanje in odprla. Zdaj sem si jo šele zares ogledala. Seve-

da si natančno ogledaš človeka, ki ob štirih zjutraj čisti svojo sobo. Na glavi je imela rutico in po nosu in licih ostanke barve. Bele barve. Oči je imela čisto svetle. Kot da je še njih očistila. Kako? Katera čistila je uporabljala? Saj vam ne govorim o tem, gospod. O njej vam govorim. Žani. Ker je imela take oči. In jaz je nisem ničesar vprašala. Samo zanergala sem, da imam zjutraj izpit in da mi bo od njenega čiščenja razneslo glavo. Zelo razumevajoče je pokimala in se opravičila. Dvakrat. Trikrat. Zdi se mi, da se je kar naprej opravičevala. Na sebi je imela belo majico. In bele hlače. In njena pobeljena soba, vsaj kolikor sem videla, je bila čisto pospravljena. In potem? Rekla sem vam, da ne znam pripovedovati. Nikar me ne tolažite, da ni tako slabo. Da se je iz tega mogoče kaj naučiti. Vsaj to, da se človek lahko tudi sredi noči postavi zase. Ne, moji sosedi nisem povedala, da sem bila pri Žani. Zato govorim vam. Zdaj sem se spomnila, da so v sobi gorele samo sveče. Kakšnih ducat sveč je osvetljevalo njeno drobno postavo. Ne, ne moje speče sosede! Saj me sploh ne poslušate?! Ali sploh veste, koliko stvari se lahko zgodi, če ne znamo poslušati?! Kaj? Ja, potem je nehala čistiti. Mogoče se je oglašil samo še en skvik. Ne, zjutraj Žane nisem videla. Sploh je nisem več videla. Sosedka, pri kateri poslušam vašo oddajo, me je čez dva dni ustavila pred hišo. In mi je rekla, da so malo odpeljali v bolnišnico. Najprej je vse počistila, potem si je prerezala žile. Zakaj zdaj molčite, gospod? Menda so bili krvavi madeži razmazani po stenah. Njene knjige ob postelji so bile rdeče. In posušene rože. Sosedka je rekla, da ne vedo, če bo Žana preživela. Zakaj pa mislite, da se pogovarjam z vami? Ne klobasajte, da moramo upati na najboljše. Dragi Žani želite skupaj s poslušalci čimprejšnje okrevanje? Ne prepričajte me, da za take primere obstaja klic v sili. Ali res ne razumete, da je bilo njeno čiščenje klic v sili! Če bi to razumela, bi mogoče ona bila še živa. Kako vem, da je mrtva? Gospodar je včeraj pobiral najemnino za devet ljudi. In zaklenil je njeno sobo. Ali sploh veste, zakaj sem zdaj v vaši oddaji? Ker še vedno slišim, kako ona drgne svojo sobo. Skvik. Skvik ...

Andrej Blatnik ... SPREMENI ME

Foto Tone Stojko

Andrej Blatnik je rojen leta 1963 in je pisatelj, urednik in predavatelj. Leta 2002 je prejel nagrado Prešernovega sklada. Odlomek je iz romana *Spremeni me*, Založba Litera 2008.

10. poglavje

Premo kólo

Ljudje, ki so hodili mimo, so bili ovešeni s plastičnimi vrečkami. Nekateri s papirnatimi. Od njih je puhtela srečna razgretost. Začele so se razprodaje. Šerpe so potiskali zvrhano naložene vozičke. Bolj ko so prodirali v osrčje prodajnega centra, težje prehodno je bilo. Pragozd potrošnje je preraščal mesto. Urbanisti so se trudili, da bi zajezili razraščanje, vendar je v tkivo brizgnila ovijalka zdaj tu, zdaj tam,

in po načelu enakopravne konkurence so svoje izložbe v sosesko nemudoma namestili še drugi. Potem so se pričele migracije. Nekateri stanovalci so se izselili, drugi priselili, vsak je sledil svojim blagovnim znakom in pazil, da je imel zagotovljena parkirišča. Cena kvadratnega metra stanovanja se je vzpenjala, a hitrosti vzpenjanja so bile v različnih soseskah različne. Kupovanje nepremičnin je bilo ruska ruleta. Nikoli nisi vedel, ali bo tvoj sosed jutri nov snažen supermarket ali pa bodo aktivisti folkloristi izsilili nov nasad česarkoli in ti bo pod oknom smrdelo po naravnih gnojilih.

Otroka sta z občudovanjem gledala izložbe in se opozarjala na najbolj svetlikajoče se reči. Zlogovala sta bleščeče napise in tekmovala, kdo bo prej zagledal besede kot NAJCENEJE! SAMO ŠE DANES! ZADNJI DAN RAZPRODAJE! Logika ni bila jasna. Takoj ko so

oznanili začetek razprodaj in so se najbolj vztrajni čakalci izvili iz spalnih vreč in se zapodili po objekte želje s pripravljenih seznamov, se je vsaka veriga ravnala po lastni strategiji. Nekatero so razprodajo takoj zaključile in upravičeno sklepale, da ljudje tega ne bodo opazili, če pa že opazijo, še zmeraj ostane prepričevanje, da je pri njih itak vse najcenejše. Druge so, ko je zmanjkalo najbolj iskanih artiklov, kupovale sorodne v drugih, cenejših trgovinah, zamenjale njihove blagovne znamke s svojimi, jim ceno potrojile in jo takoj razprodajno spustile na polovico. Ljudje so trepljali svoje stičnike, preverjali, če cene ustrezajo napovedanemu odstotku znižanja, kimali in zadovoljno metali v vozičke. Najeti študentje so tekali med množico in vpili: *Poglej! Kako poceni! Poglej! Vzemi še zame!* Ljudje so jih odrivali in skušali uganiti, kaj ima mladina v mislih. Kadar je uganje trajalo predolgo, je študentka zgrabila presežno oblačilo, navdušeno zavriskala ob cenovnem listku in ga kot po nesreči izpustila iz roke ter se užaljeno našobila, ko ga je v svoj voziček zmagoslavno zbasal kdo drug. Če se je našel naivnež, ki ji je vendarle hotel vrniti oblačilo, češ da velja zakon prvega dotika, se je zahvalila in dodala, da je svet pač tak, da eden zmaga, drug pa izgubi, saj naslednjič bo pa obratno. Kupci so kimali, tokrat končno zmagujemo, so si mislili, čas je že bil, skrajni čas.

Pot do hrane je bila neskončna. Odkar so v centre dodajali tudi počivalnice, kjer si lahko najemal ležišča po ugodni urni tarifi, sploh ni bilo več treba, da bi človek hodil domov; dokler so bile tvoje plačilne poti pretočne, si lahko cele dneve preživljal v temeljitem nakupovanju. Z vseh strani so prežale skušnjave in otroka sta Moniko z navdušenimi klici opozarjala na skoraj zastoj ponudbe tega in onega v najrazličnejših prodajalnah. Odkimavala je in trmasto prenašala zgrožene poglede mimoidočih, ki očitno že dolgo niso šli mimo tako trdosrčne matere. Ker sta ji fanta, ko se je nekajkrat zapletla na križiščih in se ni mogla odločiti, v katero smer naprej, vsakič povedala, kam je treba po piškotke, ki jima jih je obljubila, jo je pričela stiskati slaba vest. Priševala sta svoj delež k družinski misiji, nemara bi morala tudi sodelovati pri izbiranju? Kako bi zadevo rešil Borut?

Borut bi otroka pustil doma. In če bi šla z njim, bi jima že vnaprej povedal, da si ne bosta smela izbrati ničesar. Razen za svoj denar, tega pa sta hranila za prijavnino na tekmovanja za požeruhe dneva.

Končno so prišli do prehranbnega hipermarketa. Monika se je ozirala naokrog in bila je zbegana. Že dolgo je ni bilo v trgovini. *Je mogoče, da bi se spremljal tudi razpored, ali se je vse samo tako zelo povečalo, da se sploh ne najdem?* Znašla se je na neznanem, neraziskanem ozemlju. Mleko ni bilo več tam kot včasih, cele vrste polic so ponujale reči, ki jih ni videla še nikoli in za katere ni vedela, ali jih potrebujejo ali ne. Zavistno je gledala ljudi, ki so brzeli naprej, roke so segale levo in desno, vozički so se polnili. *To so ekipe, kvalificirane za srečno družinsko življenje. Kaj pa mi? Kaj pravzaprav potrebujemo? Brez listka se bo težko odločiti. Doma ni hrane, to drži, a katere so tiste reči, ki jih združujemo v okusne zajtrke, kosila in večerje?* Veliko stvari, ki jih je domov prinesel Borut, je imelo na embalaži napisana navodila za uporabo. Tiste, ki tega niso imele, je obvladal sam. In če je kdaj kaj pripravljala in je prišlo do uganke, ga je lahko zmeraj vprašala. Če veš, kaj moraš spraviti v določen obrok, je število kombinacij vselej omejeno, kuhanje nič bolj zapleteno od sestavljanja Rubikove kocke. Tu, med temi neskončnimi policami, pa je bila izbira prevelika. Najprej jo je pomirjalo, da so nekatere stvari itak previsoko, da bi jih lahko dosegla, in se vsaj o njih ne bo treba odločati. Potem je obupana spoznala, da so na teh proti nebu segajočih policah naložene iste reči kot spodaj.

Škatlam piškotov ni bilo videti konca. Ljudje so brezvoljno postopali med njimi, od časa do časa je kdo zagledal prepoznano blagovno znamko in pot do nje nemudoma zaprl z nakupovalnim vozičkom, kot da bodo tudi ostali tavajoči v hipu spoznali, kaj je prava izbira, in mu uplenili vse izpred nosa. Vendar se to ni zgodilo, vsi so vztrajali v negotovosti. Neka ženska je obupano spraševala moža: »Katere si želiš?« Moški je preučeval drobni tisk na ovoju in mrmral oznanjene količine konzervansov in stimulansov. »Ti ni vseč nobeno pakiranje?« je odvrnil, ne da bi dvignil pogled. Ženska je zbegano pogledovala semtertja. »Ne vem,« je rekla. Moški ni odgovoril. Škatle je jemal s polic, jih obračal in vračal nanje.

Sadje je bilo razporejeno v brezhibni simetriji, za sistemom je morala biti filozofija, nekateri kupi so spominjali na starodavne piramide, svetišča pozabljenih verovanj. Ko je nekdo vzel sadež z zloženega kupa in si ga sumničavo ogledoval, se je nekaj jabolok skotalilo na tla. Odbijala so se visoko, skakala kot teniške žogice. Odločitve so bile težke, ponudba prevelika. Na voljo je bilo na desetine vrst jabolok, melone v vseh modnih odtenkih. Zdelo se je, da je za vse najboljši čas, sadje je bilo zloščeno, žareče, ženske so si ogledovale svoje odseve v zgajenih nektarinah in si popravljale pričeske. Ljudje so s stojala trgali tanke vrečke in skušali ugotoviti, na katerem koncu se odpirajo.

Pred blagajno se je neka ženska zrušila in s seboj potegnila stojalo za astralne karte. Znaki za tehtnico so se razfrfotali po prostoru, dvojčki so obtičali skupaj, živalski so žalobno polegli po tleh, vse pomešano, astralna sodomija. Iz pridvignjenega predelka v oddaljenem kotu se je pojavil čokat moški in se utrujeno odpravil proti njej, pri tem pa nagibal glavo, da bi bolje videl. Punca za blagajno je rekla: »Leon, prozakova moka,« on pa je odgovoril, ko se je bližal padli ženski: »Devetinsedemdeset.« Njegov prsni žep je bil natlačen z žepnimi skenerji.

Otroka sta skušala v voziček vtihotapiti zdaj to, zdaj drugo reč. Monika je predmete, ki sta jih izbirala po barvitosti pakiranja in zaradi fluorescentno utripajočih črtnih kod, vztrajno zlagala nazaj na police. Tablete proti sklerozi, mazivo za ladijske motorje, hrana za domače pingvine. Otroka sta včasih skušala ugovarjati, a ko ju je Monika vprašala, kaj sta pravzaprav pobrala s police, sta obmolnila in pričela oprezati po novi pisanosti. Njuna pozornost je bila kratkotrajna in naglo je preskakovala z ene reči na drugo.

Na osrednji trgovinski aveniji so se ljudje gnetli okrog okuševalnic in priporočevalnic. Priljubljeni pridigarji teve prodaje so za izdelke z dovolj promocijskega budžeta posojali svojo avro. Okrog njih je bila gneča največja, a drobtinice obiska so se osipale tudi okrog tistih, katerih najlepša leta promocije so že minila. Monika je med njimi zagledala znan obraz. Poznala je sicer vse, saj je eden njenih pisarniških monitorjev stalno spremljal teve prodajo, a tega človeka je imela pred časom res v pisarni, ni prišel le z obrazom na ekran, temveč s celim telesom v prostor. Prišel je brezupno, iskat službo kot socialni delavec, brezplačno ga je prespecializirala v animatorja lojalnostnih programov, potem ga drago prodala neki dermatološki kliniki, kjer je navduševal ljudi, naj ne zbolijo za ničimer drugim. Zdaj je bil tu. *Kaj se je zgodilo z dermatologijo?* Moniki se je zdelo, da na ulicah vidi vse več ljudi, ki niso dobro sodili v svojo kožo – niso znali najti strokovne pomoči? Zdaj je lomil čokolado na kose in jo ponujal mimoidočim. Ti so si jo tlačili v usta in nekateri so potem posegli v banjo pod njim in si v voziček pristavili nekaj čokoladnih plošč, aktivator pa jim je ob tem zadovoljno kimal: *čestitam, prav ste se odločili.*

Njegova usta so naglo mlela prodajno mantra. Z ustnic se mu je lesketal čokoladni preliv.

»Dragi moji! Zakaj so vaši dnevi brez čokolade?

Zakaj si ne privoščite sladke nagrade? Zakaj ste užtku rekli ne? Brez užitka pač ne gre! Zakaj poslušate laži? Da ni zdrava. Da redi! Kje pa! Naša ne! Naše se lahko veliko požre! Ne verjemite, da je boljša *tista reč!* Ta pripelje do nesreč! Lahko izgine, se zgubi! Čokolado pa povsod dobi!«

Zamahnil je z roko prek zbranih otrok. Ti so pozorno spremljali svoje starše. Bodo vzeli čokolado s kupa ali ne? Starševske roke so se pričele premikati. Na otroške obraze so se selili zadovoljni nasmeški.

Borut bi rekel – pametno. Otroci so itak za čokolado. Ne potrebujejo zgodbe. Odraslim jo je treba prodati. Odrasli plačajo.

»Saj mi nismo proti!« je hitel čokopromotor. »Da se kdo ne zmoti! Dviganje rodnosti! Naj narod cveti! Obdobje plodnosti – našo firmo veseli! Ampak – združite to reč s čokolado. Podajte se v dvojno naslado.«

Seveda firmo veseli. Več ljudi, večja potrošnja. Rabimo nove ljudi. Vsi. Tudi mrtvašnice hočejo delo. In pokopališča. Čeprav so se privatizirala, biznis peša. Mrtvih vse manj. Ker je vse manj rojenih. Trupla morajo uvažati, če hočejo poslovati pozitivno.

Moški je zagledal Moniko. Pokimal je.

»Boljše je. Dosti boljše,« je zašepetal in ji pomignil, naj stopi bližje.

Stopila je bližje.

»Res je dobra,« je rekel in ji položil dve veliki plošči čokolade v voziček. »Verjemi. Jaz ti dam. Vzemimi.«

»Kako si?« je vprašala Monika. *Hotela sem reči kako si prišel sem? pa nekako nisem zmogla, vse gre prehitro –*

Moški je spet prijazno pokimal. »Boljše je. Zdaj ne vlečem noter. Zdaj sem noter. Dosti boljše,« je rekel, se spet nasmehnil in znova začel:

»Dragi moji! Zakaj so vaši dnevi brez –«

Monika se je ozrla po otrocih in videla, da ju ni več ob njej.

Pogledala je nazaj. Množica. Na levo. Množica. Na desno. Množica. Množica jo je pričela odnašati proč od čokoladarja, oprijela se je vozička, rinila ga je pred seboj, se pribijala skozi ljudi –

Otroka. Kam sta šla otroka?

Zagledala je enega, ga povlekla k sebi, a ko se je obrnil, je videla, da ni njen, da se je zmotila. Mali je pričel jokati, priskočila je njegova mama, nekaj nerazločnega zasikala in ga povlekla proč.

Otroka. Kam sta šla otroka?

Otrok je mrgolelo vsepovsod. Veliko jih je bilo podobnih njenima, enaka oblačila, enake pričeske, podobnih, a ko se je srečevala z njihovimi pogledi, nobeden ni pomahal, vsi so pogledovali v stran, včasih ji je kateri prej pokazal jezik. Veliko poročil je bilo na televizijah, veliko poročil o hudobnih tetkah in stričkih, ki nepazljivim očkom in mamicam v velikih supermarketih pred nosom speljejo otroke in jih nato prodajo neznanokam za bogvekakšno rabo, veliko poročil, zdaj očitno v teh pogledih ona postaja ta hudobna tetka –

Ne. Ni važno. Kar je važno –

Otroci so nekaj šepetali svojim staršem in s prstom kazali nanjo.

Zdaj očitno jaz postajam ta nepazljiva mamica.

Moniki se je zavrtelo, držalo vozička se ji je pričelo izmikati, stisnila ga je še bolj, da se ji je zažrlo v dlani. Pomislila je, da se čokolada v vozičku gotovo že topi, da manjka le še trenutek in pričela bo mezeti med rešetkami, kapljati po tleh, tam se bo nabrala v brbotajočo mlako, v katero bo stopila, spodrsnilo ji bo, nekaj si bo zlomila, ljudje se ji bodo izogibali, dokler bo šlo, nato bodo stopali čeznjo, tisti Leon s skenerji v prsnem žepu bo sumničavo pogledoval, *pa ne že spet ena! pa kaj je danes! kakšna astralna slika je to!* In kar ležala bo tam, gledala blago na spodnjih policah, po katero ne seže nihče, proizvajalci so plačali premalo za umeščanje izdelka,

neuporabne reči, in bolelo jo bo, gotovo si bo kaj zlomila, gotovo bo bolelo –

Nekdo je pristopil. Postavil se je prednjo in se ji zastrmel v oči.

»Gospa, sin me je opozoril.«

»Opozoril?«

Kaj se jima je zgodilo?

»Mislim, da morate zapustiti trgovino.«

»Otroka iščem,« je zamrmrala. »Ste – «

»Ne tukaj. Poslušajte, nobenih problemov nočem.

V taki službi sem, da vam tukaj, ko so povsod kame-re, ne smem zlomit nosu. Ampak povem vam, če bi se srečala kje na samem – «

»Svoja otroka – «

»Ne vi meni svoja. Saj vem, kakšen je svet. V taki službi sem. Te kamere, veste – lahko pridem do posnetkov. In če bo kdaj kak otrok izginil in boste kje blizu posneti vi – saj veste. Lahko vas najdem. V taki službi sem.«

Zdaj bi morala nekaj reči, braniti bi se morala, ampak –

»Pomagajte mi najti otroka.«

Moški je segel z roko pod suknjič.

So v tej trgovini detektorji kovine? Nimajo jih še vse –

Nekaj časa jo je držal tam, potem jo je izvlekel. Za hip je podržal stičnik proti njenemu obrazu.

Morala bi dvigniti roke, ampak ne smem spustiti vozička –

Škrtnilo je.

»Vašo sliko imam. Marsikaj se lahko zgodi, če se bo kaj zgodilo. To je bil zadnji opomin,« je rekel in se obrnil. Monika je gledala, kako ga je vrstnik njenih dveh fantov objel, nato se je obrnil k njej in ji pokazal jezik. Potem sta odšla proti kozmetičnemu oddelku.

Zdaj grejo še po mamico. Urejena družina so –

Nekdo jo je povlekel za roko. Stisnila se je skupaj, glavo med rame, in se obrnila. Bila sta njena sinova.

»Mamica, je vse v redu?« je zaskrbljeno vprašal starejši.

»Mamica, gremo domov,« je rekel mlajši. »Ne počutiš se dobro.«

Monika je pokimala in fanta sta jo popeljala do blagajne, zložila sta vse iz vozička na tekoči trak,

segla sta v njeno torbico po plastiko in pokazala, v katero rezo naj jo vtakne in kam naj pritisne prst. Moniko so zapustile vse zaznave, obililo jo je le rahlo občutje ponižanja in izdaje, ko je videla, da je čokolado obračunalo po običajni tržni ceni.

Blagajničarka se ji je prijazno nasmehnila:

»Nakupovanje je prava stvar. V religiji je prihodnost že za nami. V nakupovanju je sedanost večna.«

»Prosim?« je rekla Monika.

»Nakupovanje je prava stvar. V religiji je prihodnost že za nami. V nakupovanju je sedanost večna.«

»Ne razumem.«

Blagajničarka se je namrščila in pogledala podse. Podrsala je, nekaj je zaprasketalo pod njenimi nogami.

»Jaz tudi ne,« je tiho rekla. »To je naše novo geslo. Zdaj ga preizkušamo.«

»Aha,« je rekla Monika. »Pa vam niso povedali, kaj pomeni?«

»Niso. Smo vprašale. Na izobraževanju. Pa so rekli, da to ni naša stvar. Potem, ko smo šle v pavzi z njimi na kavo, pa je eden rekel, da tudi oni ne vejo.«

Pritopotal je vzdrževalec. Z obraza so mu švigale kapljice potu in padale na tekoči trak. Blagajničarka se je nakremžila in segla po brisački. Ni opazil.

»Tvoj stičnik ne dela,« je rekel, se zdrznil, obrnil k Moniki in upočasnjeno rekel: »Dobrodošli pri nas. Upam, da ste v nakupu uživali,« se naglo vrgel dekletu pod noge in kriknil: »Žica preč visi. Že drugič ta teden!«

Blagajničarka je razširila roke.

»Zakaj je ravno pri meni tako narahlo?« je rekla in pomežiknila Moniki.

»Saj bom poštil,« je rekel vzdrževalec. »Ti pa drugič kaj meni, ane?« Hitel je pritikati prosto visečo žico v vezje.

Blagajničarka ga je prijela za roko. »Saj veš, da se ne smemo zapletat na poslu,« mu je sladko rekla in ga spustila. Korenjak se je ozrl po mlahavem koncu žice v svoji roki in spet proti njej. Na pasu mu je pričela utripati rdeča lučka.

»Popravit je treba, ane? Naprej bo treba, ane?«

Kislo je pokimal, zatlačil zadevo v nek vtič in od-sopel.

»Veseli nas, da ste se oglasili,« je rekla blagajni-čarka s priučenim glasom in pokimala Moniki.

Monika ji je dala roko, v katero je medtem skrila svojo vizitko.

»Pokličite me, ko bo čas,« je zašepetala. »Vsak mora kdaj zamenjati službo.«

Ti lahko najdeš boljše, ni kaj. Če pa si vse to naredila zato, ker veš, kaj počnem, pa sploh.

Otroka sta jo držala vsak za eno roko.

»Mamica, ne se spet zgubit. Prosim.«

»Seveda. Seveda – Kje imamo avto?«

»Zavijemo pri ZADNJI DAN RAZPRODAJE. Potem levo pri SAMO ŠE DANES in desno pri NAJCENEJE. Čez vrata ven. Na parkirišče. Saj potem boš pa vedela, kateri je naš. Ane?«

Zaskrbljeno sta jo gledala.

»Seveda bom vedela, kateri je naš,« je obupano zamrmrala.

»Ker zdaj ne bi šel rad s kakšnim drugim,« je rekel mlajši. »Ker naš je najboljši.« Potem je povlekel Moniko za roko: »Mami! A je naš tudi najcenejši? Najboljši in najcenejši?«

»Ne vem,« je rekla Monika zbegano. »To je uredil očka.«

»Aja,« je pokimal fant. »Saj res, očka vse uredi.« Premolknil je, kot da razmišlja. »Kaj pa ti, mami?«

»Jaz?«

»Kaj pa ti počneš?«

»Upravljam – upravljam človeške vire.«

Vsaj do danes je bilo tako. Kaj bo jutri? Vprašajta me pojutrišnjem.

»Aha. – Kaj pa je to?«

»Bosta izvedela, ko bosta večja.«

»Aha.« Monika je čutila, kako radovednost zamejuje užaljenost. »Oprostite, mami, da sem vprašal.«

»Je že v redu. Samo – «

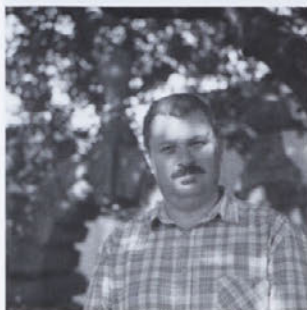
»Ja, mami?«

»Vse je v redu.«

»Mami? Samo – ?«

Vse je v redu. Samo ne vem, kaj pravzaprav počnem.

Rasto Božič ... KOVAČ

Rasto Božič, v Novem mestu rojen leta 1959, je samostojno delujoči novinar in ljubiteljski arheolog. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je študiral arheologijo, med študijem veliko časa preživel na terenu in opravil štiri letnike, nato pa pristal v medijih. Sedemnajst let je prebil kot urednik regionalne radijske postaje, pred petimi leti pa svobodno zadihal in vnovič našel čas za arheologijo. Ministrstvo za kulturo mu je priznalo status svobodnega novinarja, piše in poroča za več uredništev, od leta 1982 je član Slovenskega arheološkega društva. Kovač je odlomek iz arheološke domišljajske knjige Mesto situl, Založba GOGA 2008.

Po poljski poti, mimo komaj opaznih grobov, je rahlo šepajoč stopal čokat možakar. Obut je bil v preproste usnjene opanke z zavihki na konceh. Njegovo dolgo volneno in blatno tuniko so krasile številne zaplate ter raztrganine. Namesto pasu je imel okoli života prevezano konopljeno vrv z velikima vozlova na konceh. Tudi njegov volnen sivkast površnik nacefranih rokavov je videl boljše čase, na prsih je imel spetega z železno iglo. Obraz je izdajal nabrito naravo. Krasila ga je več tednov stara, kosmato nakodrana brada. Na ramena so mu padali redki dolgi, precej zanemarjeni lasje, med katerimi se je svetil občasen srebrnkast pramen. Pokrit je bil z okroglo volneno čepico, prej amazano kot čisto. Sonce mu je svetilo v oči. S priprtimi vekami in na stran sklonjeno glavo je med pogledovanjem proti gradišču deloval šegavo. Med prednjimi škrbinami, ostanki zanemarnega zobovja, je imel zataknjeno dolgo travnato bilko. Z rame mu je visela popotna bisaga. V močni desnici je potežkoval okovano palico. Pogosto ga je obranila pred vaškimi in potepuški psi. V drugi roki je držal povodec. Vodil je sivega oslička nizke rasti, težko otovorjenega in povsem vdanega v usodo. Nekaj mu je dopovedoval in s palico zamahoval proti naselbini, kjer so ga že od daleč opazili.

Pri vходу se je straži predstavil kot popotnik. Prosil je za zavetje, obrok hrane in pogovor z glavarji. Deloval je miroljubno. Orožja ni nosil. Med njegovo prtljago je edino skrb vzbujalo le težko železno kladivo. Poleg je imel še celo vrsto manjših, različne vrste klešč ter nekaj neznanega orodja. Gre za njegovo delovno opremo, je povedal. Vse bo pojasnil starešinam. Sprejeli so ga. Noč je prespal v hlevu ob zvestem osličku, ki je na večer predirno zarigal in v stajo privabil radovedne otročaje. Kaj tako glasnega in nenavadnega doslej še niso slišali. Možakar se je razveselil, ko mu je dekla v glineni latvici prinesla kaše. Otroci so ga požirali z očmi in spremljali vsak njegov gib. Sedel je na tnalno, iz žepa izvlekel leseno žlico, jo z dlanjo obrisal in med večerjo z neznanim

naglasom povpraševal otroke, če so pridni in uboga-jo starše. Po večerji jim je pravil o prehojenih poteh, o oddaljenih krajih in neznanih rodovih. Otroci so ga poslušali odprtih ust in le malokdo se je ojunail ter mu zastavil vprašanje. Ostali bi vso noč, pa je bil zdelan od poti. Tudi matere so v večerni mrak vpile njihova imena in jih klicale v posteljo.

Zjutraj ga je sprejel svet starešin. Predstavil se je in razložil s čim se ukvarja. Bil je mojster, kovač. Prišel je po sledi železove rude. Če mu naklonijo zatočišče in prostor za kovačijo, bo naselju pomagal do moči, je obetal. Kako je s stvarjo, mu

bodo sporočili kasneje, so rekli. Zadeva je bila vredna temeljitega premisleka in pogovora. Nato so glavarji staknili glave.

»Kaj manjka našemu bronu,« so rekli stari, mlajši gospodarji pa so bili navdušeni. Izstopal je glasni mož, okoli trideset jih je imel. Opozoril je, kaj bi to prineslo naselju: lastno železo, moč in blagostanje. Znebili bi se nadutih trgovcev in v bodoče sprejemali le poštene. Če se bo kovač izkazal, lahko ostane na njegovi domačiji, je še menil in pri tem visoko dvigal kazalec. Stari možakarji so vnovič cincali, opisovali prednosti bronu in se sklicevali na srd bogov, a je večina vendar potegnila z njim. Kovač naj ostane, se bodo stare tečnobe že navadile nanj, so bile zadnje besede mlajših.

V stari ropotarnici so mu odkazali prostor za delavnico. V pomoč so mu dodelili ročna mladca. Postala sta kovaška vajenca. Na hrani je bil pri starešini, ki se je zanj prvi potegnil, na domu enega od vajencev.

Kovač se je vselil, osliček je v hlevu dobil dom, vajenca prvi poduk. Naslednje dni so vse štiri videvali, kako brskajo po polju. Srečavali so jih po gozdovih, ob reki, povsod in vedno so bili na preži. Sprva so po površini zoranih njiv pobirali grude in kepe železovega bobovca. V pletenih koših so jih na Sivčku tovorili do obrežne loke pod zahodnim pobočjem gradišča. Vaščani so pri iskanju rude radi pomagali, kmalu so ob reki nasuli zajeten kup. »To bo komaj za prvo silo,« jih je razočaral kovač. Ob njem je s pomočnikoma iz posekanega lesa in nakopane zemlje postavil oglarsko kopo, iz katere se je dober teden dni valil dim. Vaščani so dogajanje pozorno spremljali in se čudili.

Njihov stari vaški livar je obrt zavijal v skrivnost in redko koga pustil v bližino talilnice, tukaj pa se je vse dogajalo pred njihovimi očmi. Iz kope se je kadilo, kot bi se v njej naselili duhovi teme in nečistih sil. Ko je dogorela in se ohladila, so jo razkopali. Takrat so v roke navdušeno jemali kose črnega oglja in bili vnovič razočarani, saj so menili, da bo iz kope priteklo železo, pa jih je kovač pomiril, da to pač ne priteče kar tako. Vse pride na vrsto, ko postavijo že-

lezarsko peč, je miril njihovo neučakanost.

Ko so nanosili dovolj rude in kuriva, se je kovač lotil peči. Pred tem je ob vznožju nasipov večkrat iskal najbolj ugoden piš. Z vrstico v roki je preizkušal moč in smer vetra. V zemljo je zatikal količke, na koncu se je odločil. V pobočje je s pomočnikoma izkopal podolgovato in plitvo jamo ravnega dna s polkrožnim zaključkom na zgornjem delu. Nato je iz pregnetene, mehke in vlažne gline zgradil vznožje peči. Sledilo je kurišče s preprosto rešetko. Nad njo je oblikoval nekoliko lijakast prostor za rudo in oglje. Spodaj je speljal dovod zraka ter odtok za žlindro. Peč je obložil s svežo glino in jo obzidal. Na lijakastem vrhu je ostala le okrogla odprtina za dodajanje goriva in rude, hkrati je služila za dimnik. Peč se je zatem več dni sušila, na srečo ni bilo dežja. Ko bo nared, bodo v njej prvič zakurili, je oznanil kovač. Potem jo bo napolnil in odtok za žlindro zamašil z glinastim čepom. Polnilo iz bobovca in oglja bo obložil z dračjem, na rob pa bo

za netivo položil plast slame in suhega listja. Skozi vrzeli med rudo in ilovnatim ostenjem peči bo krožil vroč zrak. Preden se bo na glino vsulo polnilo, bo postala trda in proti vročini dokaj odporna keramika. Potem se je kovač za več dni zaprl v ropotarnico, pomočnika pa sta ob reki pazila na peč. Vlažila sta glino in preprečevala nastajanje razpok ter kopičila zaloge rude in drv. Mojster je tačas leseno šupo počasi spreminjal v kovačnico. Iz kamnov in gline je moral postaviti trdno in zanesljivo kurišče, kar mu je vzelo več dni. Poskrbel je tudi za varen odvod dima. Potem je iz bisage izvlekel v amazano jelenovo kožo zavito kovaško orodje in ga razmestil po delavnici. Na sredo prostora je mukoma zvelkel močan hrastov panj. Namenil ga je za tnalno, nanj bo postavil nakovalo, ki ga bo skoval iz surovega železa. Ob kurišču je iz sušenih ovčjih kož z dreto in koščeno iglo sešil preprost meh. Pomočnika bosta z njim razpihovala oglje in žarila železo. Tudi na posodo z vodo za kaljenje razžarjene kovine ni pozabil.

Svečano si je z dlanjo pogladil lase in poravnal površnik. Zakuril je, nato pa segel v mošnjo za pasom in v ogenj vrgel za pest mešanice železnih opilkov, soli in smole. Tako je kovačnico posvetil božanskim zavetnikom obrti. Močno se je pokadilo. Plamen je zatrepetal, zaprasketal in prostor napolnil z jedkim vonjem. Hip zatem se je močneje pognal skozi dimnik ter s črnim dimom naznanil, da je kovač začel z delom. Zadovoljen je še enkrat pogledal po prostoru ter na zunanjo stran vrat obesil železno ploščico, znak kovačnice. Odzvanjala je v vetru ter klicala kovačem naklonjene duhove na pomoč.

Po večdnevni pripravi se je nekega jutra s pomočnikoma spustil k peči, ki je že dobro presušena čakala prvih isker. Te bodo v njeni notranjosti vzplamtele, izbruhnile v močan ogenj in ožgale zasušeno ilovico. Suho listje z dračjem bo najprej pogorelo. Ob obžganih stenah peči bo ostalo le polnilo, iz katerega se bo razvila močna vročina, ki bo počasi talila rudo. Zatem bo potrebno z ročnim mehkom vpihovati zrak ter dodajati kurivo. Kakšna dva dneva in noči bo potrebno, preden se v notranjosti razvije pravšnja temperatura in rudo stali. Nato bo mojster s koničasto okovano palico prebil čep, stajena žlindra bo po glinasti cevi odtekla na plan. V peči bo ostalo le za dobro pest staljenega surovega železa. Počakali bodo, da se peč za spoznanje ohladi in železo strdi, nato bodo žarečo, prhko kepo s kleščami potegnili iz peči in jo razbili z lesenim batom. Krušljiva surova kovina se bo ločila od strjenih primesti, nabranih okoli železnega jedra. Tako dobljeno železno kepo bo potrebno temeljito prekovati, šele nato bo primerna za nadaljnjo obdelavo.

Kovač je ob peči zbrane radovedneže posvaril. Šlo je za nevarno in skrivnostno početje, pri katerem so sodelovale močne nevidne sile. Vaščani so lahko le od daleč opazovali, nihče se ni smel približati. Po-

tem je stopil do peči in zakresal ogenj. Iz stranske odprtine se je pokadilo, plamen je potegnil. Zopet je segel v mošnjo, stresel v peč za pest smole, opilkov in soli. Na prsih je sklenil prste obeh rok in sklonil razkuštrano glavo. Skozi peč je glasno hušknilo, ogenj v njeni notranjosti se je razplamtel, bogovi so prisluhnili. V naselju se je začela železna doba.

Vaščani so odprtih ust opazovali dogajanje okoli peči. Ko je kovač vsul prašno mešanico in je zaprasketalo, je loka obnemela, nato so se zaslišali vzdihni občudovanja. Bili so povsem očarani in prestrašeni ob enem. Poznali so kovino, vendar so stari livarji obrt skrbno zavijali v plašč skrivnosti. Svoje obrede z oglarjenjem in vlivanjem so opravljali v samoti, vaščani so videli le končne izdelke. Tukaj pa kovač ni ničesar skrivati. V delavnico je sicer spustil le pomočnika, menili pa so tudi, da v uborni lopi ne more ničesar posebnega skrivati. Seveda še slutili niso, da je vsa umetnost obdelave železa v kasnejšem kovanju. Ker so dva dni pasli zijala, jih je nekaj omagalo, drugi pa so bili črnogledi. Menili so, da iz te peči ne bo železa. Peščica najbolj vztrajnih je le dočkala uro, ko so iz notranjosti peči izvlekli žarečo gobasto kepo, tako imenovanega volka in ga zbili z lesenim batom. Kovač je ohlajeno železno jedro pobral in ga zavil v zguljeno kožo, opazovalci pa so se spraševali, če je to vse. Mojstra so se seveda bali pobarati.

V naslednjih dneh je kovač s pomočnikoma ohlajeno peč vnovič napolnil. Ves postopek je nato večkrat ponovil. Ob peči so zrasle nove. Stara je preživela svoje, razpokano in okrušeno so jo podrli in na njenem mestu zgradili druge. Obrt je stekla, na obrežni loki se je pogosto kadilo iz peči in oglarskih kop. Samo par pomočnikov ni več zadostoval. Poleg vsega, ju je kovač potreboval še v kovačnici. Gonila sta meh, kovala, prinašala gorivo, vodo, malico in podobno. Dobili so nove pomočnike. Vse bolj so za osnovna dela uporabljali hlapce in ujetnike, zajete v bojnih pohodih.

Kovač je opravičil zaupanje vaških starešin. Ko je ostarel, so mu zagotovili zavetje in hrano, njegov sivi osliček pa je že davno rigal med sencami. Ob dolgih večerih jim je z značilnim tujim naglasom v siju žerjavice z ognjišča in soju oljne svetilke pravil o mogočnih božanstvih in ljudstvih, ki mrtvih svojcev ne sežigajo, ampak jih pokopavajo v velike nasute prstene ali kamnite gomile. Še bolj zgovoren je bil, če so mu poslušalci postregli z latvico gostega domačega ječmenovega piva.

Železo je v naselju marsikaj spremenilo. Vaški glavarji so se prvi oborožili z železnim orožjem in opremili z novim orodjem. Prvi so želi sadove železarske obrti, prvi so se navzeli novih navad in vere, ki je prišla s trgovci in potujočimi žreci. Na domačem gradišču sta posebej blestela oba kovaška pomočnika. Fanta sta po kovačevi smrti prevzela delavnico. Kot veščica mojstra sta nadaljevala cvetočo obrt. Njuno znanje je družini obogatilo, vendar premoženje prinese tudi pohlep in razdor. Med nekdanjima složnima mojstroma je prišlo do spora. Razdelila sta si peči, rudišča, pomočnike, sužnje. Postavila sta lastni kovačiji in čeprav sta imela oba dovolj dela, poslej tekmovala. Njuni izdelki so postajali kakovostnejši, železo trše. Njun vpliv se je širil, krepil, pohlep večal, naselje je zanj postalo pretesno. Sestal se je vaški svet. Sklenil je, da se bo nekaj družin pod vodstvom enega izmed kovačev z vsem imetjem vred preselilo na sosednji grič, kjer je stala manjša utrdba z opazovalnico rečnega prehoda. Na rečnem polotoku bodo postavili novo naselje. Gradišči bosta ostali v prijateljskih stikih, pravično bosta razdelili zemljišča in lovišča. Prebivalci obeh naselij bodo svojce še naprej pokopavali v skupnih rodovnih gomilah severno nad starim naseljem, tako bo rod ostal simbolno združen. Vsako gradišče naj vodi najbolj ugodna družina. Njihov glavar se bo imenoval knez, se je glasilo sporočilo.

Spomin na starega šepajočega kovača, ki je z železarskim znanjem naselju omogočil razcvet, je kmalu zbledel. Ko je umiral, je pomočnikoma kot sinovoma, ki jima zapušča vse znanje in imetje, zadnjič popisal kovaške postopke in obrede. Nato je zahteval zarjavelo kovinsko ploščico, ki je mnoga leta odzvanjala na vratih kovačnice. Stisnil jo je v nekdanj čvrsto koščeno pest, ki se ni več razprla. Košček železa, znamenje njegove obrti, življenja in časa, je odnesel s seboj v večnost. Pokopali so ga na rob po njegovih navodilih nasute gomile, družinske grobnice ene-

ga izmed pomočnikov. Njegovega starega, od dela in težkega kladiva izmučenega telesa niso sežgali. V grob so mu ob truplo položili le preprosto popotnico: k nogam črno keramično posodo s pijačo in krhko glinasto čašo ter zajetno kepo železove rude. Ob levi komolec sta pomočnika hvaležno dodala železna predmeta, njuna izdelka, sulico in sekiro. Pod glavo so mu položili oblast kamen in negibno telo prekrili s sivim lanenim prtom. Med zasipavanjem jame je izpod prta in glinastih grud molel le njegov laket s stisnjeno pestjo.

Matjaž Brulc ... ADAPTACIJA

Matjaž Brulc se je rodil leta 1976 v Novem mestu. Končal je študij umetnostne zgodovine. Zbirka kratkih zgodb *Diznilend* je bila njegov knjižni prvenec, z njim se je uvrstil med tri finaliste za najboljši literarni prvenec leta. Zgodba *Adaptacija* še ni bila objavljena.

Bil je dan samostojnosti in enotnosti, 26. december, ko sem prvič po parih dneh stopil iz stanovanja. Dan je bil veder in nisem imel občutka, da smo sredi zime. Svojega psa sem vzel s seboj; bil je videti presrečen, ko je znova okusil opojnost zunanjega sveta.

Med sprehodom sem ubogo žival komaj krotil. Pes se je zaganjal v žive meje in grmovja, me vlekel k drevesom, zidovom, smetnjakom. Ovohaval je izločke drugih psov in potem še sam puščal svoje sledove; vsaj desetkrat se je ponečedil. Razganjalo ga je kakor plastično vrečko med orkanom, sploh ga nisem prepoznal. Naposled mu je še tista reč pogle-

dala izpod kožuha; ko sem ga takole opazoval, me je obšla čudna otožnost – bil je tako zdrav, mlad in radoživ pes, prepoln energije.

Scena s psom je bila ganljiva: štirinožec je svoj drhtavi nos zaril v vsako stvar, ki mu je prekrizala pot. Pomislil sem, da je pes pravzaprav le gromozanski vonjalni aparat. Ko sva prišla do neke nepozidane zaplate zemlje, sem ga naposled spustil z vrvice; ponorel od sreče je zdirjal za nek zid in mi izginil spred oči.

Psa naenkrat ni bilo več. Počutil sem se kot tepec, ko sem stal sredi pločnika, sredi ničesar, in z vrvice v roki čakal na psa. Nisem vedel, kaj naj storim: še nikoli nisem izgubil psa. Čez četrte ure sem se odločil, da vseeno nadaljujem sprehod. Imel sem nenasen občutek, da bom kje v centru zagotovo našel ubeglo žival.

Zavil sem proti Dunajski. Med potjo sem naletel na prodajalno sadja in zelenjave, odprto celo na tak dan, kot je dan samostojnosti in enotnosti. Kupil sem sirov čips in konzervo vloženi marelic.

Hodil sem proti centru, grizljal čips in se počutil kar v redu; vseč mi je bilo, da je v čast pomembnega praznika vse tako opuščeno. Za hip me je obšel slovesen občutek: zavedel sem se svojega državljanskega poslanstva. Dozdevalo se mi je, da sem kolesce v velikem stroju, nečemu sem kljub vsemu pripadal!

Malo pa mi je bilo le neprijetno, ko nisem imel več psa, samo tisto trapasto vrvice. V prsih sem začutil skelečo bolečino.

Povedati je treba, da še nikoli prej nisem imel psa, ta je bil moj prvi. Ko sem bil otrok, mi niso dovolili domačih živali. Resda pa niti nisem hrepenel po njih; imel bi kvečjemu majhno žabico, ali pa še to ne. V odrasli dobi so bile domače živali zadnja stvar, na katero bi kdaj pomislil. Vedel sem, da terja žival prav toliko pozornosti in odgovornosti kakor človek ali otrok; ni se mi zdelo vredno.

Potem sem pred tedni naletel na tega psa, neda-leč proč od moje ulice. Bilo je, kot da se je nekaj v meni premaknilo. V trenutku sem vedel, da hočem imeti psa. In to prav tega psa. Bil je srednje velik, črn, prijaznih oči, ne vem kakšne starosti ali katere pasme: v enciklopediji psov, ki sem jo kasneje poiskal v knjižnici, nisem našel nič njemu podobnega.

Odnese sem ga v stanovanje in postal je moj pes. Kupil sem mu črno plastično ovratnico. Nikoli pa mu nisem dal posebnega imena. Zame je bil ta pes vedno samo pes. Moj pes.

Ko sem potem sredi praznika samostojnosti in enotnosti hodil proti centru, se je pripetilo nekaj zares nenavadnega. Zagledal sem svojega psa. Letak z njegovo fotografijo je bil nalepljen na semafor! Takoj sem prepoznal štirinožca, kjub temu da je bil papir že star in natrgan.

Pes je bil na fotografiji nekoliko obilnejši, ampak ni bilo dvoma, da je šlo za mojega psa. Na papirju sem prebral, da pogrešajo leto in pol starega mešančka. Pisalo je, da je pes prijaznega značaja, da ima črn kožuh in bele lise na prednjih tačkah. In da mu je ime Kiki, je še pisalo. Kiki – pomislil sem, da je to precej trapasto ime za psa.

Postal sem še bolj žalosten. Odrgral sem letak in ga spravil v žep. Potem sem nekaj minut stal na križišču in oprezal, če se bo od kje pojavil moj Kiki. Ni ga bilo.

Kmalu sem pritaval do nekega lokala blizu Bavarskega dvora. Še nikoli nisem bil tam, a sem vseeno pogumno vstopil. Sedel sem za mizo v kotu in si dal prinesiti kave. Da bi se zamotil, sem se igral z vrvice in si medtem ogledoval nalepko na konzervi marelic. A misli so mi kljub temu nenehno uhajale k psu. Pogrešal sem ga, kakor oče pogreša svojega otroka, ko je kje na letovanju ali kaj takega. Čutil sem, da ne zdržim več.

V tem sem opazil, da natakark čudno pogleduje v

mojo smer. Potem je povzdignil glas: »Gospod... je vse v redu z vami?«

Ni mi bilo do pogovora s tem cepcem. Na mizo sem jezno nasul nekaj drobiža, pograbil konzervo marelic in z oteklimi očmi stekel iz lokala, ne da bi dokončal kavo.

Takrat me je dokončno strlo. Počutil sem se, kakor da so mi odrgali del telesa, mi na silo odvzeli nekaj, kar je bilo čisto moje. Ogorčenost nad lastno neprevidnostjo se je mešala z bojznijo pred tem, da bom v stanovanju odslej popolnoma sam, brez družbe; v prsih me je stisnilo, kakor da bi jih na tesno prevézal z jermenom. Glasno sem zahlipal, na licih sem začutil drobne sledi solz in se jih tako ustrašil, da so zaradi razburjenja presahnile v istem hipu. Ljudje na cesti so strmeli vame. Na vso moč sem stekel nazaj za Bežigrad.

Doma je bilo malo bolje; posedel sem se na kavč in prižgal radio. Gledal sem v zvočnike in razmišljal, če so zvoki, ki prihajajo do mene, resnični, ali pa gre le za utvaro. Nisem bil prepričan, o ničemer več nisem mogel biti prepričan. V kopalnico sem šel pogledat, če je pes slučajno tam.

Psa ni bilo v kopalnici. Zagledal sem prazno plastično korito, v katerega sem ga deval spat in kos belega kruha, ki ga je dobival čisto vsak dan. Zraven je bila na časopisnem papirju klobasica njegovega iztrebka. Zbal sem se, da je to vse, kar mi bo ostalo od psa.

Bil sem tako dober z njim, namenil sem mu svojo ljubezen in toplino. Razmišljal sem – zakaj jo je ucvril? Je bil nezadovoljen z menoj? Sem ga razočaral? Kaj je narobe z mano? Iz obupa sem znova zahlipal, vendar tokrat ni pritekla nobena solza; zdelo se mi je čudno.

Zaspal sem na kavču. Ko sem se zbudil, me je obšla neizmerna lakota. Bil je večer, jaz pa sem bil tako razočaran. Pojedel sem tisto konzervo vloženi marelic, medtem pa na televiziji gledal Stvore. Ko je poveljnik Flock vstopil v jamo, polno nagnusnih Verofancev, da bi jih razsul na prafaktorje, se je v ozadju zaslišal pasji lajež; znova me je stisnilo v prsih. Potem sem raje gledal prenos ceremonije ob dnevu

samostojnosti in enotnosti; nihče od tistih trapcev si niti predstavljal ni, kaj sem prestajal. Ugasnil sem televizijo in obraz potopil v blazino, kakor da bi se hotel zadušiti. »HOČEM PSA!« sem kričal, in zdelo se mi je tako dobro, »HOČEM PSA!«

Ko sem se malo pomiril, sem iz žepa potegnil letak in opazoval fotografijo mojega ljubljence. Šel sem po mobilni in s skrito ID poklical številko z letaka. Oglasil se je nek možki.

Nisem dosti pomišljal. »PUSTI MOJEGA PSA PRI MIRU,« sem zarjul v telefon. »NOBENE PRAVICE NI MAŠ, TI SVINJA, TO JE MOJ PES, SAMO MOJ, DOBER SEM BIL Z NJIM.«

Potem sem prekinil. Utrujen kakor od najhujšega fizičnega napora sem se sesedel na kavč, čutil sem, kako mi utripajo žile na vratu. Bil sem napet, roke so mi podrhtavale kot da me vodijo na morišče.

Zakaj ni več psa?

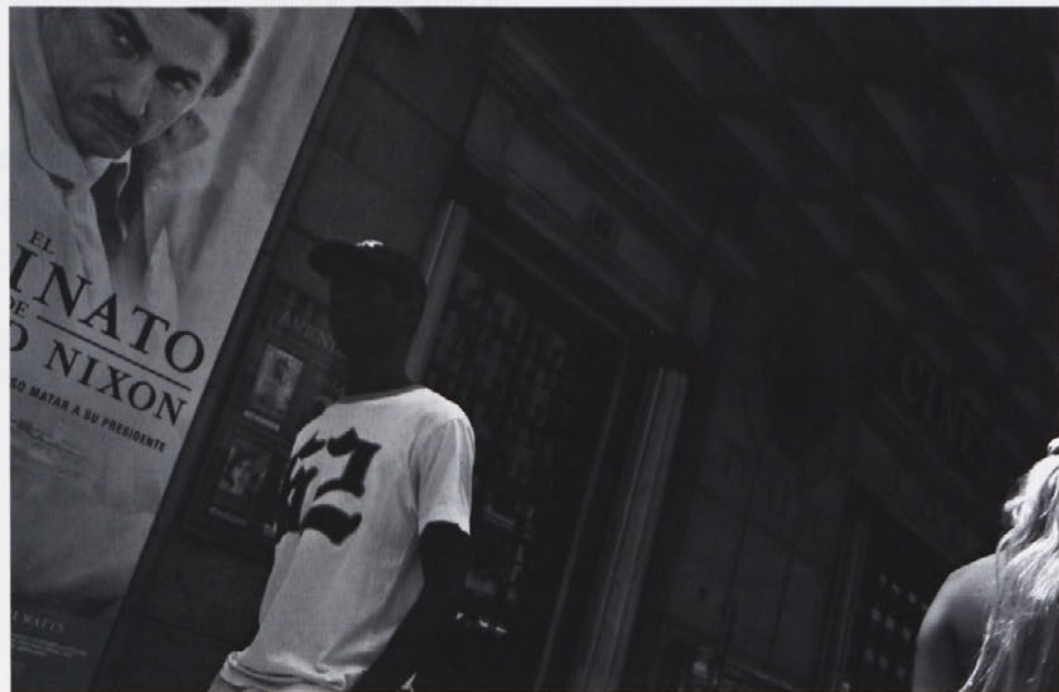
Znova sem začutil lakoto. Po omarah nisem našel ničesar za pod zob, zato sem šel v kopalnico po kos kruha, ki je bil namenjen mojemu ljubljencu. Iz radia je gomazel neki glas, potem glasba; med zvečenjem kruha so mi šli zato kar lasje pokonci. Vse mi je šlo na kurac, bil sem lačen, psa nikjer, ta glasba na radiu, natakark, glas tistega človeka na telefonu. Stopil sem do omare, prijel radio in ga z vso silo treščil ob tla. Razletel se je kakor jajčna lupina. Vsi glasovi so izginili in končno je nastopil mir, ki sem ga iskal.

Pojedel sem prgišče Canetanov in se ulegel na posteljo. V sebi sem kmalu začutil valovanje neizmernih skladov ljubezni. Ljubezni za psa, za kateregakoli psa. Vedel sem, da se bo to čustvo kmalu udejanjilo. Sklenil sem, da si dobim novega psa. Preplavili so me valovi radosti in veselja. Odločil sem se, da bo psu ime Kiki.

Pes mora imeti danes ime, kajti pes je kakor človek, sem razmišljal.

»Pes je kakor človek, človek je kakor pes... pes človek... človek pes,« sem mrmljal in se kot kocka sladkorja na dežju raztopil v omamne sanje.

In potem sem čisto potihno zalajal. Prost vsega, kar me je obdajalo, sem se končno spremenil v psa, kakršen sem od nekdaj bil. Tudi meni je bilo ime Kiki.

Nejc Gazvoda se je rodil v Novem mestu leta 1985. Napisal je zbirko kratkih zgodb *Vevericam nič ne uide*, nominacija za najboljši literarni prvenec leta 2004, nagrada *fabula* 2006 za najboljšo zbirko kratke proze, nagrada *Zlata ptica* 2005 za literaturo), roman *Camera Obscura* (nominacija za nagrado *kresnik* 2006), roman *Sanjajo tisti, ki preveč spijo* in zbirko kratkih zgodb *Fasunga. Študira filmsko režijo na AGRFT v Ljubljani in je član Društva slovenskih pisateljev. Dobra vila je iz zbirke kratkih zgodb Fasunga. Založba GOGA 2007.*

Praden grem zjutraj na delo, očetu pomagam zamenjati kaseto v videokameri. Za petdeset let sem mu kupil novo, a je noče uporabljati.

»Nove lažejo, ker niso iskrene,« pravi.

Ne razumem ga, ampak ga upoštevam. Kasete pa je vseeno težko dobiti, ker je kamera tako stara. Ponje se s Fredijevim avtom vozim v prestolnico v malo, zanikrno trgovino. S trgovcem sva prijatelja in daje mi popust. Ni čudno. Oče da celo penzijo za te kasete. Ampak to ga dela srečnega. Kdo sem jaz, da bi mu kar koli preprečeval.

*

Moj kolega v avtopralnici je Debeli Fredi, ki je tudi moj edini prijatelj. Pomagal sem mu sešiti moder kombinezon posebej zanj, saj se niti v največjo številko ne more stlačiti. On je zadolžen za to, da pritisne na gumb, ki požene pralnico, po pranju pa obriše prage s krpo iz jelenje kože.

»Dobra je tudi za pucanje očal,« pravi Fredi.

Fredi ima zelo visoko dioptrijo. Nosi velika okrogla očala s črnim, debelim okvirjem, ki si jih rad porine čisto do korena nosu, in okvirje zahaklja z gostimi, črnimi obrvmi.

»Razumem, zakaj se vsi delajo norca iz mene,« pravi Fredi. »Če bi bil jaz suh, lep in pameten, bi se tudi delal norca iz sebe.«

Fredi ni ne suh ne lep ne pameten. Je pa moj prijatelj.

*

Jaz sem suh. Lep nisem. Pameten pa sploh ne. Sem pa zaljubljen.

Ime ji je Silva, čeprav sem slišal, da jo prijatelji kličejo Sliva. Dela čisto blizu pralnice v lokalu, v katerega hodim na kavo med odmorom. Je še zelo mlada, ampak ne preveč. Ima krasno postavbo, tako da bi lahko obesil plašč na njene kolčne kosti. Kar je zame kompliment, saj so mi kolčne kosti vseč. Če dekline nosi kratko majico, jih lahko gledaš, ko sedi, kako se premikajo sem in tja. Izzivalne so. Lepe so. Želel sem si jih dotakniti vsakič, ko mi prinese kavo. Zaplešejo pred mano, ko se obrne in pokaže čisto malo hrbta, posutega z drobnimi, skorajda prozornimi dlačicami.

*

Na delo se peljem s Fredijem, ki je doma v še bolj odročni vasici kot jaz. Pobere me zgodaj zjutraj in mi pusti, da kadim v avtomobilu. Ne pogovarjava se

dosti. V avtomobilu nima radia. Gretje je pokvarjeno in dela s polno paro, kar je pozimi dobro, poleti pa niti ne. Poleti se vozim tako, da molim glavo skozi okno in odpiram ter zapiram usta.

»Kot pes si,« pravi Fredi.

Ne zamerim mu, ker vem, da mi v bistvu zavida, saj je sam predebel, da bi izvedel manever, s katerim bi potisnil glavo skozi okno.

Ko prideva na delo, mu pomagam iz avtomobila.

»Pedra!« se zaderejo delavci, ki sedijo na terasi lokala in pijejo pivo.

*

Domov prihajam pozno, ker s Fredijem ostaneva tudi po tem, ko zaprejo avtopralnico. Pomagava jo pospraviti. Tako dobim nekaj denarja več, da nama je z očetom laže.

»Fajn sin si,« mi pravi oče. »Samo pravi svet ni fajn. Sploh ne.« Nato me poboža po glavi z dolgo, suho roko, ki jo nerodno zloži v naročje, kot da bi se jo sramoval.

Moj oče je bolan. Fizično in psihično. Težko diha in večkrat ima omrtvičene roke. Takrat me kliče v službo in jaz si sposodim Fredijev avto, da mu grem zamenjat kaseto.

»Bencin veliko stane,« mi reče Fredi, ko pripeljem avto nazaj. Ampak nikoli ne reče za denar. Fredi je pravi prijatelj.

*

Silva ni samska. Ima fanta, ki je star toliko kot jaz. Ime mu je Marko in je hud pretepač. Je eden izmed tistih, ki ne marajo Fredija. Je avtomehaničar in pogosto hodi v lokal, kjer dela Silva. Enkrat sem sedel na kavi, kadil in gledal Silvo, kako se pogovarja po mobitelu in naslanja svojo prsto dlan na kolčne kosti. Fredi je sedel poleg mene, vendar ni gledal Silve. On je zaljubljen v sosedo Vero. Samo to mi je povedal, več mi noče. Če ga kaj vprašam o njej, si sname očala in si jih začne brisati v majico. Čisto se sključi, da slučajno ne bi razkril trebuha.

»Ne bo me marala,« mirno reče in kar prikima, namesto mene. Jaz sicer odkimam, ampak me ne gleda, samo očala si briše še naprej. Ko mu postane jasno, da ga ne bom več spraševal, si natakne očala nazaj in se zastrmi v prazno.

V prazno je strmел tudi, ko sem jaz strmел v Silvo. Takrat, ko strmim vanjo, svet okoli mene ne obstaja. Rad sem si zamišljaj, da sem prvi, ki sem zaljubljen vanjo. Morda pa sem. Marko ne zgleda tak tip, da bi se zaljubljal.

Ko pride v lokal, me pogleda, jaz pa pogleda s Silve ne umaknem dovolj hitro. Vem, da sem zafrknil, ker me je videl. Silva takoj odloži mobilni telefon in se mu nasmehe, on pa se ne nasmehe nazaj, komaj jo pogleda. V lokal nikdar ne vstopi sam, ampak v družbi še večjih in bolj čudnih tipov, kot je on. Rezervirano imajo mizo v kotu, ki je največja. Nenapisano pravilo je, da je to njihova miza. Kdor to pravilo krši, si to za večno zapomni.

Marko se tokrat ne usede za mizo v kotu. Svoji družbi pomigne, naj ga počakajo, in stopi k šanku, kjer sediva jaz in Fredi. Ta še vedno strmi v prazno,

ampak začne divje potresavati z nogo, tako da se cel šank trese. Marka se zelo boji. Enkrat mu je Marko zlomil očala in moral si je kupiti najcenejša, ki mu pomanjšajo oči v dve drobni piki, ker ni imel denarja za brušena stekla z Japonske. Jaz se Marka ne bojim. Ni mi pa všeč.

Je pa všeč Silvi, ki se skloni čez šank in ga poljubi. A Marko tu ni zaradi Silve, ampak zaradi mene. Jaz to vem. Ne gledam več ne Silve ne Marka, strmim v prazno in upam, da bo Marko šel stran. Ampak Marko ne gre nikamor. Gleda me in gleda. Silva gleda mene, pa Marka, pa mene, pa Marka.

»Marko, daj no,« reče.

Marko se samo nasmehe. Gledam ga s kotičkom očesa. Marko čaka in čaka. In ko že mislim, da se je naveličal, s treskom prevrne barski stolček, da cel bar utihne, samo njegovi prijatelji za mizo v kotu z občudovanjem zažvižgajo.

Marko je s tremi hitrimi koraki pri meni in začutim njegovo vročo sapo na mojem vratu. Prepričan sem, da me bo udaril, in pripravljen sem na to. Kdor gleda njegovo Silvo, ne konča brez posledic. Fredi začne drencati z nogo s tako silo, da skodelice kave poskakujejo na šanku.

»Marko, daj no,« reče Silva proseče.

Marko se skloni še malce bliže. Še vedno strmim v tisto nevidno točko in upam, da se bo premislil. Skloni se še bliže. Z ustnicami je čisto pri mojem ušesu. Nekaj časa počaka. Silva odpira in zapira usta. Za mizo v kotu nekdo spet zažvižga. Nato Marko reče, ne, zašepete, čisto potihno:

»Nikoli je ne boš pofukal. Nikoli.«

V trenutku ga ni več in že sedi za mizo v kotu ter se pogovarja s prijatelji in vpije na Silvo, naj mu prinese pivo. Bar spet oživi. Vsi si spet upamo dihati.

Fredija primem za koleno in mu umirim nogo. Počakam, da se kava v skodelici umiri, nato izpijem požirek. S kotičkom očesa vidim, da me Silva gleda.

*

»On je pogumen,« pravi oče in kaže na TV zaslon. Gleda enega izmed množice resničnostnih šovov. Navija za nekega Braneta, ki je po poklicu kmet.

»On je pogumen in ne igra,« pravi oče.

Oče se snema štiriindvajset ur na dan. Njegove sanje so, da bi bil na televiziji. Najbolj na svetu si želi v resničnostni šov, ampak je preveč bolan, da bi se prijavil.

»Zakaj?« sem ga enkrat vprašal.

»Ker drugače ne bo nikoli nihče izvedel, da sem živel,« je rekel.

Dve omari imava rezervirani samo za kasete. Ob steni so naložene škatle, ki čakajo na posneti material. Oče se ponoči zbuja vsako uro, da zamenja kaseto. V kamero govori svoje misli o svetu. Včasih posname tudi mene. Nekoč je prišel ponoči v mojo sobo, ker je mislil, da spim. Slišal sem tiho brenčanje videokamere in globoko, težko dihanje očeta.

»To delam zate,« je tiho rekel oče. »Ker hočem, da boš ponosen name. Tudi tebe moram posneti. Tudi zate morajo zvedeti, da si živel.«

Nekaj časa me je še snemal, nato pa s tihimi koraki zapustil sobo.

*

»Kaj si želiš za rojstni dan?« me vpraša Fredi.

Sva na čik pavzi. Tisti uradni. Kolona vozil stoji pred avtopralnico in v enem avtomobilu je en tip iz Markove ekipe. Vsake toliko časa potrobi in zavpije:

»Stan in Olivo! Zmigajta se, preden vaju prefu-kam.«

»Uradna pavza,« rečem in skomignem z rameni. Fredi tudi skomigne z rameni. Tip še bolj popizdi, ampak nama je vseeno. Vroče je in zrak nad asfaltom migeta.

»Kaj si želiš za rojstni dan?« me še enkrat vpraša Fredi.

Jurij Hudolin: PASTOREK

Intimna in sočna pripoved o nesrečni družini in tranzicijskem povzpetniku.

22 €

Goran Vojnovič: ČEFURJI RAUS
Čefurske zgodbe, ki dišijo po sarmi in plešejo v ritmu narodnjakov.

20 €

Irena Svetek: SEDMI VAL

Zgodba o razpadu neke urbane družine.

25 €

Tomaž Kosmač: PUNK IS DEAD
Vročični, tragikomični, iskreni antijunaki današnjega časa. Če poznate prvenec Driska, vam je itak vse jasno.

24 €

Lucija Stepančič: PRASEC PA TAK

Ljubezenske zgodbe petih tridesetletnic. Ostro, lucidno, duhovito!

25 €

Bohumil Hrabal: OGLAS ZA HIŠO, V KATERI NOČEM VEČ ŽIVETI

prevod: Nives Vidrih

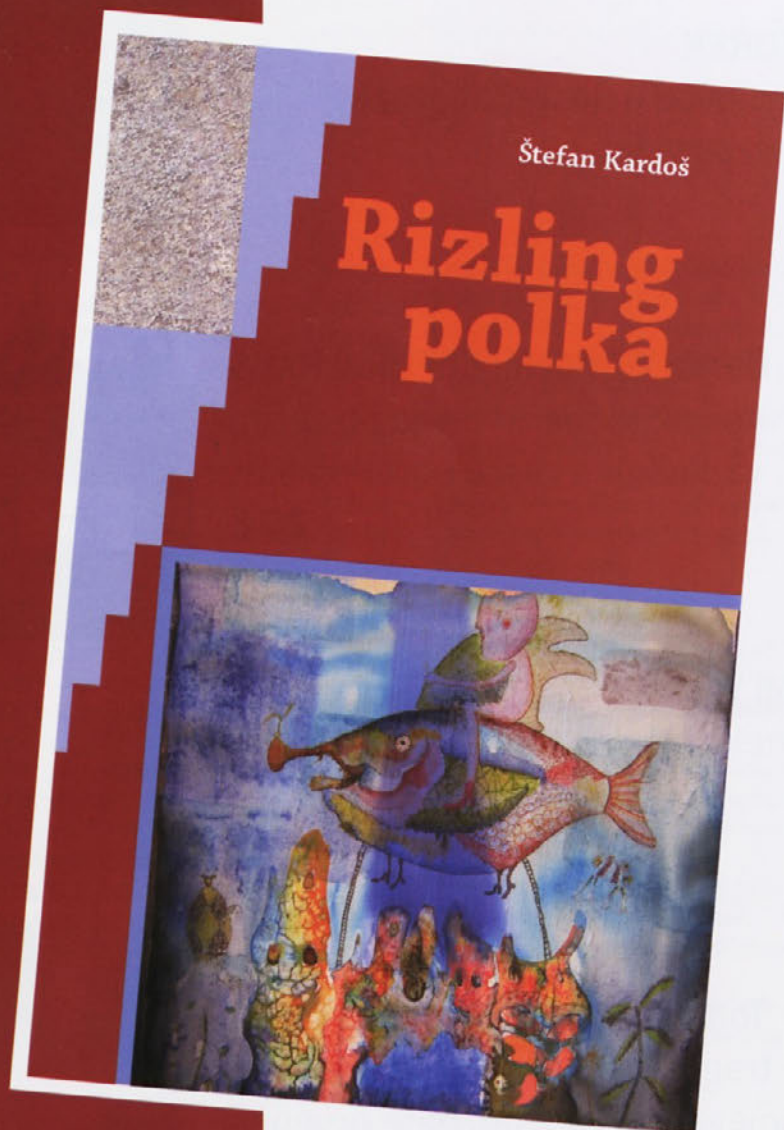
Nov pogled na kult osebnosti ...

29 €

 Študentska založba

Kupujte 20% ceneje na www.studentskazalozba.si

Naročila sprejemamo tudi na prodaja@zalozba.org ali tel. št. 01/426 84 81

Delavca, ki sta si sredi terase v goricah ravnokar prižgala cigareto in iz plastenke nekajkrat nagnila mlačno vino, močno razredčeno z navadno vodo, sta ob šumu, ki se je v enakomernem ritmu približeval s hrbtni strani, zastrigla z ušesi. Teraso niže sta kmalu zatem zagledala šefa, ki je vihtel koso in polagal na hrbet travo vzdolž vrste s hitrostjo državnega prvaka. Muzala sta se nad modernimi časi, ko je vse obrnjeno na glavo: trave ročno ne kosijo več siromaki, ampak tisti, ki imajo polno rit vsega. In še preden sta se pošteno zagnala nazaj na delo, je na drugem koncu goric brusni kamen zakresal ob železno koso s hitrostjo, da so se jima med poslušanjem pred očmi delale iskre, potem pa, ko sta se zares z vsemi silami spravila nad trtno džunglo, ki se je razraščala proti nebesom, ju je s tira še enkrat vrglo Cvetovo norenje po goricah: kot živa smrt je s koso lomastil po travi na terasi nad njima v nasprotno smer kot prej.

Bližal se je enourni čas kosila in počitka, a je voljo do hrane izgubil še zadnji od delavcev v vinogradu, ko je Cvetovo razjarjeno kričanje z drugega konca goric razcefralo jasno nebo nad pokrajino na nevidne, a vendarle kot noč črne oblake. Kričal je, kot bi si ravnokar s koso odrezal obe nogi.

»Silvo,« rečem.
»Prav,« reče on.

*

»Vse najboljše,« reče oče in mi da v roke kuverto. Odprem jo. Notri je vikend paket bon za obisk hotela ob morju. Piše:

»Vikend paket za dva v hotelu Dobra vila. Polpenzion. Domače živali prepovedane.«

Bon je star štiri leta in najbrž neveljaven. Vseeno se očetu lepo zahvalim. Oče me objame in reče:

»Mislila sva iti z mamo, pa je prehitro umrla. A veš, da je nisem nikoli posnel? Zdaj pa ne bo nihče vedel, da je živela.«

»Midva bova vedela,« rečem.

»Ja,« pravi in skomigne z rameni. »Ampak tudi za naju nihče ne bo vedel, da sva živela.«

Odpre steklenico vina in spijsva jo v tišini, ki jo moti samo tiho, enakomerno brenčanje videokamere.

*

»Izvoli,« reče Silva in mi pomežikne. To je bilo prvič, da se je pogovarjala z mano, kaj šele pomežiknila. Fredija ni. Prejšnji večer me je poklical in rekel, da je zbolel.

»Zdrav si slišati,« sem rekel.

»Pa nisem,« je rekel.

Nisem mu verjel, ampak kdo pa sem jaz, da bi mu kar koli preprečeval.

»Hvala,« rečem Silvi.

»Marko te ne mara,« pravi nazaj. Nasloni se, tako da sem primoran gledati v njen dekolte. Ker se to ne spodobi, še posebej ne glede na to, da sem zaljubljen vanjo, si izberem nevidno točko nekje na njenem vratu in strmim vanjo.

»Vem, da me ne mara,« rečem.

»Ne zameri mu,« reče ona. »Drugače je čisto fajn fant.«

Zdaj se jaz nasmehnem in jo pogledam v oči. Hitro umakne pogled.

*

Po pol steklenice vina je oče pošteno pijan in za drema kar na stolu. Jaz izpijem še zadnji požirek, vzamem videokamero in jo postavim na nočno omarico. Preverim kaseto. Očeta primem pod rameni in ga zvlečem v posteljo. V trenutku zasmrči. Zazvoni mi mobilitel. Kliče Fredi.

»Pridem te iskat, imam tvoje darilo.«

»A nisi bolan?« vprašam.

Fredi prekine zvezo.

*

Ko se peljeva v avtomobilu, je Fredi srečen. Nekaj si požvižgava in stalno pogleduje proti meni. Ne vem, kaj ima v načrtu. Meni se malo vrti od vina, zato odprem okno in vtaknem glavo skozenj. Fredi ne reče nič, samo zasmee se, kar pomeni, da je res dobre volje. Kmalu se naveličam vetra, ki mi požvižgava mimo ušes. Glavo potegnem nazaj. Fredi me še vedno gleda.

»Moj prijatelj si,« naenkrat reče.

»Ti pa moj,« mu odgovorim.

Nasmehne se, nato pa obrne pogled na cesto, ki v soju luči brzi pred nama.

»Si moj edini prijatelj,« reče.

»Ti pa moj,« mu odgovorim.

Prav zanima me, koliko časa se bova še šla to igrati.

»Mislíš, da bo kdaj kaj iz mene?« me naenkrat vpraša.

Na to ne vem odgovora, zato sem tiho. Rad bi mu povedal, da je meni čisto všeč tak, kot je. Ampak vem, da mu to ne bi nič pomenilo. Kot bi rekel moj oče – če zate nihče ne ve, to pomeni, da nisi živel. Jaz vem za Fredija. Ampak zame ne ve nihče. Kar je

tako, kot da Fredi ne bi nikoli živel. Tega mu nočem reči, zato sem še nekaj časa tiho in ga gledam. Zdi se mi, da pričakuje odgovor, čeprav me ne pogleda.

»Saj vem,« naposled reče. »Saj sam vem.«

»Ti spucam očala?« vprašam.

»Ja,« reče.

Snamem mu očala, čeprav vem, da je brez njih slep kot krt. Spucam jih na isti način kot on, tako da si z majico ne odkrijem trebuha. Malce upočasni vožnjo. Nato mu očala natakem nazaj na nos.

»Bolje bi bilo z jelenjo kožo,« reče. »Ampak hvala vseeno.«

Meni se to ne zdi vredno zahvaljevanja. A on je vesel. Pogleda me in se mi nasmehne. Do konca poti ne rečeva nobene besede več.

*

Fredi glasno zaloputne vrata, ko stopiva v hišo. Živi z babico, ki je skoraj čisto gluha in napol slepa. Fredi pravi, da svojih staršev ne pozna in da ga je babica posvojila, ampak vem, da laže. Njegovi starši so grozno problematični in redko pridejo na obisk. Fredi včasih pride k meni in reče, da je pozabil ključke in da ne more babice zbuditi, da bi mu prišla odpret. Pogrnem mu kavč v dnevni sobi. Vem, da to stori takrat, ko pridejo starši. Ne rečem ničesar. Kdo sem jaz, da bi mu kar koli preprečeval?

Fredi me odpelje v klet po škripajočih stopnicah. Tema je.

»Fredi?« rečem.

Naenkrat se prižge luč. Klet je prazna, razen velike, stare postelje na sredi. Na postelji je privezana Silva. Usta ima zalepljena. Gleda me bolj naveličano kot prestrašeno. Poleg postelje stoji Fredi.

»Vse najboljše,« reče in mi podari enega najširših smehljajev, kar sem jih bil kadar koli deležen.

Nekaj časa ga gledam. Silva momlja in pobrcava z nogami. Roke ima privezane vsako na eno stran lesenega stebrička starinske postelje.

»Fredi ... jebemti,« rečem.

Pametno bi bilo, da bi Silvo odvezal. Fredi me potrepnja po ramenu, nato pa ponosno pomigne proti Silvi, kot da je kapitalni jelen, ki ga je ravnokar uplenil.

»Vse najboljše,« še enkrat ponovi. »Vaju bom pustil sama.«

Stečem do postelje in z enim sunkom potegnem lepilni trak na Silvinih ustih.

»Kaj delaš?« prestrašeno reče Fredi.

Silva najprej zacvili, ker sem premočno potegnil, nato pa nekaj časa samo globoko diha. Prepričan sem, da bo začela kričati. Skomignem z rameni in ji rečem:

»Ne zameri mu.«

Silva pogleda Fredija, ki gleda v tla.

»Hvala za prevoz,« reče s hripavim glasom in se takoj odkašlja. »Samo problem je, da si bajto zgrešil!«

»Ni za kaj,« tiho reče Fredi.

»Za tole bo zvedel Marko,« reče Silva in tokrat Fredi zacvili. »Bosta že videla.«

»Se ti lahko odkupim?« butasto bleknem.

Nejeverno me pogleda.

»Kaj pa mi boš dal? Sladoled?«

Iz žepa potegnem kuverto z bonom za vikend paket v hotelu Dobra vila in ji ga ponudim. Silva me le grdo pogleda. Hitro ji odvežem roke. Začne se drgniti po razbolelih zapestjih in še vedno besno pogleduje proti Frediju. Še enkrat ji ponudim kuverto. Spuli mi jo iz rok in jo grdo odpre ter začne brati.

»A to je na morju?« vpraša, ko konča.

»Ja,« rečem.

»Fredi?«

Glas pride iz zgornjega nadstropja. Zasliši se škripanje stopnic. Fredi spet zacvili. Škripanje je vse glasnejše in Fredijeva babica se prikaže v soju luči. Glavo ima ovito v rdečo ruto in boljši v nas skozi ve-

like naočnike.

»A se igrate?« reče zelo glasno.

Fredi pokima, v bistvu zavihiti glavo gor in dol, da bi babica le videla.

»Lepo,« reče babica in se nasmehne. »Samo ne bit preveč glasni.«

Zasmem se, ampak babica očitno misli resno, zato ji pokimam.

»Brane je zmagal,« skoraj zavpije babica.

»Kdo? V čem?« zavpije Fredi.

»Ja na televiziji!« zavpije babica. »Zdaj ga vsi poznajo. Jaz bi tudi klicala zanj, pa ne znam. Je fajn fant, Brane.«

Vse nas še enkrat lepo pogleda, nato pa izgine v temo in zasliši se škripanje stopnic.

»Uh,« reče Fredi.

»Greš?« rečem Silvi.

»Rada imam morje,« odgovori Silvi.

»Samo moraš z mano. Fredi bo pa avto posodil,« rečem in pogledam Fredija, ki sicer s tem ni najbolj zadovoljen, ampak vseeno prikima.

Silva me pogleda in se nasmehne.

»Si pa frajer,« reče. »Marko me ubije, če to naredim.«

»Enkrat te bo ubil v vsakem primeru,« bleknem.

Silva nič ne zameri, samo pobesi pogled in reče:

»Ja ... najbrž.«

»Samo tokrat moraš dat za bencin,« reče Fredi.

*

»Oče?«

Oče sedi na sedežni in nepremično strmi v televizijo.

»Konec je,« reče. Sploh me ne pogleda.

»Ja, Brane je zmagal,« rečem.

»Saj je prav,« je rekel, »on si zasluži, da si ga zapomnimo. On ne igra.«

»Oče?«

Sedem poleg njega in ga primem za ramo, ki se mu v hitrem ritmu plitkega dihanja dviga in spušča. Končno me pogleda.

»Oče, grem v Dobro vilo,« rečem.

»Sam?« vpraša.

»S punco,« odgovorim.

Oče se nasmehne.

»Kje pa je ta punca?«

»Zunaj v avtu čaka.«

»Pripelji jo notri,« reče upajoče. Na televiziji se začno oglasi. Glasnejši so od oddaje. Oče ponavadi gleda tudi oglase. Tokrat gleda mene. Samo mene.

Pogledam stran in hočem nekaj reči, vendar oče hitro odgovori: »Saj ni treba. Lepo se imejta.«

Žalosten sem, ker vem, da ve. Nočem, da bi ga spoznala. Rad ga imam. Ampak nočem. Ne zdaj, ko mi gre v življenju končno na bolje.

»Prinesel sem ti kasete,« rečem in mu v roke potisnem paket. »Da ti jih ne bo zmanjkalo.«

Oče se nasmehne in me poboža po glavi. Jaz pobesim pogled. Šele pri vratih se opogumim in ga znova pogledam. Strmi v televizijo in v rokah stiska kasete, tako da ima členke prstov čisto bele. Na vrhu televizije ima postavljeno videokamero.

»Konec je,« rečem. »Ni ti treba več gledati.«

Ne sliši me. Ali pa me noče slišati.

*

Pot proti morju je v starem Fredijevem avtomobilu dolga in naporna. Prva ugotovitev, ki razjezi Silvo, je pomanjkanje radia.

»Avto se spleča imeti samo zaradi radia,« pravi.

Druga stvar, ki jo razjezi, je pokvarjeno gretje.

»Super začetek dopusta,« se namrdne.

Okna imava odprta in non stop kadiva. Silva ne govori veliko, jaz pa tudi ne. Vsake toliko jo malo pogledam, pa tudi ona mene.

»Lušen si,« mi reče enkrat na avtocesti. »Čeprav je Marko bolj.«

»Ampak Marko te tepe,« rečem.
»To ti praviš,« reče in se trmasto zastrmi vame.
Ostanek poti ne rečeva nič.

*

Hotel je majhen in hecen. Včasih je najbrž bil rdeče barve. Na veliki tabli piše Dobra vila, vsaj včasih je. Zdaj piše Dbra ila.

Receptorju pod nos pomolim kuverto. Odpre jo, prebere, nato pa me nejeverno pogleda.

»To ni več veljavno,« reče.

»Bom plačal,« rečem.

Ko mi pove ceno, ugotovim, da imam dovolj samo za eno noč in za sobo s pogledom na zid drugega hotela.

»V redu bo,« reče Silva. »Greva v vodo.«

*

Silva je v vodi non stop, jaz pa raje ležim na plaži in gledam njene kolčne kosti, ko prihaja in odhaja iz vode na čik pavze ter pivo. Plaža je dokaj prazna, saj še ni sezone. Vse skupaj postane bolj zabavno, ko pride neki tip, obkrožen s fotografi in z blondinko pod roko, ter razgrne brisačo blizu naju. Silva priteče iz vode in se skloni nadme, da me hladne kapljice z njenih las poškropijo po obrazu.

»Imaš kemik?« mi reče.

»V torbi,« odgovorim.

Čez minuto je nazaj. Na podlahti ima velik podpis. Piše: »Brane.«

»Spral se ti bo, takoj ko boš šla v vodo,« rečem.

Silva skomigne z rameni: »Pa kaj. Saj on tudi ne bo znan kaj dosti dlje.«

*

Na plaži ostaneva do večera. Silva ima oblečeno lahko poletno obleko. Njeni rjavi lasje so štrnasti od morske vode. Spila sva že vso pivo.

»Zakaj si z Markom?« jo vprašam.

»Ne povem,« reče in mi pokaže jezik.

Malo sem užaljen in ona to opazi.

»Ne vem, no ...« reče in me prime za ramo. »Prvi mi je pa to. Od fotra bo dobil delavnico, jaz pa nimam nobene šole narejene. Saj do mene je čisto fajn. In samo enkrat me je udaril.«

»Vem,« rečem. »Sem videl modrico.«

»Saj bi stregla s sončnimi očali, pa mi šef ni pustil,« se namuzne.

Še vedno drži roko na moji rami.

»Jaz te ne bi nikoli udaril,« rečem.

»Ah, vi moški ste vsi isti,« reče, kot da je že sto let na svetu, nato pa globoko zavzdihne: »Totalno mam rada morje. Marko ga ne mara. Njegovi tastari imajo

prikolico malo bolj južno od tu. Kmet. Pa spoznala sva se na morju. Čeprav sva skoraj soseda. A si lahko misliš?«

»Jaz te ne bi nikoli udaril,« še enkrat ponovim. Tokrat me lepo pogleda.

»Vem,« reče.

»Poročil bi se s tabo,« rečem. »Nimam denarja, ampak bi te pa imel rad. Samo Fredi bi najbrž živel pri naju, ker je moj najboljši prijatelj.«

»Kako lepo,« reče Silva in se skloni čisto k meni. Ustnice prisloni na moje uho.

»Ful sem pijana,« mi zašepeta.

»Če bruhaš, te bom imel še vedno rad,« ji rečem.

Naenkrat me objame in objem kar drži. Ne morem si kaj, da se ne bi čisto rahlo dotaknil njenih kolčnih kosti.

»Pridi, moja dobra vila,« mi zašepeta v uho.

*

V hotelu Silva najprej leže na zložljivo posteljo. Vztrajam, naj gre na tisto pravo, bolj udobno. Ona pravi, da ne. Na koncu se dogovoriva za kompromis in oba leževa na bolj udobno posteljo. Spet me objame, jaz jo spet malo božam po kolčnih kosteh. Pusti mi, da ji privzdignem obleko, ona pa mi sleče majico. S prsti se zapletem v njene štrnaste lase, ki dišijo po soli. Še bolj me objame. Vrnem ji objem. Zelo močno sva objeta. Kmalu se ritmično zibljeva sem ter tja, Silva tiho vzdihuje in me praska po rami. Ko zaspi, jo nekaj časa previdno poljubljam po vratu. Pokrijem jo, nato pa grem spat na zložljivo posteljo. Nekaj časa ležim, nato pa grem nazaj in jo odkrijem toliko, da ji vidim eno kolčno kost.

*

Silva vztraja, da se cel naslednji dan kopava. Jaz sem preveč srečen, da bi sploh lahko govoril. Silvi stalno zvonijo mobitel, a se ne javlja.

Ko se peljeva nazaj, se pogovarjava, a ne o tem, kar se je zgodilo ponoči. Pogovarjava se o Marku.

»Ne zanima me Marko,« ji rečem.

»Mene pa,« pravi ona. »Pa na živce mi gre ta kurčev avto, ker nima radia.«

»Se bova poročila?« jo vprašam.

Nekaj časa je tiho, nato pa reče:

»Glej, veš, kako je to. Jaz sem pač z Markom.«

»Kaj pa ... saj veš, to ... kar je bilo?« rečem.

Silva najprej malo odpira in zapira okno ter se trudi prižgati cigareto, a ji vžigalnik nagaja. Čez nekaj časa obupa, a neprižgane cigarete vseeno ne vzame iz ust. Obrne se k meni in reče: »Ker ti je rekel, da me ne boš nikoli pofukal. Tako. Zato se je to zgodilo. On nima pravice govoriti takih stvari.«

»Pa saj je rekel meni,« rečem.

»Ja. Ampak se tiče mene,« odločno odgovori.

Nekaj časa sem tiho in jo samo previdno pogledujem, da se ne bi še enkrat zaletel. Nato jo vprašam: »A se ti zdi nujno, da si na televiziji, da živiš?«

»Televizija je bedna, sam dolgcajt vrtijo,« mi odgovori in še enkrat poskusi s cigareto. Tokrat ji uspe.

»Boš povedala Marku?« jo vprašam.

»Si nor?!« zavrešči. »Ubije me.« Nato puhne dim iz nosu in doda: »Pa saj ni bilo po televiziji, ne? Kdo bo pa vedel.« Nasmehne se.

Nič ne rečem, ampak vem, kaj si mislim. Mislim si – vedela bova midva. To je vse, kar šteje.

»Rad bi, da spoznaš mojega očeta,« ji rečem.

Malce nezaupljivo me pogleda, a vseeno pokima, frčne cigareto skozi okno in začne žvižgati.

»Namesto kurčevega radia,« razloži.

*

Noč je že, ko se ustaviva pred mojo hišo. Pustim motor, da teče.

»No, ajde, kje je tvoj foter?« reče Silva.

»Malo počakaj,« ji rečem.

Utihne, ker vidi, da ni vse v redu z mano. Položi mi roko na ramo. In nič ne reče. Vesel sem, da razume. Naposled ugasnem motor in jo pogledam.

»Greva,« rečem.

*

Televizor v dnevni sobi gori, a očeta ni na sedežni. Čudno. Ob taki uri nikdar ne spi. Potiho grem v spalnico, Silva pa mi sledi.

»Čudno je pri vas,« zašepeta. »A sploh kaj pospravljata?«

Oče je na postelji v spalnici, na nočni omarici je prižgana videokamera. Počasi se mu približam in ga rahlo potrese. Nato prislonim glavo na njegove prsi.

»Ne diha,« rečem.

»Šit,« reče Silva.

*

Videokamero priklopim na televizijo. Silva sedi na kavču po turško in me gleda. Kaseto prevrtim na začetek in pritisnem PLAY. Na televiziji se pokaže oče. Sedi na kavču, prav tam, kjer zdaj sediva midva s Silvo, in gleda televizijo.

»Čudno,« reče Silva. »Kot da gleda naju na televiziju.«

»Ja,« rečem. »Čudno.«

»Ali pa midva njega,« reče Silva. »Kakor vzameš. Čudno,« ponovi.

Čez nekaj časa se slika zamenja. Oče spi. Njegove prsi hitro poskakujejo gor in dol. Poskakujejo vse hitreje in hitreje. Začne kašljati in se premetavati. Nato zahrope.

»Ugasni,« skoraj zakriči Silva in si zatiska oči.

»Ne,« rečem. »To mu dolgujem.«

Oče hrope in hrope in kašlja. Duši se. Dviga se gor pa spet dol, kot da dela trebušnjake. Naenkrat pa obmiruje. Pogled mu ostekleni.

»Je konec?« previdno vpraša Silva, ki kuka skozi prste na ekran.

»Ja,« rečem, ampak v resnici vem, da ni konec. Videla sva ga. Kar pomeni, da mu je bilo vredno umreti. Ker je na koncu tako le živel.

*

Frediju sva zvonila, butala po vratih, a ni in ni odprl. Silva nekaj časa obupano gleda, nato pa pritisne na kljuko. Vrata se odpro.

»Fredi!« zavpijem, še vedno stoječ na pragu.

»V kleti sem!« se zasliši.

Fredi je res v kleti. Stoji na stolu, okoli vratu pa ima zategnjeno debelo vrv.

»Fredi, kaj delaš?« vprašam.

»Obesil se bom,« reče.

»Vidim,« odgovorim.

»Nista me vzela s sabo,« kujavo reče Fredi.

»To ni razlog,« rečem jaz.

»No ...« reče Fredi. »Še nekaj je. Šel sem do Vere, da bi ji povedal, da sem zaljubljen vanjo.« Pogleda Silvo, kot da ga je malo sram govoriti o tem pred tujo osebo. »Šel sem do Vere in pozvonil na vrata. Odprla je. Jaz pa nisem rekel nič. In potem je ona rekla: »A ti si tisti, ki živi z babico?« Nič nisem rekel. Potem je zaprla vrata.«

Fredi me grdo pogleda.

»In to vse zaradi tebe,« reče. »Ker si mi rekel, da bo še nekaj iz mene. Zlagal si se. Zato sem te počakal. Obesil se bom pred tabo. Da veš.«

Še preden sem lahko kar koli rekel, Fredi brčne stol izpod sebe. Za kratek trenutek se zaguga na vrvi, nato pa pade po tleh, za njim pa se usuje omet. Očitno je obesil vrv na neko staro kljuko na stropu, ki ni zdržala njegove teže. Silva zakriči in se požene proti njemu, jaz pa tudi. Skupaj mu snameva vrv in še preden Fredi lahko kar koli reče, ga objamem.

»Ne delaj tega,« mu rečem. »Resno sem mislil, Fredi. Ti ne veš, kaj si naredil zame. Ti si moja dobra vila. Rabim te.«

Fredi je preveč šokiran, da bi lahko kaj rekel. Vrne mi objem. Na njegovih licih čutim solze. Čez trenutek naju objamejo še Silvine roke.

»Otroci?« se zasliši iz zgornjega nadstropja. »Otroci? Potiho se igrajte!«

*

Sedim na sedežni in gledam omare, polne kaset s posnetki mojega očeta.

Na pogreb ni prišlo veliko ljudi, le sosedge, Fredi pa Silva in Marko, ki je stal tam, ves dolgočasen. Prišla je tudi Vera, ki sem jo poklical in povabil. Fredi jo je ves čas gledal, ona pa njega. Bila je majhna in boječa deklica s še večjimi očali kot Fredi. Nihče ni imel govora. Župnik je dvakrat povedal očetovo ime narobe.

Sedim na sedežni in gledam omare, polne kaset s posnetki mojega očeta. Nato vstanem in jih začnem pakirati v velike škatle. Sposodim si Fredijev avto in jih odpeljem na največjo komercialno televizijo. Čez kak mesec dobim klic, da bi odkupili kasete in iz tega naredili šov. Ponudijo mi ogromno denarja.

*

Kupil sem avtopralnico in jo prepisal na Fredija. V zahvalo mi priredi veliko zabavo v svoji hiši, na katero povabi mnogo ljudi, ki jih sploh ne pozna, ampak hoče, da ga vidijo. Njegova starša prideta samo pogledat, a se ne znajdetaj najbolje. Kmalu odideta in Fredi nekaj časa gleda za njima, nato pa se obrne k meni:

»Iz mene nekaj je,« mi reče in me poljubi na čelo. Na zabavi je tudi Vera. S Fredijem sedita skupaj. Fredi je pijan. Silve in Marka ni bilo. Prosil sem Fredija, naj ju ne povabi.

Naslednje jutro me kliče Fredi in mi pove, da je babica umrla. Zdaj je tudi lastnik hiše. Na babičinem pogrebu je še manj ljudi kot na pogrebu mojega očeta. Fredi mi po pogrebu pove, da se bo Vera preselila k njemu.

*

Marko ni moj sosed, a se večkrat sprehaja okoli moje hiše. Začel je šele po očetovi smrti. Vedno se sprehaja ponoči, malo postoji pred oknom, a v varni razdalji, da ne bi kdo kaj posumil. Jaz ga gledam skozi okno kopalnice. Če se slučajno postavi pod ulično svetilko, vidim njegov obraz, njegov pogled. Tak je, kot ga drugače ne poznam. Zdi se, da razmišlja. O težkih stvareh. Enkrat je imel v roki kamen, ki si ga je podajal iz ene roke v drugo, vendar ga ni vrgel. Čez čas so se ti nočni obiski nehali. Srečeval sem ga tam kot vedno – v baru. Še vedno sem namreč

delal v avtopralnici. Fredi mi je dal povišico. Silva ni več stregla, zato sva oba zmanjšala število obiskov. Kadar pa sva se srečala, mi je dal mir. Bil je glasen kot vedno, samo včasih je za hipec dobil pogled izpod cestne luči, ko je stal pod njo in gledal proti moji hiši. Nato pa je nagnil iz steklenice in spremenil pogled, še preden je dobro pogoltnil.

*

Vsak večer, preden grem spat, gledam očeta. Njegov šov so zaradi kontroverznosti dali v pozne nočne ure. Tako je popularen, da ga bodo vlekli toliko časa, dokler jim ne zmanjka posnetkov. In posnetkov ne bo zmanjkalo. Po oddaji je okrogla miza, kjer razpravljajo, če bo moralno prikazati njegovo smrt, za katero voditeljica zelo jasno pove, da jo imajo posneto. Za predvajanje imajo moje dovoljenje. Oče bi bil presrečen, če bi to vedel.

*

Pred kakim mesecem se je oglasila Silva. Ni bila sama. V vozičku je imela majhno punčko.

»Upam, da se zavedaš, da tega Marko ne bo nikoli izvedel. In Vila tudi ne,« reče Silva in pomigne proti vozičku. Vila je oblečena v lepo roza oblekico. Skremži se. Ponudim ji prst. Zgrabi ga s svojimi malimi rokami in ga nese v usta.

»Lepo ime,« rečem.

»Niti ne,« reče Silva. »Ampak vsaj toliko sem ti dolžna.«

Iz žepa izvlečem kuverto, v kateri je še ostanek denarja, ki sem ga zaslužil. Silva jo brez besed vzame, nato pa mi položi roko na ramo. Gleda me in gleda, nato pa globoko zavzdihne in odide, hitro rine voziček pred sabo. Voziček šklepeta zaradi slabe ceste. Vila začne jokati.

*

Še istega dne se odpeljem v prestolnico po kasete. Prodajalec mi postreže bolj počasi, ker z enim očesom spremlja ponovitev šova mojega očeta. Ko pridem domov, je že pozno. Kamero postavim na nočno omarico in odvijem kaseto. Na škatlico napišem – »za Vilo«. Pritisnem RECORD, ležem in se trudim zaspati. Vila bo dobila kasete potem, ko umrem. In ko umre Marko. V nobenem drugem primeru jih ne bo videla. Niti nihče drug. Očetu to ne bi bilo všeč. Rekel bi:

»Nihče ne bo nikoli izvedel, da si živel.«

Jaz pa ne bi rekel nič, samo mislil bi si svoje. Mislil bi si – saj imam dokaz. Svojo lastno dobro Vilo.

Lepo je živeti. Pa čeprav nihče ne ve, da to počneš.

Thomas Gunzig ... ŽIRAF

Thomas Gunzig pripada najmlajši generaciji belgijskih pisateljev. Rodil se je leta 1970 v Bruslju, nase pa je opozoril že v študentskih letih, ko je prejel nagrado pisatelja-študenta za zbirko novel z naslovom *Nestabilne situacije, ki se nagibajo v mesec avgust, ki se odlikujejo po svoji absurdnosti, črnem humorju, fantastičnem, čeprav krutem realizmu ter celo nekoliko morbidnem pesimizmu. Leta 2001 je izšel njegov prvi roman Smrt popolnega dvojezičnika (Mort d'un parfait bilingue), za katerega je prejel kar dve literarni nagradi. Žirafa je iz zbirke kratkih zgodb Najmanjši živalski vrt na svetu, GOGA 2008, prevod Jana Pavlič.*

Začelo se je kot zmeraj. Zaradi neke neumne zadeve, kot sta na primer packa na inoksu hladilnika ali sumljiv vonj v omari, ki se po preiskavi izkaže za ostanke polovice pečenega piščanca, za katerega smo mislili, da smo ga vrgli v smeti že pred štirimi dnevi. Od tod dalje je, tako kot vedno, pogovor hitro ušel izpod nadzora proti področjem splošnejših in abstraktnejših očitkov od preproste packe ali vonja, proti področjem, ki jih piloti v potniškem prometu poznajo pod imenom *področje turbulenc* in ki jih prečkajo tako, da svetujejo potnikom, naj si priveržejo varnostne pasove ter ugasnejo cigarete. Cathy je začela svojo litanijo o angažiranosti, darovanju samega sebe, nujnosti *dokazil* o ljubezni, Bob pa je kot vsakič vse to poslušal od začetka do konca, skrtil glavo med ramena ter si skušal nadeti videz poklapanega psa, ki pa je, in to je dobro vedel, samo še podžigal ženskinjo jezo. Kot vsakič je, potem ko je

pustil nedoločen čas teči govor o tistem, kar je imel za *flance*, navrgel kakšno čisto brezvezno bedarijo, ki je povzročila največjo možno škodo. Rekel je nekaj takega kot (takoj potem se je vedno naredil, da se ne spomni več): »Sicer pa, kaj takšna koza, kot si ti, sploh ve o ljubezni, prekletu sranje?« In kot vsakič je izkoristil začudeno tišino, ki je sledila njegovi intervenciji, ter se pobral od doma. Nekaj časa je na slepo krožil z avtomobilom, dokler se ni njegova jeza ob premikanju brisalcev počasi razkadila in je ostala samo še velika kepa žarke žalosti, kar je bil znak, da se je treba vrniti domov in poskušati zlepit razbite drobce.

Vendar pa je Bob tega dne, nasprotno od tistega, kar bi lahko imenovali *običajna procedura sporov med Cathy in Bobom* (opazke, potem razprava, potem spor, potem žalitve, potem Bobov odhod, potem Bobova vrnitev, potem bolj ali manj intenzivno kuhanje mule, potem subtilna približevanja, potem sprava), ko se je vrnil v pritličje, kjer sta stanovala, tega našel praznega, luči ugasnjene, Cathyjin plašč je izginil, z njim pa, po ustreznem preverjanju, tudi njena zobna ščetka, torbica z ličili, polprofesionalni sušilec za lase in nekaj nujnih oblačil. Nobenega listka, nobenega sporočila na telefonskem odzivniku, ničesar. To pa sploh ni bilo tako kot vedno. Boba je po hrbtu oblila zona.

Čutil je, kako se mu je jeza vzdignila na površje in začela prav mirno lebdeti v njegovih možganih kot košček gnilega lesa v ribniku. Najprej si je rekel, da ne bo storil ničesar. Da konec koncev *te koze ne bo čakal*, da je lačen in da bo gledal televizijo. Skuhal je riž in zgubljeno opazoval mali, posušeni vrt,

ki ju je očaral, ko sta se pred šestimi leti odločila, da bosta kupila stanovanje. Gledal je film, v katerem se neko deklo da posiliti, potem pa se maščuje, gledal je pogovor, ki je sledil, potem pa se je, ne da bi pravzaprav vedel, kako je do tega prišlo, zalotil, kako kliče Cathyjino mamo in poslušal odgovor, da *nima pojma, kje bi lahko bila v tem trenutku in da se ni treba čuditi, če imaš težave, kadar živiš z nekom, kot da bi šel na kampiranje*. Bob ni razumel, kaj je hotela s tem reči, in je odšel spat.

Ponoči se je zbudil s čisto suhimi usti, kot da bi pojedel pest peska. Ko je pil vodo iz kozarca, je skozi kuhinjsko okno na vrtu zagledal nekaj, kar se mu je zdela velika siva masa. Bilo je pozno, njegova glava je tehtala več ton in odšel je spat, ne da bi se še naprej ukvarjal s tem. Šele naslednji dan okrog sedmih zjutraj, ko je brskal po omarah, da bi našel kak košček kruha za v usta, preden odide v službo, je reč zagledal. Na vrtu, katerega skoraj vso površino je prekrivalo, je zleknjeno na boku, z vratom, ukrivljenim pod čudnim kotom s svojimi tremi dolgimi nogami iztegnjenimi in eno skrčeno k sebi, ležalo nekaj, kar je bilo očitno podobno mrtvi žirafi. Bob je izpljunil večino kruha, ki ga je žvečil, in stopil bos na mokro travo. Nobenega dvoma ni bilo, res je bila žirafa z rumeno marogasto dlako (ki se jo je dotaknil z vršički prstov in se mu je zazdela neprijetno groba). In res je bila mrtva: velike zamolkle oči so boljčale v jutranje nebo, dolg jezik je kot potok sline uhajal iz temnih živalinih ustnic. Bob je bedasto pogledal okrog sebe, kot da bi lahko ugotovil, odkod prihaja žirafa, vendar ni bilo niti najmanjšega znaka. Takole bosega v mokri travi ga je začelo zebsti, zato se je vrnil v stanovanje. Ko se je oblačil za v službo, se je vprašal, kaj naj stori s to mrtvo žirafu v svojem vrtu, in še preden se je tega zavedel, se je pogreznil v stanje, ki ga je najbolj sovražil: stanje ubogega tipa, ki pomiljuje samega sebe.

V službi je dolgo strmel v osnutek pisma, naslovljenega na nekega dobavitelja pisarniškega materiala, potem pa je globoko vdihnil in vzel telefon, da bi poklical Cathyjino najboljšo prijateljico. Ničesar ni vedela, o ničemer ni bila na tekočem, izjavila, da je končno to ne čudi, da bi bilo, če bi bil sposoben najmanjšega truda, vse drugače in da mora zdaj prekiniti, ker ima dela čez glavo. Bob je čelo z vso težo naslonil na dlani in pustil, da je dan stekel mimo.

Ko se je vrnil domov, je godrnjaje ugotovil, da je žirafa še vedno tam in da oddaja čuden vonj po divjačini, katere smrad se širi po vsem stanovanju. Zadevo mora vzeti v roke. Cathy mu je vedno očitala, da se ne znajde v delikatnih situacijah, ampak tokrat mu bo uspelo. Začel je tako, da je najprej poklical policijo: punca na centrali mu je očitno slabe volje rekla, da ji ni jasno, kaj naj bi policija imela opraviti s to zadevo, če žirafa ni skušala koga oropati ali napasti ali če se *noče prostovoljno predati*, je njeno truplo samo živalsko truplo in ne osumljenčevo, in da naj se torej, glede na vse, kar iz tega sledi, *skine*. Gasilci, Modri križ za zaščito živali, služba za naravne katastrofe pri civilni zaščiti so si sledili s tistim, kar je Bob imenoval *lep primerek bedastih izgovorov*. Poskušal je vnovič telefonirati Cathyjini mami, ki mu je rekla, da seveda, *ima novice*, da je njena hči *utrujena od življenja s tipom, ki mu nikoli ne znese*, da se mora mlada ženska *ob nekom spočiti*, ne pa da vedno skuša sama *urejati stvari*.

Bob je zaradi žirafinega smradu po razkranjanju pa tudi zaradi svojega butastega samopomilovanja slabo spal. Naslednji dan je vonj postal še močnejši in še bolj neprijeten. Pri njem je pozvonila skupinica štirih sosedov, naj čim prej uredi problem z *vonjavami, ki jih že tri dni zastrupljajo*. Bob je izjecljal nekaj opravičil in telefoniral nekemu mesarju grosistu, ki mu je razložil, da je zaradi *Maastrichta in okvirnih dogovorov z DG6 trgovina z mesom eksotičnih živali podvržena strogi kontroli in da je bilo pred Urugu-*

ay Round bolje. Bob je odločil. Najraje bi se zjokal, pogledal se je v ogledalo. Zdelo se mu je, da ima grdo suhljato glavo. Potem je zazvonil telefon. Bila je Cathy.

Cathy, z glasom vodne kokoške, ga je vprašala, če je razmislil o tem, *kar mu je rekla*. Ne da bi preveč razmišljal, je odgovoril ja, da je *dobro premislil*.

»Torej?« ga je vprašala.

Kar na slepo je odgovoril: »Spremenil se bom. Potrudil se bom.« Sledila je tišina, ki mu je povedala, da tudi Cathy razmišlja. Potem mu je s poudarki, polnimi skrivnosti, rekla *na svidenje*.

V tistem je Boba popadla neskončna groza. Ta skrivnosti poln *na svidenje* je hotel povedati, da se Cathy lahko zdaj zdaj prikaže. Ni imel izbire. Z mrtvaškim glasom je poklical v službo in rekel, da je staknil virus in da ga ne bo v pisarno. Obraz si je zmočil z ledeno vodo in se postavil pred okno, da bi razmislil. Deževalo je, kapljalo je z napušča, žirafa je postajala siva. Na pamet mu je prišlo nekaj podobnega božanski inspiraciji. Še enkrat je vzel telefon in poklica Dareka Grušovskega, poljskega delavca (na črno), ki mu je lansko leto prebelil stanovanje. Bob mu je razložil, za kaj gre, Darek je presodil, da ni *nobenega problema* in da bo pri njem čez eno uro *z bratranecem in opremo*.

Medtem ko je Bob čakal na delavca, je zbral vse stare časopise, koliko jih je lahko našel, in stekel kupit kakšnih deset zvitkov močnih, črnih vreč za odpadke. Ko se je vrnil, je Darek stal pred vrati, njegov bratranec pa je ravno do konca zlagal opremo iz prtljažnika njunega opel karavana. Povabil ju je naprej in ju odpeljal na vrt, kjer sta si ravnodušno ogledovala žirafu.

Končno je Darek odločil: »S fleksarico ... S fleksarico bo šlo najhitreje ...«

Bob je bil istega mnenja.

Trije možje so bili začuden nad ogromnimi količinami različnih tekočin, organov in kosti, ki jih lahko

vsebuje žival takšne velikosti. Tudi vonj jih je presenetil. Kot da bi bila žirafa kakšen tupperware, ki so ga že pred dnevi neke pozabili in nenadoma ne-
previdno odprli. Bob je odšel v kopalnico po brisače, da so si pokrili obraz, in se vrnil na vrt čofotat po rdečkastem blatu, ki je nastalo iz zemlje, pomešane s krvjo. Brisače so dišale po sivki, zdaj je bilo bolje.

Darek, s krvjo oškropljen od nog do glave, je operiral s fleksarico kot kakšno ponorelo božanstvo, ki je prišlo kaznovat človeštvo, ob njem je njegov bratranec polnil vreče za smeti, katerih dobršen del se je že kopičil v visok siv kup pred steklenimi vrati. Po dveh urah zagrizenega dela je Darek izjavil, da bo treba *nekaj spiti*. Bob je iz hladilnika privlekel tri piva. Njegova stopala so bila lepka in so se lepila na tla, tudi roke so bile lepljive, bil je zelo neprijeten občutek, vendar je bilo treba skozi to, če je hotel z vrta odstraniti to prekleto žirafu.

V trenutku, ko je možakarjema, ki sta se usedla v dnevno sobo, odnesel pivo, je vstopila Cathy. Pogledala je vse tri, pogledala je njihove roke, noge in čevlje, prepojene s krvjo, brez dvoma zavohala njihov vonj, mešanico urina in mrhovine, pogledala časopisni papir, ki ga je Bob razgrnil po tleh, pogledala je proti steklenim vratom, za katerimi so se kopičile vreče za smeti. Bob se ji je nasmehnil, počutil se je bolje, čutil je, da se je spremenil, da bo od zdaj naprej vse šlo bolje, da je stvari vzel v svoje roke, da je postal moški, na katerega lahko računaš. Cathy je odprla usta, da bi kaj rekla, a edini zvok, ki je prišel ven, je bil neke vrste boleč vzdih. Pogledala je v tla, pobrala potovalko, ki jo je odložila, in zapustila stanovanje.

Bob je ni nikoli več videl. Pozneje je iz tega, kako sta se razšla, sklepal, da je bilo v značaju te punce nekaj motenega. Še pozneje je svoje sklepe poplošil in razvil mnenje, da so ženske mračnjaške in nore.

Bohumil Hrabal ... IZDAJA OGLEDAL

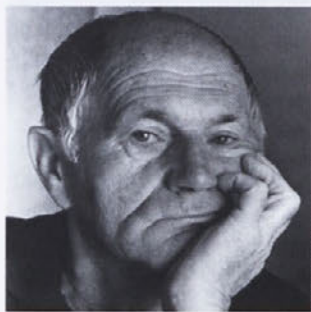

Foto študentska založba

Bohumil Hrabal (1914-1997), brez dvoma najpomembnejši češki prozaist druge polovice 20. stoletja, je avtor značilne nebrzdane imaginacije, improvizacije, humorja in nežne ironije, poetičnosti in grobosti vsakdanjega dne ter življenjske modrosti. V slovensko kulturno zavest je stopil zelo pozno, na začetku osemdesetih let (res pa je tudi, da mu je prva knjiga v češčini izšla šele, ko je imel skoraj petdeset let), prevoda njegovih ključnih del *Stregel sem angleškemu kralju* (1974) in *Prebučna samota* (1977) sta izšla pri nas šele v devetdesetih letih. Prvi prevod Hrabala v slovenščini je iz leta 1981, v njem so kratke zgodbe iz zbirke *Pabitelji, Moritati in legende, Vsak dan čudež* in novela *Strogo nadzorovani vlaki*. Objavljamo kratko zgodbo iz knjige *Oglas za hišo, v kateri nočem več živeti*, *Študentska založba 2008*, prevod Nives Vidrih.

Letos je bilo poletje izredno vroče. Fantje so v slepi ulici streljali v zid in mrežo kletnih oken in si smešno podajali žogo. Hišnica se je zaupala gospodu Miřánku, da se je gospod Valerián zdaj sigurno lotil igralstva ali plesa ali da se mu je že zmeřalo, ker spodaj v kleti skupaj še z enim poskakujeta sem in tja in drug proti drugemu, od jutra iz steklenice pijeta grenčico in vpijeta drug na drugega: Ni miru za jekleno pest! Dajmo! In da si je dal gospod Valerián pred enim mesecem pripeljat nečke pečarske gline in predčerašnjim zidarsko maltarko in da ga je hišnica videla, kako po kleti hodi na pol nag in ima čez prsi samo pasjo kožo, predposteljnik, in da tam z njim hodi še en tak tip, v natanko enakem predposteljniku čez golo telo. In vsak dan prihajata tja dve ženski in obe imata na glavi klobuk s češnjami. In tista dva tipa v pasjem usnju drug proti drugemu iztegujeta sekirice, natanko take kamnite sekirice, kakršne je imel Robinson Crusoe.

Gospod Miřánek je snel trak pomočnika Javne varnosti, kajti kadar je imel prosto, je po tramvajih lovil občane, ki so skakali ven, in jim dajal kazni. Letos je bilo poletje zelo vroče.

»Pogledal bom tja,« je rekel gospod Miřánek.

In je potrkal na vrata kleti.

Ob cerkvenem zidu Svete trojice je na odru zidar popravljaj kip svetega Tadeja, ki mu je vreme nažrlo koleno in oko. Iz župnijskega zidu je cerkovnik dolbel zarjavele vijake, s katerimi so bile pritrjene zahalne tablice, z njimi je bila obložena cela stena.

»Sto peklenških hudičev, fantje, naj vrag vzame to praznoverje!« je preklinjal cerkovnik.

»To je mračnjaštvo,« je pritrjeval zidar in vzel iz aktovke koleno in oko iz peščenjaka.

»Skoraj sem si zlomil noht,« je cerkovnik otrisal z ročico.

»Kaj v vaših nebesih veljajo tudi nazivi?« je vprašal zidar in pokazal na tablico v svoji roki: Sveti Juda Tadej, zahvaljujemo se ti, ker si prihitel na pomoč v neurju: Ing. K. H. in Dr. J. K.

»Priporočena pisma iz emajla in plehnata ekspresna,« se je naprej posmehoval zidar, »kdo dostavlja tja gor?«

»Sto peklenških hudičev,« je preklinjal cerkovnik,

»tistih tablic je vsega skupaj dvesto deset, vsaka tablica ima štiri vijake, torej vsega skupaj osemsto štirideset vijakov, in jaz naj bi jih s temile rokami odvil, vrag naj vzame to praznoverje.«

»Tukaj bi rabili malo zdrave kmečke pameti,« je rekel zidar in žlahtnemu kipu iz peščenjaka vstavljajl oko.

»To pa ni vse,« je vzdihnil cerkovnik, »ko bom vse tole odvil, moram ta pisemca iz emajla spet privit v cerkvi, ampak z druge strani. S temile tacami!« je kazal svoje ročice. »In spet osemsto štirideset vijakov. Najprej pa moram vsekaj osemsto štirideset luknjic in zabit osemsto štirideset zatičev! Tukaj je zidovje kot beton, sto hudičev, a ta cerkev vse dela za večne čase?«

»Pojdite naprej, jaz sem umetnikova teta,« je povabila koščena roka.

»Jaz pa sem pomočnik Javne varnosti,« se je sklonil gospod Miřánek. Stopil je v atelje v kleti, kjer je prasketalo v peči in umetnik gospod Valerián je v maltarki meřal apno in teta v črni obleki je s širhaklom bezala po peči. Potem je nalagala saje z velikanskega kupa v kotu.

»Ni miru za jekleno pest! Dajmo!« je zaklical gospod Valerián in se malce izbruhal v maltarko.

»To pa rad slišim!« je rekel gospod Miřánek in se zasmejal, ko je videl, da še en gospod Valerián meřa v maltarki v ogledalu.

»Valerián, veř kaj? Pogrela ti bom krvavico s kašo!« je rekla tetica.

»Bog se te usmili, tetka! Danes ustvarjam!« je rekel gospod Valerián in srknil grenčico.

»Vsi ustvarjamo, ker smo ena družina,« je dodal gospod Miřánek, »ampak čisto osupel sem,« je sklenil roke in se postavil pred sliko v življenjski velikosti, »kakšno čudovito delo! Kako bo narod vesel!«

»Ane?« je rekla teta in vzela krvavico s kašo s špile, »ampak samo poglejte umetnika, kako se je žrtvoval za narod. Nič ne je, samo pije in od vlage, vidite? kako se mu zvijajo noge?«

»Tetka,« se je zadržal gospod Valerián, »ne ga srat, zaboga, ne ga srat, ampak ...« je izbljuval v maltarko in meřal naprej, »ampak ni miru za jekleno pest! Dajmo!«

Cerkovnik se je spet naslanjal na izvijač, stal je na nezanesljivi dvojni lestvi in vzdolž cerkve je upočasno vožnjo tovornjak, potem je zapeljal na dvorišče odpada in zidar je z odra videl, kako je avto pripeljal in zdaj stresel na prostor za staro železje na stotine rdečih tablic z belimi napisi, vse oznake trgov in ulic in drevoredov, ki so imeli generalovo ime. In ko je avto zapeljal ven, je na dvor že peljal avto Mesarije in na kup starega papirja so potem stresali s krvjo prepojene škatle in papir, poln ostankov žvarovine in mren.

Zidar je pristavil roko z očesom iz peščenjaka pod žlahtno veko kipa in videl, da se mu roka tresse. Potem je dvignil pogled, in kamor mu je segal, se je še vedno pela konstrukcija iz rorov, ki je ograjevala z odri celoten božji hram katoliške cerkve, božji hram Svete trojice, da bi delavske roke spravile to cerkev v sijočo, gromsko krasoto.

»Za pravega tovariša danes ni lahko bit na svetu,«

je rekel zidar.

»To rad slišim, bojno geslo,« je rekel gospod Miřánek, »ampak kakšno presenečenje! Kaj naj to pomeni?«

»To je Jiráskova akcija,« je rekla teta in položila krvavico na ponev, »in kot motiv iz Starih čeških povesti smo izbrali Durynka, ki se obeša na jelši, ker je umoril fantiča ... ampak tukaj bo presenečenje!« je pomigala tetka s prstom in potem potrkala na kalup, ki je stal na vrtljivi plošči, in tihceno zapela, »notri je kip luškega bojvnika.«

»Kdo bi si mislil,« se je zasvetilo v očeh gospoda Miřánka, »vi ljudje božji tukaj v kleti delate za dobro naroda?«

In gospod Miřánek je pogledal v oči Durynku, na katerem je visela zanka, potem je pogledal gospoda Valeriána, nad katerim je s stropa visela prav taka zanka, pogledal je tudi oblačilo gospoda Valeriána, in zableščalo se je.

»Vi ste sam sebi stal za model?« je plosknil z rokami gospod Miřánek. Ampak gospod Valerián je spet bljuval v maltarko.

»Naj mu razžvrkljam jajce?« je vprařala tetka, »le poglejte, kako sam sebe polaga na oltar umetnosti. Ta ritka. Kot če babica sklene roke, kot dve zlepljeni kumini.«

»Zaveži, tetka, zaveži!« je zatulil gospod Valerián in solze so mu tekale po licih.

Po pločniku pa so stopale moške hlače, potem je nekdo nesel kopalke, potem se je pojavil cel pes in pridirjali so fantje, najprej so nabili žogo v žičnat opaž in potem so se brcali v goleni, s prstki so se držali za pletivo.

Gospod Miřánek je stekel na ulico in vpil:

»Paglavci smrka! Tukaj mojster ustvarja za vašo prihodnost, kaj pa počnete vi? Motite ga. Durynk naj vas vzame! Luški bojvniki!«

Ampak fantje so z donečim udarcem stresli opaž kletnega okenca in potem je eden v zraku nabil moko žogo gospodu Miřánku v obraz, da je dvignil roke in tupal po vratih, kjer je ven stekla tetka in privedla pomočnika Javne varnosti v atelje.

»Sami huligani bojo zrasli iz njih,« je rekel gospod Miřánek in posmrkoval.

»Kaj pa bo iz Valeriána?« je pokazala tetka z obema rokama, »samo poglejte, kako ga je umetnost zdelala. Saj je sigurno za deset centimetrov manjši, zaradi tega ustvarjanja se je čisto skrčil kot kakšen pritlikavec. Jaz namreč ponoči v Narodnem muzeju čuvam opice in pavijane in pritlikavce in okostnjake in take stvari.«

»Za narod,« je rekel Miřánek in iz oči z meřikanjem spravljaj pesek, »se žrtvujejo najboljše moči. Jaz tudi. Vzgamam narod, da med vožnjo ne bi skakal s tramvaja.«

»No,« je rekel umetnik gospod Valerián in zabredel v kopico saj in bruhal vanje in vpil in stresal roko, »ampak za jekleno pest ni miru! Dajmo že! Zastavljen cilj,« je spet bruhal, potem pa zasolzen dodal, »zmanjšuje utrujenost.«

In iz smeri Lazarske je priřla starka z baretko, nesla je zavitek, šla skozi cevno konstrukcijo, ni se zmenila za cizo, ki je tam stala, po prečkah se je povzpela na cizo, ki se je prevagala, starka je stekla dol in padla na koleno, ampak je vstala in še vedno je gledala v obraz svetega Tadejčka, v naročju katerega je sedel zidar in mu vstavljajl oko. In starka je sklenila roke in molila in koder sivih las ji je štrlel izpod baretke in ona je zrla gor v svetnikov obraz, zidar je premikal oko iz peščenjaka, da se je ujema z njegovimi obrvmi, ampak starka je bila v molitvi trdno povezana z nadstavbo nebes.

In pred cerkev, potem pred odpad, je pripeljal tovornjak, poln kipov in doprskih kipov in spominskih plošč, skozi vrata je ven pritekkel šef odpada in vpil:

»Kam pa kam s tem! Naravnost v staro železo!«

In se je zavijtel v avto in izvlekel kredo in na vsako

glavo napisal številke, in ko je popisal vse generalove glave, je postrani seskočil in se smejal.

»Da mi ne bi spet česa prodali kot barvne kovine!«

In tovrnjak je speljal.

Gospod Valerián je z zidarsko kelo zajemal iz maltarke belo tekočino in jo nalival v odprtino v glavi luškega bojvnika. Tetka je skrbno segla Valeriánu v lase in se prestrašila:

»Vidite? Laski mu izpadajo, pa kako!«

»Tetka, bog se usmili, ne ga srat,« je zavpil umetnik, »ni miru za jekleno pest! Dajmo!«

Ampak luški bojvnik je počil v mednožju in bel krivec mlečnega gipsa je pljusnil na cementna tla.

»Tetka,« je zatulil gospod Valerián, »takoј vtakni tace bojvniku med noge!«

»Jaz sem hodila v cerkev,« je rekla.

»Zaveži! Zadnje peneze si mi dala za gips. Hitro, drugače nam bo bojvnik iztekel!«

In tetka si je obrisala roke v krilo in potem vtaknila prste in z njimi zamašila luknjo v bojvnikovem mednožju.

In gospod Miťánek je gledal v ogledalo in bil osupel. Vse v tej kleti se je še enkrat ponovilo.

»Hitro, bojvniku je počil hrbet!« je zakričal gospod Valerián in se še naprej sklanjal in z zidarsko kelo zajemal tekoči gips.

Gospod Miťánek je položil roke na kalup bojvnikovega hrpta, čutil je, kako je s svojimi rokami zacepil razpoke.

»Za pravega tovariša danes ni lahko bit na svetu,« je rekel zidar in se usedel na oder zraven maltarke, zibal se je s čevlji tik zraven starkine glave, ampak ona je naprej molila. Zidar je ustavil čevelj nad njeno glavo in vezalka se je lahko dotaknila modre baretke, ampak starka je bila še naprej s knofljico povezana z nebeško hierarhijo.

Ta ogledala v kletnem ateljeju so segala od cementnih tal vse do stropa in gospodu Miťánku se je posvetilo, zakaj je hišnica zmedeno javljala, da sta v kleti kar naprej dva, nikoli pa ni teh dveh videla prihajati iz kleti, vedno je odšel samo eden. In v kotu gospod Miťánek nikakor ni videl stati mehanske monge za likanje perila, ampak velikanski stroj za satiniranje, valje, dolge skoraj dva metra, vse v hrastovih hlodih in tramovih.

»Kakšen komad, kaj?« je rekla tetka, »ampak naročila smo kot zakleto dobivali samo majhna. Valerián se je sesul zaradi novoletnih voščil. Enkrat je dobil naročilo, naj bo na novoletnem voščilu fotografija sedemmesečnega fantka in ta fantek naj bi sedel na konju in v roki držal napis: Vesel božič voščil družina Kocourkovih. Tri gajbice grenčice je popil, preden je to dokončal, vsake pol ure je vse vrgel stran, ampak ko sva zračunala, da bova dobila dva tisoč kron, sem iz saj spet vzela fotografijo sedemmesečnega fantička in tistega konja in Valerián si je nataknil urarsko kukalo in je obrisoval otroka in konja, ker naj bi podoba dobro zadel ...«

»Kaj pa so to za ene majcene znamke na steni ali pa so ene nalepke za vžigalice?« je poizvedoval gospod Miťánek.

»Kje pa,« je rekla tetka, »enkrat drugič pa sva spet dobila naročilo za gravure metuljev in majhnih hroščkov. To je mašina na električni motor, grozen hrup povzroča, enajst centov tehta! In kako čedno je, ko na drugi strani valja potem pade ven majcen portret hroščka, kot ste rekel, ne večji od nalepke za vžigalice.«

»Zaveži, tetka!« je zarjovel Valerián in naprej z zidarskim fanglom nalival mavec.

»Krvavica se bo prismodila,« je rekla tetka.

»Tetka, niti koraka!« je zarjovel gospod Valerián, ampak kalup je počil na vratu. Hitro je dolil zadnjo žlico in bojvnika z obema rokama prijel za grlo.

Potem pa se je pred cerkev pripeljal tapeciran tovrnjak in na njegovem dnu je zavil v svilene blazine

in odeje ležal petmetrski zlat križ in že se je spuščal jermen žerjava in pritekla sta dva delavca in previdno obložila zanko jermena s pernico in potem so uslužbenci Safine, javnega podjetja, ki je ta križ pozlatil, križ previdno dvignili kot bolnega človeka pod pazduho in potem je en delavec stekel na nasprotni pločnik in dajal znamenja žerjavistu in križ je zdaj visel en meter od zidarja, ki se je vzravnal in umaknil in usedel v naročje svetemu Tadeju in ga objel okrog vratu in zbegano gledal zlat križ, gledal je na dvorišče odpada na tisoče nerazrezanih knjig, gledal je goro starega železja, na tablice vseh praških trgov in ulic in drevoredov in tiho dahnil:

»Človek bi se še posral od tega.«

In fantje so gonili žogo po slepi ulici.

»Martínek, Martínek!« je zaklical gospod Valerián. »Pridi sem dol!«

In fant je pokleknil na koleno in se sklonil h kletnemu oknu.

»Kaj je, gospod Valerián?« je sopol.

»Martínek, grozno rad bi si eno prižgal, pridí sem dol, tamle na mizi so cigarete, vzemi eno in mi jo vtakni v usta, kot vidiš, se ne moremo premaknit,« je gospod Valerián pokazal z brado.

In vrata so se odprla in v klet sta pritekli dve zavihani nogavici in upehan fant.

»A tam na mizi ... jih ni? Potem jih bom najbrž imel v hlačnem žepu,« je rekel gospod Valerián in z brado pokazal na svoje hlače.

In fant je stopil pod prižgano žarnico, roko je vtaknil v umetnikov žep.

»Martínek!« je zavpil ženski glas in v oknu je bila čepeča gospa Karásková, z norimi očmi je gledala dol roko svojega sinčka, ki je kar naprej iskal vžigalice v žepu gospoda Valeriána.

»Bog ve,« je rekel cerkovnik, »da bi tole cerkev najrajši vrgel v luft,« in je snel prvo tablico, jo položil v košaro za perilo in potem migal z rokami in si prekrivil prste. »Vrag naj vzame to praznoverje.«

In potem se zidar ni več čudil, da je pripeljal tovrnjak in zapeljal na dvorišče odpada, gledal je, ni pa se čudil, ko so košare pisemc metali na kup starega papirja, krvave papirje in škatle iz mesarij, ni se čudil, ko je slišal, da je tega sedem centov in da so to pisemca, ki so jih pisali praški otroci za radijski natečaj: Kako izboljšati domovino? In potem je stopila na dvorišče odpada tista starka z baretko, zavoj je položila na vago in šef je stehal zavoj in ga vrgel na sredo kupa in rekel:

»Tega je pet kil, tu imate eno krono.«

»Eno krono,« je potarnala starka, »saj sem imela tam pisma, ki so mi jih pisali moji ljubimci!«

»Ampak, gospa, to ni nobena avkcija, tudi če boste sem prinesla pisma, ki bi vam jih pisal sam Valentino, bo to še vedno isto, za kilo dobite dvajset halerjev, torej za pet kil eno krono, ajne krone!« se je drl šef, ampak starka je že stala do pasu v kupu in kot sneženi plug odmetavala to makulaturu, tiskovine, in cvnila od bolečine in iskala, roke je imela krvave od papirja iz mesarij, vendar se ni dala, dokler ni izgazila z zavojem, ga razvezala in kazala:

»Tukaj, lepo prosim, tukaj so pisma, ki mi jih je pisal poročnik ulancev, tukaj je eden, ki je zaradi mene poneveril blagajno in končal v Špandavi, tukaj ...«

»Ampak, gospa, to je odpad, vi pa ste me uročila! Tukaj imate od mene pet kron, ampak izginite žel!« se je drl šef in tekal in brcal v zrak in si mel meča.

»Ogledala ne varajo,« je zaklical gospod Miťánek.

»Naj varajo ali ne, vam tisti film Zgodilo se je pri belem dnevu še ni dovolj?« je zastokala mati in zatresla žice in bila nedolžna, imela je razkrečene noge, ko je čepela, da bi boljše videla v klet, od koder je stekel Martínek, njen sin.

»Jaz sem pomočnik Javne varnosti,« je rekel gospod Miťánek, »ne zganjajte javnega pohujšanja, gospa Karásková.«

Ampak gospa Karásková je mlatila svojega otroka in potem se je jok oddaljeval. Fantje so spet nabili žogo v opaž in si smešno podajali žogo.

»Se vam ne zdi,« je rekla tetka, »da Valeriánu od te umetnosti že začenjajo štrlet uhliji? Nekam papir-nate ima, kot da bo kmalu umrl ... Pa tudi nos ima pomodrel in prosojen ...«

»Tetka, prekleto,« je vpil gospod Valerián, »takole te bom zadavil,« je vpil in kazal to na kalupu slovan-skega bojvnika.

»Na občini bi vas lahko priporočil za letovanje. Moja beseda tam nekaj velja,« je rekel gospod Miťánek in se zasmel, ko se je spomnil, da bo mogoče, ko se bo pisalo o tem umetniku iz kleti v slepi ulici, tam zapisano tudi njegovo ime.

»Nič nočem, samo če bi lahko ...« je rekel gospod Valerián in bruhal čez ramo, »če bi mi pomagali nest sliko ...«

In starka je odšla kot polomljen grm, v rokah je nesla pisma, prišla je do Tadeja in dvignila fotografije in jih kazala svetniku in je sploh ni motilo, da to fotografijo kaže zidarju, ki je zdaj sedel poleg maltarke.

»Zlati moj, Tadejček, vidiš? To sem bila jaz, plesalka Cléo, tukaj je fotografija iz Lajpciga, tam so nam ušli tigri, jaz sem z njimi plesala v kletki, zbežali so in se razporedili po spomeniku, vseh osem, pa spet tekli za tramvajem in ljudje so omedleli, ampak tigri so se spet razporedili v skupino, ker so mislili, da je to točka programa, pa so nanje špricali, in tigri so skakali skozi curke, ker so mislili, da je to predstava, tako da so jih morali ustreliti, tukaj so fotografije, kako se je policija dala fotografirati z mrtvimi tigri, in tukaj je fotka, kako je prišla krotiteljica, in ko je videla svoje ljubljence ustreljene, se je tudi ustrelila ... Zlati moj, Tadejček, vidiš, da sem začarana v plesalko Cléo?«

Umetnik gospod Valerián in pomočnik Javne varnosti Miťánek sta stala pred velikanskimi vrati, okrašenimi z zlatimi lilijami, in portalom iz cizeliranega okovja. Stezica, posuta z zlatim peskom, je zavila pod breste in na koncu tega nasada se je bohotila palača. Stopala sta po stezici in videla, kako je pred palačo stol in na njem okobal sedi vratar in strmo gleda v rdečo preprogo, ki je bila iztegnjena iz palače kot velikanski jezik. In po tej preprogi je prihajal človek, roke je imel iztegnjene, bil je bled in kolcalo se mu je. Vrtar se je dvignil, izpod pušpanovega grma je hitro vzel vedro, ga nastavil tistemu človeku pred usta, potem mu je navlekel svod ročaja čez vrat, in medtem ko je človek bruhal, mu je vratar s cunjno brisal prsi. Ko se je ta človek skozlal, je odšel, v očeh so se mu lesketale solze in kolcalo se mu je in nežno se je cmeril. Potem je šel po potki mimo gospodov Miťánka in Valeriána in se opotekal, in je komaj komaj naciljal tista lepa vrata.

»Najbrž komisija prireja kakšen banket,« je rekel gospod Miťánek in si pomel roke.

»Kaj pa prinašate lepega?« je povprašal vratar in položil vedro za pušpanov grm.

»Jiráskovo akcijo,« je rekel gospod Miťánek in pokazal dva metra veliko sliko, zagrnjeno z rjuho.

»Potem pa kar v prvo nadstropje, pritličje je že polno, ugibajte, česa?« je vprašal vratar. »Vašik, pas bom odpell!« je zakričal.

»Jan Kozina pod vešali,« je rekel gospod Valerián.

»Vidva neseta Kozino?« je vprašal vratar in se zagнал, kot bi si hotel odpeti jermen. »Daj no, Vašik, ne stresaj Ferdáčku peska v oči, ker bom vzel jermen!«

»Kozino,« je rekel gospod Valerián.

»To je v redu,« je rekel vratar, »vsi so mislili, da bo tisti drugi slikar delal Kozino, tako da imamo Kozin samo petindvajset, ampak, da vaju ne bo kap,« se je smejal vratar, »Durynkov, izdajalcev in morilcev Durynka so do danes sem prinesli, da ne bom lagal ...« sklonil se je v vratarnico in potem rekel, »šestini-

devetdeset.«

»To je v redu,« je vzdrgetal gospod Valerián, »da nesem Kozino.«

Zidar je seskočil z odra, cerkovnik je gledal na uro, potem sta oba stopila v zvonik in se vzpenjala po zavitem hodniku.

»A to razstreljujejo z dinamitom?« je vprašal zidar.

»Niti z dinamitom niti z ekrazitom, ampak z donaritom,« se je obrnil cerkovnik in teklen naprej do okrogle odprtine stopnic, skozi okna zvonika je bilo videti, da je že mimo streh. Potem sta stekla vse do tja, kjer je visel zvon. Skozi gotsko okno se je videlo mesto. Na nasprotni strani je stal kip, čisto zašrafiran v cevni konstrukciji.

»Nemci so se ponudili, da ta kip razrežejo s posebno žago, ampak denarja za to nočejo, za to hočejo karlovarski kaolin. Mi pa smo jim rekli, da bi kupili tisto žago. Ampak Nemci so odgovorili, kje pa, taka žaga ni na prodaj. In tako je to dobila švicarska firma,« je rekel cerkovnik in se usedel v gotsko okno, v naročje si je dal daljnogled in prepil mu je kuštral koder las, »navrtali so vsega skupaj tisoč šeststo lukenj. Zdaj, ko bo inženir dal znamenje, se bojo staknili kontakti in cel kip se bo postopoma sesedel.«

»Ja,« je rekel zidar in glas mu je odpovedal. Tako je razkoračen stal in prepil je optetal z njegovimi belimi delovnimi hlačami in srjaco, obe roki je imel iztegnjeni v zrak in s suho dlanjo se je naslanjal na peščenjakov okvir gotskega okna. In kar naprej je strmo buljil na nasprotno stran.

»Na gradbišču se je ubilo vsega skupaj sedem ljudi,« je nadaljeval cerkovnik, »prvi je bil kipar, ki je kip zasnoval, zadnji je bil pomožni delavec, ki je prišel v ponedeljek še pod paro, zgrešil dilo v šestem nadstropju in zgrmel na glavo dol in se ubil ob mezincu kipa.«

Gospod Valerián in gospod Miťánek sta vstopila v palačo, potem sta hodila po rdeči preprogi in vsak je držal sliko na enem koncu, tako da sta zgledata,

kot če majhen otrok riše zajčka. Potem sta naslonila sliko na leseno steno, prebarvano na zlato.

»Samo če vratar ni nakladal,« je rekel gospod Miťánek.

In gospod Valerián je prišel v prvo nadstropje in kot v sanjah korakal vzdolž slik, naslonjenih na steno, kot iz enega ogledala v drugo je zakorakal in izkorakal iz ene slike v drugo, kot bi bil preoblečen v Durynka, je šestindevetdesetkrat vstopil in izstopil iz istih slik, dokler ni spet prišel na hodnik pod zlate lestence in zlate balustrade.

»Ni nakladal,« je rekel gospod Miťánek.

Gospod Valerián je potem nespoštljivo prijel sliko, odvedel ta svoj artefakt na toaleta in se zaklenil na stranišču za veliko potrebo. Gospod Miťánek, da ne bi padel v oči, se je kar naprej pretvarjal, da opravlja malo potrebo, če bi kdo stopil noter. Potem je slišal čuden zvok, najprej je mislil, da ima gospod Valerián drisko, potem pa je zanesljivo slišal, da trga platno. Ko so se odprla vrata, je stopil gospod Valerián ven brez slike.

Trakec platna je dal gospodu Miťánku.

»To imate od mene za spomin,« je rekel in se poskusil nasmehnuti.

To so bile izrezane oči žalostnega Durynka, oči, izstrižene z nožem kot oči v vratnem kukalu. In gospod Miťánek je ugotovil, da so to enake oči, kot jih ima zdaj gospod Valerián, oči, kot jih ni imel v ateljeju, ampak jih ima še zdaj.

In gospodu Valeriánu se je začelo kolcat in je prebledel, iztegnil je roke in teklen po rdeči preprogi in z iztegnjenimi rokami se je opotekel na sonce, tam je samo zagledal črno postavo vratarja in potem pred seboj kot vodnjak veliko vedro, v katero je gospod Valerián bljuval in čutil, kako se je ročaj vedra, tisti polkrog, prevrnil in se mu naslonil na tilnik, počutil se je kot pivovarniški konj, ki mu je kočijaž nataknil na glavo vrečo z ovsom.

»Torej ste me okrog prinesli,« je sočutno rekel vratar in gospodu Valeriánu s cunjjo brisal prsi, »to-

rej ste vi tam tudi oddal Durynka, kaj?«

Gospod Valerián je prikimal in solze so mu kapljale. Po potki, posuti s peskom, sta dva uslužbenca podjetja na gurnah nesla peščenjakov kip enega bojevnika v usnju in s sekirico, iztegnjeno za zamah, in ko sta ta dva uslužbenca začela stopati po stopnicah, sta migala z nožicami in naprej na gurnah nesla ta kip, ob katerem je gospod Valerián, ko ga je pogledal, spet začel bruhati, ker pa ni imel več kaj, je tulil v vedro kot na gozdni rog. Vrtar se je zagledal v oddaljujoči se kip na gurnah in potem si je požvižgal.

»Ojej, priznajte, vi ste tudi naredil enega bojevnika, ane?« je vztrajal vratar in po hrbtu trepljal gospoda Valeriána.

»Kolikoga bojevnika danes že nesete?« je zavpil vratar v preddverje.

»Enajstega,« je zavpil eden od nosačev kipa.

»Kakšne količine,« je rekel vratar in previdno snel vedro s tilnika gospoda Valeriána, mu obrisal prsi in položil vedro k pušpanovemu grmu. »Vašik! Jermen bom odpel! Kaj stresaš Ferdáčku pesek v oči!«

»Koliko teh bojevnikov pa so prinesli ... vsega skupaj? Samo tako kot zanimivost?« je vprašal gospod Miťánek.

»Sto deset,« je rekel vratar, »zato mi dajte mir z umetnostjo. Tole je ta pravo,« je rekel in dvignil knjigo in stresel z njo. »Einsteinu nobeden ne sega niti do gležnjev! To je branje, kot kriminalka je, dajte mi mir z umetnostjo. Vse je napovedal, vse fantazije je obvladal in torej uničil. Rekel je, da je v veselju somrak, in res je tam. Vašik, naj odpnem jermen?« se je iztegnil, kot bi raztezal jermen, vendar navdušeno nadaljeval: »Einstein je zračunal, da je zemlja nesimetrična, in tudi je nesimetrična, zračunal je, da se hitrost svetlobe v brezračnem prostoru širi s hitrostjo, ki je neodvisna od hitrosti svetlobnega vira, Vašik! To je situacija, kot če se lastovica med letom s krilom dotakne vodne gladine ... Einstein je določil skrajno mejo hitrosti, tako da se noben signal ne more širiti hitreje kot svetloba, ampak, Vašik, tukaj pa je vsega konec,« je vzrotil vratar in odpel jermen in skočil in si pri grmovju čez koleno upognil fanta in ga nasekal z jermenom, medtem ko je drugi fantič sedel in predirljivo jokal.

Zidar se je zgrbil.

»In cel kip je noter iz prenapetega cementa, utrjen s specialnimi ojačitvami, ki držijo čisto pod Sparto. Demolicija bo predvideno trajala trideset dni.«

»Ja,« je rekel zidar in se odkašljal.

»Da teh praških kipov ne pustijo pri miru,« je rekel cerkovnik in izvlekel daljnogled in pogledal na uro, »koliko kipov bi bilo v Pragi v teh skoraj tisoč letih. Ko bi šel človek domov pijan, niti ne bi mogel past, na vsakem koraku bi se lahko naslonil na kakšne marmornate ali peščenjakove roke, toliko kipov bi bilo v Pragi.«

Vrtar si je zapenjal jermen in sopol. »Lastovica se s krilom dotakne gladine,« je nadaljeval, »in po vodi se začnejo širiti valovi, ampak njihova hitrost je neodvisna od tega, kako hitro je letala lastovka, me razumete?« je vprašal gospoda Miťánka.

»Razumem,« je rekel gospod Miťánek in gledal stoječega fanta, »ampak povejte to tukaj Valeriánu, on je umetnik, jaz sem samo pomočnik Javne varnosti, kaj pa ima ta vaš fant z jermenom?«

»A to, to ni nič,« je z roko zamahnil vratar, »ves polomljen je, v maminem telesu je bil dlje, tako da so ga morali v maternici zlomit, da bi ga lahko dobili ven, ramenca so mu morali nalomit. Pri sedmih letih pa ga bojo spet zlomili in ga poštimali za večno. Ampak s tistim Einsteinom – veste, kaj sem hotel povedati? V primerjavi s tistole akcijo?«

»Vem,« je rekel gospod Valerian, »ampak ni miru za jekleno pest. Dajmo!«

»Ja,« je rekel vratar in gledal predirljivo rdečo preprogo na stopnišču, potem je izza pušpanovega

grma vzel vedro in cunjo, »še en luški bojevnik!« je zaklical in stekel z nastavljenim vedrom naproti.

In gospod Valerián se je malček izbruhal na travnik in potem sta z gospodom Miřánkom tekla po potki skozi nasad, v katerega sta zdaj vstopila dva umetnika in sta tudi imela svoji platni zaviti v rjuhe.

In oglasila se je temna detonacija, sredi konstrukcije je brizgnila svetloba in bruhnil je oblak in neka kšna sila je raztrgala odre, lahko je privzdignila prva nadstropja in v višino so začele na gosto leteti cevi konstrukcije, vedno višje in višje, in ko je sila, ki je ta kopja izstrelila, oslabela, so se rori ustavili, potem so se obrnili in na gosto padali naokrog, oblikovali so drevo z vejami iz kopij in polovica konstrukcije se je sesula in druga polovica se je odlučila, odmaknila od kipa kot smučarsko odskočišče, za trenutek se je obotavljala, vendar se ni sesedla. In kip je stal razgaljen, še močnejši in mogočnejši, kot je bil prej, malce se je nagnil, kot bi grozil mestu, in veter po detonaciji je zavel nad mestnimi strehami in lahko je zacingljajal zvon in zidarjeva obleka je šuštel kot zastava.

»Spet bo en potegnil ta kratko,« je rekel cerkovnik, »vse se je povežalo. Ko to gledam,« je dodal in odložil daljnogled, »so kipu odtrgali samo oko, epoleto in koleno, isto, kar manjka Tadeju, ki ga popravljajš.«

Zidar se je sklonil, na jermenu žerjava je videl križ, ki so ga pozlatili v javnem podjetju Safina, kako se polagoma dviguje. Videl je, da so to bile in so delavske roke delavcev gradbenega odra, ki so postavile sedemnadstropno konstrukcijo okrog kipa generala, da je bil to on, zidar, in potem drugi delavci in delavske roke, ki so s pnevmatičnimi vrtniki navrtali kip na tisoč šesto s križcem označenih mestih in on, tako kot je delo napredovalo, on, zidar, je generalu najprej navrtal obe očesi in potem mu je vrtil v kamen tam, kjer je pri naravni velikosti in pri živem človeku srce, kot bi sam sebi vrtil v srce, ker je bil general zidarjeva ljubezen, zidar je ljubil generala, upal je vanj, vlival mu je življenjsko moč, ampak zdaj je moral sodelovati ne samo pri uničenju njegovega velikanskega kipa, ampak tudi slišati, da mora iz svojega srca tudi zradirati sliko generala, ki mu je bil ljub in brez katerega ni več znal živeti.

In zamislil si je tudi drugo sliko, ki mu je ponočila dozorela in zdaj se mu je razjasnila, da ti delavci gradbenega odra kot kakšna artistska skupina danes stojijo drug drugemu na ramenih in si z rokami podajajo cevi in deske tako dolgo, da je obdana cela cerkev Svete trojice, kjer bo danes on katoliškemu kipu pricementiral peščenjakovo koleno in od vremena in časa razžrto oko, ki ga je zjutraj prinesel s

sabo v aktovki skupaj s salamo in kajzerico. Da bi s konstrukcijo okrog katoliškega božjega hrama zabučala cerkev v nekdanjem blišču in sijaju.

Letos je bilo zelo vroče poletje. Gospod Valerián in Miřánek sta se ohladila, ko sta se spustila v atelje.

»Kot bi šel na patetni urad in tam kot svoj izum prijavil bicikel,« je rekel gospod Valerián v kleti pred belim mavčnim kipom luškega bojevnika, ki je stopil iz kalupa z mavčno kamnito sekirico.

»Kakšna krasota,« je rekel gospod Miřánek.

Gospod Valerián je spet pil grenčico, potem je prijel sekiro in z enim udarcem luškemu bojevniku odkrhnil roke skupaj s sekiro, potem mu je razbil glavo in ga presekal v pasu. Potem je stal pred ogledali, dolgo, gledal je, pil grenčico in govoril in za vsakim stavkom malo pobruhal.

»Ogledala so me izdala,« je rekel in s sekirico raztolkel vsa ogledala, vedno samega sebe, svojo sliko.

»Vi torej ne priznavate reprodukcij,« je vzkliknil gospod Miřánek, »vi ne priznavate, da lahko jaz kot pomočnik Javne varnosti zvečer sedem in o vsem tem napišem poročilo?«

Je grozil gospod Miřánek in hodil za gospodom Valeriánom, ki je nosil luškega bojevnika kos za kosom v smetnjak, dokler ni na koncu tja vrgel tudi nog, ampak pokrova ni mogel zapreti, iz smetnjaka so štrleli gležnji in bojevnikova stopala. Na vogalu slepe ulice se je prikazala tetka, v kanglici je nesla juho in v culi kastrolico.

»Se vam ne zdi, da ima Valerián vodenično glavo?«

»Zaveži, tetka,« je rekel gospod Valerián in stopil v klet, potem se je zvil v klobčič na kup saj in tihceno dodal: »In ni miru za jekleno pest. Dajmo ...« in se je razjokal kot otrok.

»Delavčki,« je rekel zidar tiho, »tole je grozljiva napaka pri igri.«

In potem se je sklonil in gledal dol, na dvorišče odpada, in pomislil, da če bi bil karakter, bi skočil s tega okna na zvoniku kot z odskočne deske, z zaletom, s privzdignjeno glavo, da bi vsi delavci v nadstropjih konstrukcije videli, da to ni niti nesreča niti naključje ... In potem bi upognjen, z iztegnjenimi rokami padal dol na dvorišče, prerezal bi se na odpadnem kupu starega železa ob tablicah generalovih cest in ulic in trgov in parkov, in če bi imel srečo, da bi se prikotalil do gore starega papirja in bi tam crknil med tistimi sedmimi centi pisemc, ki so jih pisali praški otroci za radijski natečaj Kako izboljšati domovino.

Letos je bilo poletje zelo vroče, fantje so v slepi ulici streljali v zid in si smešno podajali žogo.

Dušan Jelinčič ... KAM GRE VETER, KO NE PIHA

Foto Založba Litera

Dušan Jelinčič je rojen leta 1953. Je pisatelj, a tudi novinar in alpinist. Odlomek je iz romana *Kam gre veter, ko ne piha*, Založba Litera 2007.

Ko me že začena dušiti stiska, me nekaj tako presenet, da se kar stresem. Kaj se dogaja tam zunaj?

Zdi se mi, da piha. In to silovito, da mi stresa šotor do temeljev in da že slišim v bližini in daljavi, kako loputajo šotorska krila, zastavice, oprema in lončki, in kako med seboj udarjajo smučarske palice, dereze in cepini. Kot moja domača burja, ki prihrumi od Nanosa in češe Tržaški zaliv. A potem je zrak tako prozoren, da imaš Karnijske Alpe in Julijce kot na dlani.

Ne morem se načuditi: tu ni še nikoli pihalo, ali vsaj ne tako silovito. Kaj naj to pomeni? Za pot navzgor? Ali navzdol ... Budna mora mrtvih in živih, ki mi korakajo skozi možgane, se z vetrom počasi umiri, ob vsakem sunku pa se močno zdrznem. Počasi vse bolj zapadam v nerealno blodnjo, a vtis imam, da ne zaspi. Sem v nekakšni trezni omotici in zdaj vem, da se je duh višine in redkega zraka končno prikradel v šotor in me hoče preizkusiti. Prilizuje se mi, se mi laska in se naposled usede poleg mene.

Pojdi proč, izgini! glasno dahnem, in s silovitim sunkom vetra sem zopet sam v šotoru. Hočem se dvigniti in spiti malo že pripravljenega čaja, vendar imam občutek, da sem že pomirjen. Zato se spet zavijem v spalno vrečo in poslušam veter, kako pometa po obširni ravnini pod Gašerbrumi, ki je zavita v belo temo.

Ne vem, če mi ob drobnih puhastih mislih, razvlečenih kot kosmi, minevajo minute ali ure, naposled se zavem le, da je nekdo zaškrtnil v sosednjem šotoru in glasno zaklical: – Preveč piha! Počakajmo!

Sprašujem se, kaj pomeni ta stavek, in naposled se spomnim Padovčana, ki sta mi v teh zadnjih urah izplavala iz misli in iz spomina. Armando in Antonello, s katerima naj bi šel danes na vrh. Na vrh? Ponomim si besedo [vrh] in ne verjamem v njen prizvok. Ni realna, odmika se mi. Enostavno je premedla in zato ne obstaja.

A ta živi stavek resničnih ljudi me za trenutek vrže v stvarnost, potem iz nje v drugo razsežnost. Iz zmedene tesnobe z miselnimi utrinki, ki so zdaj megleni skoraj do nespoznavnosti, zdaj razločni in povsem čisti do rezkosti, zaidem v stanje ozke jasnovidnosti, kjer ni prostora za prepletanje velikih in malih miselnih utrinkov, temveč kvečjemu le za eno misel, a to vsekakor razpoznavno.

In naposled se vame prikrade spoznanje, da je nekdo z menoj v šotoru. Saj ni mogoče, a to tako premočno čutim, da se najprej privajam na njegovo prisotnost, potem pa že začnem, sicer še samo v mislih, govoriti z njim. Vprašam ga, kako bo jutri na vzponu in če naj sploh grem gor, potem se za hip zavem absurdnosti tega stanja in si rečem, saj si v šotoru sam. A le za malo. Vtis, da je nekdo ob meni, je zdaj tako silovit, da se mi zdi, da mi je rekel, morda le šepnil ali nakazal nek stavek, ki ga jaz najprej negotovo in potihlo, potem že polglasno ponovim: – Kam gre veter, ko ne piha?

Ali sem si res prišepetal ta stavek, ali je izmišljilja, ki me obdaja, že tako močna, da se je spremenila v resnico samo? Ne vem, a presenetim se, da si ob prvem močnejšem sunku vetra, ki mi stresa misli do najglobljih skrivnih kotičkov, glasno ponovim: – Kam gre veter, ko ne piha? In vprašanje naposled postane resnično in pristopi k meni, v ta šotor, v moje realne dvome in nerešena vprašanja. Res, kam gre ta veter, tako silovit, mogočen in nasilen, ko ne piha? Kam se krije? Kje ždi, preden sune? Ali miruje ure in ure v kakšni nevidni stranski dolini, ali se umakne daleč v notranjost te nepropustne in tajinstvene ter neraziskane gorske pokrajine in se spet v ključnem trenutku zahrbtno priplazi k mrtvim in živim bitjem ter ... udari?

Ne znam si odgovoriti na to ključno vprašanje, in to me bega in žalosti. Tedaj se v spalni vreči malo privzdignem in resnično pogledam na desno, kjer pa namesto nemega gosta kraljuje le tema, a ga vseeno glasno rotim: Prosim te, moraš mi povedati, kam gre veter, ko ne piha! Zdaj že premočno stiskam oči in buljim v temo, ki postaja vse svetlejša, a naposled se na šotorskem obodu počasi zarisujejo običajni predmeti: kapa, rokavice, odložene vrečke hrane, čelna luč, vrv ... Vse, kot je bilo sinoči, nespremenjeno v prostoru in času.

Tedaj se pomirim, a le, ker se sprijaznim s to diskretno in nenasilno prisotnostjo, ki se je ne bojim in od katere vem, da mi ne bo hudega. Vem, da ždi tam v kotu, zavedam pa se, da mi ne bo odgovorila na moje vprašanje, ki me resnično vznemirja. Kam gre veter, ko ne piha?

V tem stanju, ki je še najbližje visokogorski blodnji, ki ni ne spanje ne budnost, temveč neka vmesna stopnja, ki se te letova ob pomanjkanju kisika v zraku, in ne morem zagotovo trditi, da je neprijetna, jasno in ostro udari iz sosednjega šotora: – Vstani! Gremo na goro!

Zilhad Ključanin ... FALL ON ME

Foto Založba Goga

Zilhad Ključanin se je rodil l. 1960 v Trnovi pri Sanskem Mostu. Je literarni zgodovinar in predava na fakultetah v Zenici in Tuzli. Piše prozo, poezijo, drame, scenarije, književno kritiko in eseje, bil je tudi literarni urednik in založnik. Živi v Sarajevu. Enega najbolj pretresljivih romanov o vojni v BiH *Pričevalec* imamo tudi v slovenskem prevodu Damijana Šinigoja. V Bosni je izšel v več izdajah, tudi kot slikanica, uprizorjen je bil v gledališču, izšel pa je tudi v turščini, francoščini in arabskem jeziku. Poleg njega je napisal več kot dvajset knjig poezije in proze, ki so prevedene v enajst jezikov, uredil številne knjige. *Fall on me* je bila prvič objavljena v knjigi *Sarajevska Hagada in druge zgodbe*, Založba GOGA 2008, prevod Barica Smole.

So ljudje, ki vsako leto maja mrzlično hitijo na jug. Vsako leto maja Hifo K. sede v avto v Ljubljani in se pelje v S. M. Hifo se ne ustavlja, ne zavije nikamor, naravnost do Save → vse do točke, na kateri ga zavrnejo, ga potem od tam spremljajo s pogledi in si mislijo: koliko teh tepcev bo še umrlo v vojni. Zdaj je leto 1992 in Hifo K. je čisto vseeno za vsa leta, ko človek ni mogel v svoje rodne kraje in vdihniti vonja po zemlji, ne glede na to, da je to patetično, kmečko. Hifo nima nobene zveze s kmečko patetiko, njegov usnjen suknič se sveti na majskem soncu, v ušesu ima uhan, v kasetofonu navija R. E. M, vendar je strahotno jezen, ker se mora vrniti, ne da bi vdihnil vonj po zemlji, na mestu, kjer ga vdihuje vsako leto. Ko je spet čez slovensko mejo, zavije na Obrežje in se ustavi na prazni cesti. Prižge cigareto, pa R.E.M.-ov *Fall on me*. To ga vedno pomiri. Dolgo sedi v avtu. Potem izstopi, se odpravi na polja, leže na tla, na trebuh in vdihava ... Vrne se, sede v avto, se na cesti obrne, vozi do priključka na glavno cesto, tam piše na desni *Ljubljana*, na levi pa *Zagreb*. Že je krenil proti Ljubljani, pa obrne in krene na jug. Voznik ka-

miona, ki vozi iz Ljubljane, pomisli: koliko teh trotoev bo umrlo, še na vojsko jim ne bo treba.

Hifo K. je bil med prvimi Krajišniki, ki so se znašli v Jajcu. Jajce je njihovim domovom najbližje neokupirano mesto. Vsem Krajišnikom je. Hifo K. se od drugih loči le po enem: bil je prvi borec, ki je bil v Jajcu ranjen. Naslednje mesece se je zdravil v Travniku in v Zenici. Oktobra se je vrnil v Jajce, kjer je bilo že slišati govorice, da bo mesto padlo. Kakor da Hifo tega ni slišal in je nezadržno jurišal, ko se je večina že umikala. Mesto je padlo v začetku novembra, žalostne kolone prebivalstva in jezni vojaki so se umikali proti Travniku. Hifo K. je tja prispel sedem dni za njimi, za seboj pa vlekel krvavečo nogo.

Naslednje leto se je začela vojna med Hrvati in Bošnjaki. Hifo se je znašel v navzkrižnem ognju. Z ene strani ga je zadela štiriinosemdesetka, z druge ostrostrelec. Strelji so ga vrgli v zrak, vse dokler se je premikal. Potem je streljanje ponehalo. Na kupu mrličev ga je našel doktor Bezhad, ki ga je slučajno prepoznal. Doktor je bolj zato, da bi se poslovil od vojnega tovariša, kot zato, ker je zdravnik, prijel Hifa za roko in v njej začutil tisti plamenček človeške duše, ki pripada vsemu svetu. Potem so ga neštetokrat operirali in skupina kirurgov je nad njim mesece dolgo zmajevala z glavo. Hifo K. se je iz kome zbudil tistega dne, ko je Predsednik obiskal Travnik in je odprl oči tisti trenutek, ko sta se Predsednik in poveljnik korpusa sklonila nad dobitnika zlate lilije Hifa K. Potem je zamižal in spet odprl oči ter rekel: »Pomeni, da nisem umrl.«

Predsednik je vprašal: »Kako to misliš, vojak?«

»Nikakor si ne morem misliti, da bi vidva na drugem svetu stala skupaj,« je rekel Hifo in s pogledom pokazal na Predsednika in poveljnika. »Eden bi moral biti v nebesih, drugi pa v peklju. Kateri kje – tega pa ne vem. Kar sama se dogovorita.«

Hifa K. so po zvezah sprejeli v klinični center v Ljubljani. Bil je skoraj nepokreten, razpet na vse štiri strani sveta z nekakšnimi drogovi in žicami, malce je lahko premikal samo glavo. Poleg njega je ležal človek, ki je bil poškodovan v prometni nesreči in je smrčal cele noči. Ko Hifo K. spet neke noči ni mogel spati, se je s težavo obrnil proti moškemu in ga vprašal:

»Kako ti je ime?«

»Milan,« je rekel moški.

»Poslušaj, prijatelj, tisti od naju, ki bo prvi vstal, bo ubil drugega.«

»Saj nisem Srb,« je prestrašeno rekel moški po slovensko.

»Ne bom te ubil zaradi tega, ker bi bil Srb, ampak ker smrčiš, idiot!« mu je po slovensko odgovoril Hifo.

Slovenca Milana so takoj preselili v drugo sobo.

Hifo K. se je maja 1994 pojavil v Travniku. Vojne s Hrvati ni bilo več. Četniki na Vlašiču so se umirili, samo kdaj pa kdaj so, iz navade, vrgli kakšno granato. Ampak ta granata je zmeraj našla Hifa.

»Poslušaj, Hifo,« mu je rekel poveljnik, »najbolje bi bilo, da te nekako spravim v Beograd. Pa naj po njem padajo granate, kolikor hočejo.«

Pa ga niso poslali v Beograd. V času nekakšnega premirja ga je poveljstvo poslalo organizirati prireditve po vaseh okrog Travnika. Hifo se je dela lotil resno. Osnoval je nekakšno glasbeno skupino, ki je šibala vse od Stonesov do Mice Trofitaljke, vpeljal je tombolo, v kateri so bile nagrade iz humanitarne pomoči, vrhunec prireditve pa je bil izbor miss vasi. Kaj hitro so Hifa K. poklicali s turneje. Pritožbe iz vasi so bile stalne: v kateri koli vasi je Hifo organiziral prireditve, vedno je bila granatirana. Od tega Hifinega delovanja je ostal v spominu samo prizor iz Mahurića, ko je Hifo neki revici, zmagovalki, postavil vprašanje: *Kako se počutite kot miss?* ona pa je odgovorila: *Zelo eventualno*. Pa še to je ostalo v spominu samo zato, ker je Hifo vsakič, ko je bil potem ranjen, ob vsakem zadetku kake od redkih granat, na vprašanje *Kako se počutiš, Hifo*, odgovoril: *Zelo eventualno*.

Komandantu je bilo dovolj granat s hribov, pa je Hifa K. leta 1995 poslal v Zagreb, da bi nadzoroval delo logističnega centra »Krajina«. Prav kmalu je iz Zagreba prispela novica, da je Hifo ranjen.

»Sem vam rekel!« je zmagovalno trdil poveljnik. »Če bi ga poslali na mesec, bi tudi tega zadela granata.«

Na srečo granata ni imela ničesar pri tem, da je bil Hifo K. ranjen. Kriva je bila straniščna školjka. Hifo je sedel nanjo, nanj je sedla tajnica logističnega centra »Krajina«, školjka je počila in Hifo K. se je znašel na operacijskih mizah Kliničnega centra »Rebro«. Ko so ga slekli, je priteklo vse osebje kirurškega oddelka, da bi videli čudež, kakršnega niso še nikoli: na človeku ni bilo niti enega centimetra, kjer ne bi bil ranjen. Hifo se je blaženo smehljajal in rekel: »Bratje ustaši, tole ste naredili vi,« in je pokazal na levo stran telesa, »tote so storili bratje četniki, tega se ne dotikajte,« in je pokazal na desno polovico telesa.

Septembra leta 1995 je osvobodilna bošnjaška vojska prispela pred S. M. Nekega dne se je izza ovinka na konju pojavil Hifo K.

»Pizda vam materina, kaj bi kar brez mene v moj rojstni kraj?« je rekel.

»Kaj si ne zdraviš riti v Zagrebu?« ga je vprašal poveljnik in se prijel za glavo.

»Tudi to smo rešili,« je rekel Hifo K. in pokazal na konja, na katerem je bil pritrjen avtomobilski sedež, visok in udoben.

S. M. je bil osvobojen v nekaj dneh. Boji so potihnil. Ampak po mestu je zabobnelo, kot bi padla še ena, zadnja granata: Hifo je ranjen! Očividci so trdili naslednje: na mirni glavni mestni ulici se je najprej zaslislalo neznano bobnenje. Potem se je prikazala pojava na konju. Ta je brezglavo dirjal po ulici. Le redki so prepoznali jezdeca v usnjenem jopiču in z zastavo, na kateri je bil znak peace, ki se ga skoraj nihče več ni spominjal. Konj se je naglo zaustavil pred železno ograjo na trgu in vrgel jezdeca s sebe.

»Kako si, Hifo?« so vprašali jezdeca, ko so ga snemali z železnih konic ograje.

»Zelo eventualno,« je zastokal Hifo K.

»A ima mercedes zastavo?« se je čudil neki vojak, ki je pobral zastavo, na kateri je bil znak peace.

Dobitnik zlate lilije Hifo K. po osvoboditvi ni hotel stanovanja, vzel je vojaški šotor in ga razpel na bregu reke sredi mesta, pred šotor zataknil v tla tisto zastavo z mercedesovim *peaceom* ter dan in noč poslušal R.E.M. na velikem kasetofonu na baterije.

»Jebenti in vaše stanovanje,« je rekel, »saj se nisem boril zaradi stanovanja, temveč zaradi trave.«

Tomaž Kosmač ... MED IDRIO IN GODOVIČEM

Foto Študentska založba

Tomaž Kosmač (roj. 1965) živi med Idrijo in Godovičem, kjer se dogaja tudi večina njegovih kratkih zgodb, objavljenih v zbirkah *Driska* (1998) ter *Žalostno, toda resnično* (2001). Po romanu *Hvalabogu* (2006), ki ga je izdal pod psevdonimom, se v najboljši formi vrača h kratkometražnemu žanru in pogledu na družbo iz *žabje perspektive*, s katerim je v slovensko literaturo prinesel nenavadno sveže, ostro in duhovito beleženje čutenja in razmišljanja sodobnega podpodja ter njegovih vsakdanjih apokalips. Objavljamo zgodbo iz zbirke kratkih zgodb *Punk is dead, Študentska založba 2008*.

»Malo se pazi te dni. Zna se ti zgoditi nesreča,« me je sprejel Zvezdnik na vratih. »Lahko te kdo počí po gobcu.«

»Tako zdaj?«

»Ne jaz,« je ostal ves resen. »Mars imaš v kvadratu z Uranom in znal bi jebati ježa, če ne boš previdni!«

Mojo astrološko karto je imel v glavi. Sploh je imel marsikaj v tintari, dokler se mu niso pomešale možganske enačbe. Par let jih je reševal v norišnici, nato so ga upokojili. Trikrat na dan je spal, trikrat zabeležil sanje in vstajal zgolj za prehranjevanje. Kadar je že bil pokonci, je večinoma drkal ali izvajal rituale. Živel je v zatemnjeni sobani, kamor ni smelo prodreti sonce. Zavesa so bile zagrnjene, sobana zakajena z orientalskimi kadili in dišečimi paličicami. Televizije ni gledal, samo radio je vedno vrtel eno in isto tlačenko zasedbe Yello. Ob petkih in svetkih.

K Zvezdniku sem hodil menjavati erotične revije, ker je življenje s porniči lažje kot življenje v dvoje. Imel sem abonma za slikanice in zame si je vedno vzel čas. Prej sem se moral seveda napovedati. Pet let se ni premaknil od bajte. Zunaj so bile zle sile, ki so mu hotele škodovati. Drugi posebneži so morali hoditi vsaka dva tedna po šponto za umiritev v psihiatrično ambulanto, le on je imel privilegij, da mu jo je patronažna sestra v rit zapičila doma. Samo enkrat sem ga spravil iz templja. Hotel sem ga zveliči v Idrijo. Včasih se je zabaval z ljudmi. Brž ko sva začela štopati iz Godoviča, je ugotovil, da ne sme v tisto smer. Zvezde so mu dovoljevale edino na severovzhod. Na Javornik se mi ni ljubilo vzpenjati, zato se je vrnil v jazbino.

Odpil sem požirek iz vrečke.

»Si ne boš ničesar izbral?« je namignil na skladovnico porničev.

»Samo izgubil bi sposojeno. Ravno toliko sem pijan,« sem zamahnil z rokama in zbil svete piramide z mize, »da se počutim razkošno.«

Poskočil je kot kenguru in jih lovil v trebušno vrečo. Včasih je bil šlang. Niso ga zredile tablete, odebela ga je otopelost po njih, ker v norhausu po zaužitju pilul ni mogel ničesar početi. Čas je lahko zabival samo z žrtjem. Knjig ni mogel zbrano brati, televizije ni spremljal, športne dejavnosti ga niso zanimale, ritualov ni smel izvajati, drugače ga nikoli ne bi spustili domov.

»Komaj zdaj imam čas zase,« je zadovoljno povedal. »Veliko ga rabim.«

»Tudi jaz,« sem nameraval razpredati, a me je prekinil:

»Dvajset minut je poteklo. Bi se poslovila?«

Dvajset minut je bil njegov limit. Več ni zdržal v družbi.

Počasi sem navlekel suknjič in zavil na sekret. Straniščna školjka je nosila sledi dreka. Včasih sem delal kot čistilka v psihiatrični bolnišnici. Na tretjem štuku med totalno odpiljenimi osebkami sem to vzel za nekaj samoumevnega, celo na zaprtem oddelku drugega sem zadevo spregledal, na pijanskem sem popizdeval. Za podgrnjenje z račko ima vsak čas. Ko sem prišel nazaj, je Zvezdnik v zanosu že klical bogove in se klanjal na vse strani. Potrepljal sem ga po rami.

»Posodiš 10 evrov?«

Z migljajem glave je nakazal na denarnico. Dobil je invalidsko penzijo. Skozi življenje se je prebil na lahek način. Vzel sem.

Kljub pozni nočni uri sem štop hitro dobil. Iz Godoviča v Idrijo ni problem. Težje je nazaj. Večkrat sem na križišču v Idriji čemel po tri ure in več. Če bi tako vedel, bi tistih trinajst kilometrov opravil peš, sem mnogokrat jezno razmišljal. Toda nikoli ne veš, kateri avto bo ustavil. Potem se sekiraš, ker nisi stegnil prsto.

V lokandah ni bilo prometa. Gosti za šankom so vsak zase žulili kozarec in čakali, da jih kdo obgovori. Brž ko sem se komu približal, so dvignili njuško. Za neko mizo sta se poljubljala mladenka in mladec. Nekoliko me je zanašalo. Pristopil sem in namrdnila sta se. Če bi želela zasebnost, bi se ključkala

doma. Zakaj se ljudje pretvarjajo, da bi radi bili sami in hodijo v družbo? Šel sem stran in se z bulo ulegel na klopec.

Zjutraj je grajska ura odbila šestkrat. Tako zgodaj nikoli ne vstajam, sem nazaj zatislil oči. Naslednjič sem se predramil ob štetju do sedem. Policaji so me pustili pri miru. Odslej me ne bodo več, sem vedel. Imeli smo tih dogovor, da me ne motijo med spanjem. Vedeli so, da ne delam sitnosti in se po burni noči pohlevno spravim domov. Dokler me niso spoznali, sem kasiral zajeten kupček kazni. Med nami ni bilo nikakršne zamere zaradi starih nesporazumov. Kvečjemu naklonjenost. Na ulici ali ko so peljali mimo s službenim vozilom, smo si vedno pokimali.

Ob bližnjem vodnjaku sem si umil rdeče krmižlje in se vrnil nazaj na klopec. Pobrskal sem po žepih. Keša ni bilo, verjetno sem ga zapravil. Potipal sem po cigaretah. Verjetno sem jih pokadil. Poiskal sem flašo. Bila je prazna. Sigurno sem jo spil.

Pretegnil sem se in se sprehodil do blagovnice. Tam okoli so zjutraj ropotali brezdelneži. Ni jih bilo veliko. Idrijska občina si klošarjev ni dovolila. Podrta je celo park in prej ali slej je vsakemu zrihtala stanovanje. Klateži so se menjavali glede na okoliščine. Včasih so se skregali med sabo, včasih je kakšen umrl, včasih je kakšen moral na javna dela. Postopali so, kjer je bilo največ prometa za žicanje, potem so se umaknili za avtobusno postajo. Težje zaposlivi, so jim uradno pravili.

Sedel sem mednje, napravil dva požirka zgolj iz vljudnosti in odšel s pojasnilom, da sem preveč skurjen za nalivanje. Niso smeli izvohati, da grem k Petri. Bila je poročena in ob vinu bi zlahka sčvekal, kaj se je spletlo med nama. Njen mož bi me moral premikastiti že zato, da ohrani dostojanstvo. Rad jim je naklonil evro ali dva. Zacinkali bi me brez slabe vesti. Vsak najprej poskrbi za svoje dobro.

Počakal sem, da se je ulica spraznila in se nato po stopnicah, ki so jih zagrinjala drevesa, naglo povzpela do vhoda. Petra me je hitro potegnila v bajto. Bala se je, da bi me kdo videl. Potipal sem ji dojko in srce je divje utripalo. S poljubom sva se vlekla skozi hodnik, s stiskom oplazila fotelje in pristala v kuhinji.

»Lačen si,« je ugotovila.

»Prhe,« kajti po vsakem ležanju zunaj sem se čutil umazanega.

Običajno sva začela takoj kavšati. Na hodniku ali v dnevni sobi, kuhinjo sva obiskala ob slovesu. Občevala sva po vsem stanovanju, le v zakonski sobi ne. Spoštovala je moža.

Iz kopalnice sem se vrnil v gatah. Postavljal sem se z zagorelostjo. Občasno sem delal v vrtnariji in se po cele dneve nastavljal soncu. Na mizi se je kadilo iz jote. Prijel sem žlico in pomakel kruh, čeprav so misli begale drugam. Petra je spremljala vsak moj grizljaj. Nisem maral tolikšne pozornosti. V vrtnariji sem se rajši postil, kot pa hodil na malico. Prežvekovanje pred ostalimi me je motilo.

»Moj mož ne je z užitkom. Vse zbaše v sebe. Sploh ne ceni truda, ki ga vložim v pripravo, ti pa ceniš hrano, ješ počasi in jaz uživam, ko te gledam,« je rekla in našponala Leonarda Cohena.

Zaljubljena je bila v njegovo glasbo. Čutila je vsak njegov verz, tako kot vsak moj grizljaj. Z Leonardom sva bila počasna in hrepeneča. Slednjič sem odložil žlico in spodnjice. Vrgla sva se po tleh. Nekdo je vztrajno pritiskal na hišni zvonec. Ni in ni odnehal. Ker nama je razbijal orgazem, je Petra ihtavo odleplila šmarnico s kekca. Vrnila se je s kukala ter se hite-la ogrinjati s haljo:

»Moj mož je! Skrij se! Zavlačevala bom, dokler bom mogla. Še nikoli se med šihom ni vrnil domov! Ne vem, kaj mu je!«

Veliko izbire ni bilo. Zvalil sem se pod kuhinjsko mizo. Tam nisem bil skrivnost, zato sem skušal uiti

v dnevno sobo. Za kavčem ni bilo prostora. Zbežljaj sem v prepovedano zakonsko spalnico. Odprl sem omaro ter med obešalniki postal nedeljska obleka. Slišal sem, ko mu je odklenila. Nestrpno jo je vprašal:

»Kod si se obirala? Tako me tišči srat!«

»Nisem te slišala,« se je opravičevala.

»Kako, da si še v spalni srajci?« je uspel dahnuti, preden je zaloputnil straniščna vrata.

Navijalo ga je na školjki tik zraven omare, v kateri sem se privajal na temo. Ločeval naju je samo zid. Smrdelo je skozi steno. Petra je utišala Cohena in vstavila Nirvano.

»Ugasni ta hrup!« je razparal prdec po vsej dolžini. »Že tako se slabo počutim!«

Kurt Cobain je utihnil. Prenehanje zemeljskih žolja. Nekdo je potrkal po omari. Skoraj bi se še jaz usral. Njen mož je treniral judo in karate. Sprijaznil sem se že s premetom skozi okno, ko je omaro odprla nasmejana Petra. Vsa situacija jo je rajcala.

»Dobro, da jaz skrbim zate,« mi je potisnila v naročje cunje, ki sem jih pozabil v kopalnici. »Očala boš našel v žepu,« me je zaklenila nazaj. Nato je potrkala možu na sekret:

»Boš kmalu? Jota te čaka!«

»Ne morem jesti!« je zakričal tip.

»A serješ pa lahko?«

»Školjke v tovarni so umazane!«

»Finesa,« se mu je posmehnila.

Skozi špranjo sem opazil, da na nočni mizici kraljuje globus. Mogoče bi lahko rekel, da sem se prišel učiti zemljepis, sem nag pomislil. Obledi se nisem upal, da judoist ne bi slišal rožljanja obešalnikov. Itak nisem ničesar videl v notranjosti. Samo prekucnil bi se. Naenkrat sem se spomnil vseh vicev o ljubimcih v omari hkrati. Niso bili smešni.

»Mi greš po kombinezon v sobo? Pa še frišne gate mi prinesi,« je zajamral tip. »Zdi se mi, da sem te umazal.«

Petra je ponovno odprla omaro. Niti pomisliti nisem upal, kaj bi se zgodilo, če ne bi poslal nje. Če bi sam prišel po opravo. Potem bi ga šele predristalo! Pobrala je naročeno, mi hitro pritisnila poljub in voda iz kotlička je stekla. Pomagala mu je pri preoblačenju, sem vedel, ker je zelo naglas rekla, da bi ja slišal:

»Kako majhnega tička imaš!«

»Daj mi mir! Že tako me zajebavamo na firmi!«

Zaklenila je vhodna vrata, počakala, da je avto odpeljal in prišla pome. V pol ure sem osivel za deset let.

»Kje sva že obtičala?« je vprašala.

»V omari,« sem se oblačil.

»Ne mislim tega,« je slekla haljo.

»Razumi, da sem na koncu z živci,« sem hotel čim prej oditi.

»Reva!« se je našobila, a mi kljub temu naklonila pet evrov.

Na Rakah, sprehajalni poti iz Idrije, sem dolgo sedel ob studentu, bral hrvaški časopis, pil žuborečo vodo in žvečil črke. Mimo so se pribale tri stare koklje.

»Ta vedno čepi tukaj,« so se obregnile. »Mar misli, da je klopca njegova last?«

»Za tri riti je še prostora,« sem odvrnil.

Odotopotale so nazaj v kokošnjak. Pa pravijo, da sprehod sprošča! Njih ni zaradi mene in mene ni zaradi njih. Brž ko so mrknile za ovinkom, sem se pobral, prekoračil zibajoči most v Podroteji in se začel vzpenjati po Ključah, ki se vijejo nad glavno cesto. Makadam je talil napetost. Nobenega avta ni bilo. Niti rekreativcev na kolesih ali trimčkarjev. Vsak ovinek me je bolj sprostil. Na šestem sem za trenutek pomislil, da bi se vrnil nazaj na glavno cesto in štopal. Vozila spodaj so polzela po Zali. Gledal sem jih z zavistjo. Na dvanajstem, zadnjem okljuku sem bil

ponosen na prekoračeno pot. Že dolgo nisem prehodil te trase. Nazadnje s Tilnom, ko sva tukaj urejala koritnico na javnih delih. Napor je bil zanj prevelik. Naredil je samomor. Šnops je še prenesel, življenja ne več.

Razdaljo med zadnjim ovinkom in odcepom za Francoski sem stopicaje prehodil v dobre pol ure. Francoska se imenuje, ker je bila menda zgrajena za časa Napoleona in skrajša pot do Godoviča. Z Abrahamom sva nekoč malicala v bližini. Tudi on je bil javni delavec, četudi po izobrazbi inženir. V glavnem sva mlela pogovore. Vojna ga je pregnala iz BiH. Kasneje se je vrnil k izseljeni družini v Gospič, kjer ga je zadela kap. Več ali manj so umrli vsi prisilni delavci, s katerimi sem sodeloval. Mogoče sem slabo vplival nanje.

Spoznal sem, da bom prehitro v Godoviču. Od doma me je delilo zgolj pet kilometrov. Začel sem se premikati še počasneje. Po občutku je bilo tri ali štiri popoldne. Sonce je stežka prebijalo krošnje. Če bi sijalo name, bi natančno vedel. Nikoli nisem nosil ure in znal sem se ravnati po času. Včeraj sem moral kaditi travo, me je na vsem lepem prestrelilo, kajti usta je zajela sladkoba. Na slepo sem zakoračil po dokaj široki gozdni poti desno navzgor. Dotlej nisem nikoli zavil s Francoske. Vedno se mi je preveč mudilo v jasli. Po sto metrih sem položil vroče čelo na mrzel obelisk in s pritkavanjem skušal utišati hudiča v sebi. Vsake toliko me je ošvrknil z rdečim jeklenim repom in zahteval, da si razparam trup ali razčesnem lobanjo ob kakšnem deblu. Da bi ga preglasil, sem pograbil časopis in na ves glas bral stavke, ki jih nisem več razumel. Želel sem, da zlodej v meni utihne. Nenadoma sem se znašel na jasi. V ušesih je zvonilo, telo je lebdelo in šumenje v glavi je potihnilo. Pred mano je vzniknila skala s pločevinasto zvezdo, na kateri je pisalo: Tukaj je bil pokopan 22. 2. 1943 Janko Premrl - Vojko.

Duševne motnje so hipoma izginile. Od osnovne šole naprej sem imel Vojka rad. Nekako se mi je usedel v srce. Niti sanjalo se mi ni, da je pokopan tako blizu. Grob je bil obdan z nizkimi kamni, na katerih se je skozi leta nabral mah. Sedel sem zraven in se predal ekstazi. Potem sem začel razmišljati, če je Vojko sploh še tukaj. Napis je bil dvoumen. Če že fizično nisi, si vsaj duhovno, sem bil vesel, ker je izgnal hudiča iz mene. Nato sem pobral olupke zdavnaj dogorelih sveč in jih skupaj s smetmi, ki so ležale naokoli, strpal v vrečko. Vedel sem, da bo to odslej moje svetišče.

V mraku sem veselo hitel domov in preučeval rezultate najmočnejših evropskih nogometnih lig. Italijansko Serie A sem izpustil iz pietete do Vojca. Bil bi užaljen, če bi slišal, kako se je svet obrnil. Lahi so mu namreč maltretirali družino.

Na odvozu za Godovič sta renčala psa in se trgala z verige. Za sabo sta vlekla pesjak in me želela oglodati namesto kosti. Stara baba, lastnica Kerberjev, je pritekla iz kolibe:

»Se nič ne pozdravi?!«

»Hovhov,« sem ji ustregel.

Uničili so mi komaj pridobljeni duševni mir.

Zjutraj je neusmiljeno brnel telefon. Zvonil je vsako uro. Nekdo me je na vsak način hotel spraviti iz postelje. Bila je Petra z razvneto šmarnico. Rekla je:

»Opoldne bom pri tebi!«

»Rajši zvečer,« sem podrgnil uvelega kurca.

»Bom že jaz poskrbela, da bo trd,« je prilepila ustnice na slušalko.

Lahko bi prišla takoj. Znala me je zbuditi. Šel sem pod tuš in se preoblekel. Petra je bila točna. Zdrvela sva čez vas in se ustavila zunaj naselja. Vedno je vozila hitro, da folk ne bi uspel registrirati mojega ksihta zraven nje. Judoist je visel nad nama kakor Damoklejev meč. Silil sem k Janku Premrlu. Ustraši-

la se je prašne ceste.

»Mož je komaj opral avto,« je pojasnila.

»Ga bo pa še enkrat!«

»Jebiga,« je zavila čez luže.

Parkirala sva med vejami, izvlekla odejo, dva litra vina in se sprehodila po Francoski. Petra se je bala obiskovalcev, zato je bila napeta. Ker sva hitro zavila v gozd, se je sprostila in me začela nadlegovati s tisto žensko razposajenostjo, ki jo sovražim. Pople-savala je kakor Bambi, me vlekla za roko, ščipala v stegna, nabirala rožice in šlatala nekje vmes. Petra v čudežni deželi. Moral sem rajati z njo. Priskakljala sva do narodnega heroja.

»Saj tukaj sem pa že ...,« je nagnila steklenico.

»Fukala?« sem naglas pomislil.

»Bila! Bila! Bila!« je v smehu špricala pijačo na vse strani. Vino ji je uhajalo skozi ušesa, nos, usta, oči. »Ti moj ljubosumni mrožek!«

Tako me je rada klicala. Zdelo se ji je navihano. Mož – mrož. Kvazihumor, ki mi gre na živce. Vse mi je šlo počasi na živce. Bil sem razdražen. Nekaj se je zopet naselilo v meni.

»Zdaj bom pa res fukala,« je raztegnila odejo, ko se je umirila.

Med slačenjem sem se ozrl na pločevinasto zvezdo na skali in rekel:

»Vojko, oprosti!«

»S kom govoriš?«

»Z junakom.«

»Takega pa spet nimaš,« mi ga je s pogledom ocenila.

Parila sva se tiho. Skoraj brez vsakega glasu. Navajena sva bila skrivanja. Vsak šum naju bi lahko stal glave. Vojko je poškilil iz katakombe in se odobravajoče nasmehnil. Bila sva mu všeč. Najbrž je umiral od dolgočasje. Tedne, mesece, leta in desetletja ni doživljal drugega razen recitacij, zborovskega petja za obletnico smrti ter klavnih obiskov vmes. Kolikor sem bral o njem, ni bil odvisen od letanja za kikkami. V taboru, ki se je nahajal malo višje, so menda spočetka tudi molili. Janko je bil mlad, resen in odgovoren. Ogorčen nad krivicami. Okupiralo ga je vse drugo kot ljubezen. Če sploh je pokopan tukaj, me je zopet prešinilo.

»Petra?« sem vprašal med porivanjem. »Ali misliš, da je še tukaj?«

»Kdo?«

»Vojko.«

»Bi mislil malo name?« je zasopla.

»Ne morem,« sem izvlekel otepača in se sprehodil okoli počivališča.

Ves čas me je motil košček plastike, ki sem ga prejšnji dan spregledal. Sonce je žarelo nanj. Lahko bi izbruhnili požar. Odnese sem ga proč in zasul s prstjo. Nisem bil povsem zadovoljen. Moral sem navleči še listje.

Petra je spoznala, kam pes taco moli. Jezno je zvijala odejo. Napeta rit se je lesketala med smrekami. Običajno bi jo naskočil, ampak tokrat se je zdela kot sramotitev. Dve ritnici usmerjeni proti Vojku – to se pač ne spodobi. Počakal sem, da me je poslala v tri krasne in odvihrala proti avtu. Vedel sem, da je ne bo več nazaj. K sreči je pustila vino. Končno sem se lahko posvetil Vojcu. Vprašal sem ga:

»Kaj pa zdaj?«

Prikrajšan za predstavo se je razočarano zavil v molk. Preveč sva pričakovala drug od drugega.

Zavihtel sem se v tabor. Partizanska bivalna baraka je razpadla. Namesto nje je Območno združenje borcev postavilo ogrodje iz kovinskih drogov. Bronasta maketa je sredi betonske ploščadi prikazovala razporeditev objektov: zemljanko, kuhinjo, stražarsko mesto, opazovalnico in stranišče. Ravno prav, ker me je ob spominski plošči navilo na veliko potrebo. Pisalo je namreč: Smrtno ranjen v borbi z fašisti pri Idrijski Beli, je na tem mestu dne 22. februarja

1943 umrl narodni heroj Janko Premrl - Vojko, komandant 1. Primorske brigade. Kamnosek bi se lahko vsaj toliko potrudil, da ne bi naredil pravopisne napake. Nagrobna plošča ni torta, kjer upihnemo svečko vsako leto. Ostane za vedno.

Med čepenjem v vejevju sem razmišljal, s čim so si borci brisali zadek pozimi. S premrzlimi prsti in injastimi listi si je težko očediti rit. Mogoče so si jo umivali s snegom kakor šiptarji, ki sem jih srečal med služenjem vojaškega roka v Črni gori. Na veliko potrebo so hodili z vrčkom vode. Malo pljusneš po rektumu, anus se skrči in mirna Bosna. Bratstvo in enotnost med ritnicami.

Zlagoma so me začele obhajati skrbi. Nisem imel časopisa. Z njim bi tudi pil bolj počasi, sem se obrisal po partizansko in načel drugo flašo. Prazno sem potisnil v žep suknjiča, ker nisem hotel puščati odpadkov za sabo. V naravi me zbode vsaka nesnaga. Tukaj je bilo sicer vse spodobno očiščeno, ampak bil sem nenavadno znerviran. Misli sem preusmeril na Petro. Nisem je pogrešal, praktično sem pozabil nanjo. Hitro sem zapustil tabor in po poti prepeval partizanske uspešnice. Vina je zmanjkovalo.

Preden sem legel, sem se spotaknil ob mačka, ki je ležal na preprogi zraven postelje. Pred pol leta sem ga prinesel iz zavetišča. Vsi najdenčki so pihali v kletki, samo on se je drgnil ob me. Sicer sem želel dolgodelakega kosmatinca, ampak ker je bil tako prijazen, sem ga vzel s sabo in mu ponudil dom. Med vožnjo z avtobusom se je uscal in zgolj s prigrivanjem sem ga uspel zadržati v škattli, prelepljeni s selotejpom. Opraskal me je. Bal se je, da ga vodim v smrt. Imel je slabe izkušnje z ljudmi, drugače ne bi pristal v Gmajnicah. Doma se je takoj umiril, samo malo plašen je še bil. Pripravil sem mu vece, natrosil brikete, mačji golaž, vodo, mleko in ga pustil, da uredi misli. Parkrat sem poškilil v sobo. Dremuckal je pod mizo. Zvečer je že predel na mojem vzglavniku. Zjutraj sem opazil, da je sekret nedotaknjen. Skakal je na okensko polico in kakor ptiček nakazoval, da bi rad ven. Nisem ga upal spustiti. Nazadnje sem popustil, ker se mi je smilil, in upal, da se bo vrnil. Lazil sem za njim. Tipson je iskal le primeren grm, da opravi tisto stvar, kamor gre še cesar peš. Olajšal se je in pol ure sem se trudil s prilizovanjem, da se mi je pustil spet prijeti. Spakiral sem ga v sobano in mu nadel ime Mile Klopčič, ker je takoj s sabo prinesel tri klope. Naslednje jutro se je zgodba ponovila. Lajbn nedotaknjen, Mile je silil ven. Sem mu pač odprl. Kar bo, pa bo. Mahnil jo je v bližnji gozd. Ista štorija. Polurno klicanje, dokler se ni prikazal. Nekako sem ga zopet zvalil med štiri stene. Tretje jutro sem mu sam odprl okno. Uvidel sem, da je fin gospod, ki ne opravlja potrebe vsem na očeh. Dolgo ga ni bilo na spregled. Predolgo. Vseeno sem pustil okno odprto. Če se vrne, se bo tudi v prihodnje. Res je bilo tako. Udomačil se je, čez dan bluzil v bližini bajte in ponoči spal ob meni.

Zdaj ga nisem videl pet dni, zato sem ga pobožal in se mu opravičil, ker sem se spotaknil obenj. Običajno bi skočil name in se me dotaknil s smrčkom. Tokrat ni reagiral. Ponoči sem večkrat vstajal in hodil bruhati. Mile se ni zmenil zame. Šele zjutraj sem opazil, da je mrtev. Vzel sem ga v naročje. Pred smrtjo je iskal oporo pri meni, a me ni bilo. Razočaral sem ga, kot ga je še marsikaj v kratkem življenju. Bil je nekakšen mačji panker. Nikomur se ni podrejal. Kakor Vojko, ki sem se mu prilizoval, medtem ko je Mile umiral.

Zbijal sem križ in se že s prvim udarcem lopnil po palcu. Nisem vedel, zanalašč ali ne. Zdelo se mi je, da čutim premalo bolečine ob izgubi, zato sem si zaslužil plave prste. Na znamenje sem s temeljno barvo lično napisal: Mile Klopčič, junij 2002 – 24. maj 2003. Nato sem poklical Zvezdnika:

»Me pelješ na Francosko? Nujen opravek imam tam.«

Odkar se mu je strgalo, ni vozil. Niti hodil, če sem malo zloben. Kljub temu se je brez besed pripeljal k meni. V prtljajnik sem dal razpelo, kladivo in lopato ter sedel zraven njega.

»Kaj imaš v vreči?« je vprašal med brisanjem pajčevine z volana.

»Mileta,« sem pokazal solze.

»Prav zato sem prišel brez obotavljanja, ker sem vedel, da rabiš pomoč! Kje ga boš pokopal?«

»Pri Janku Premrlu,« sva ugasnila vožnjo.

Zdelo se mu je za malo, ker nisem verjel njegovim fatalnim napovedim in jaz sem bil žalosten, ker so se uresničile. Vseeno bi me bolj zanimalo, kako se jim postaviti po robu. V čem je pojt astrologije, če veš, da boš nesrečen, pa nesreče ne moreš preprečiti? Samo še bolj zagrenjen si.

Peš sva šla navkreber. Vsak je nosil svojih trinajst trnov v srcu. Moj štirinajsti se je zapičil, ko je Zvezdnik rekel:

»Če ga boš zagrebel zraven Vojca, ti ga bodo ljudje zbrcali ven. Vem, kakšni so!«

Besede Zvezdnika so nosile resničnost. V gozdu sem nekoč naletel na zapuščenega mucka in sploh ni hotel z mene, ko sem ga dvignil k sebi. Predel je okoli mojega vratu, dokler mu nisem dal vseh dvajset dek mortadele, ki sem jo slučajno nosil s sabo. Zabičal sem mu, naj lepo v miru poje in počaka pol ure. Tekel sem domov po skledo in mleko. Vrnil sem se ob dogovorjenem času. Muček je bolešno mijavkal v daljavi, mortadela je bila razmetana na vse strani. Zastonj sem ga rotill, naj se mi približa. V pol dneva je spoznal folk. Zjutraj so ga odvrgli tisti, ki naj bi ga imeli radi, ob meni je začel upati, da je vse

zgolj preizkušnja, zvečer se je prepričal, da smo zli.

Mileta sem želel čimprej pokopati in pred vsako smreko sem vprašljivo pogledal Zvezdnika. Z nobeno lokacijo ni bil zadovoljen. Krožila sva naokoli. Kljub dolgoletnemu poležavanju ga je gnala vnema. Prepoteno je vlekel astmo pred mano in naposled odkril kotlino, ki se mu je zdela pravšnja.

»Prej moram napraviti ritual!« me je ustavil, ko sem z lopato zarezal v zemljo. »Da preženem duhove!«

Nisem verjel v nebesa in pekel. Nisem verjel v plus in minus. Nisem verjel v vero. V nič nisem verjel, ampak nisem ga smel glodati, ker se je potrudil zame. Pustil sem ga pri miru in se odpravil iskat kamne tri-deset metrov proč.

Zvezdnik je utihnil in smel sem ponovno prijeti za lopato. Njegovo nihalo je izbralo kraj z mnogimi koreninami. Zahtevalo je ogromno truda, preden sem skopal dovolj globoko luknjo. Pokojnika sem položil vanjo in ga obdal s kamni, kakor sem videl pri J. P. Vojku. Zvezdnik je prosil:

»Lahko opraviš še molitev?«

»Lahko,« sem s kladivom zabil razpelo.

Zaključila sva obred in rekel sem:

»Valim se med Scilo in Karibdo. Od podna do višav. Od razposajenosti pri tebi do ležanja na klopci, od Petre do sivenja v omari, od čarovnic na Rakah do svežega dihanja na Ključah, od hudiča v sebi do odkritja Vojka, od fuka do pogina Klopčiča.«

»Tranzit,« je odvrnil. »Ne skušaj ldrije! Sprejmi jo ali se preseli drugam!«

»Saj sem vendar v Godoviču!«

»Itak,« se je prekanjeno zasmejal in me odpeljal domov.

Tomaž Mahkovic ... O SVOJEVRSTNOSTIH ZALJUBLJENOSTI

Tomaž Mahkovic je rojen leta 1963. Je pesnik in pisatelj. O svojevrstnostih zaljubljenosti je iz zbirke kratkih zgodb *Stražar*, ki izide jeseni 2008 pri Založbi Littera.

Tisti čas, ko so po vsej naši ljubi domovini mezele stoletne poplave in je skozi Vransko kot po rečni

strugi drla hudourniška voda; tisti čas sem jaz, skupaj s svojim dolgoletnim prijateljem Ivanom, pohajkoval tam doli po Aziji in za te neljube vodne ujme niti vedel nisem.

Nekako takrat, ko je v mojo spodnjo sobo z vranskega trga, ki je bil že v celoti podoben jezeru, drla skozi pritlično okno umazana hudourniška voda ter

mi napajala stotine knjig, ki so lepo zložene čemale v stari leseni omari čisto pri dnu in čakale, da jih prestavim v gornje prostore na za to že pripravljene knjižne police, ter jih je odevala v blato in mulj, sva se z Ivanom odpravljala iz Rawalpindija, ki se je nekdaj dičil z imenom glavnega mesta Pakistana, dokler ga niso tako poselili, zasvinjali in prezidali, ti azijski umetniki norogradenj, da je bil vse bolj podoben kakšnemu grezničnemu smetišču kakor pa pravemu mestu. Ni jim preostalo drugega, ko da ga, kot je to nekdaj storil Neron z Rimom, zažgejo, ali pa postavijo novo mesto. In to so storili. Postavili so novo mesto. Kajti kar tako požgati mesta si pač nihče ni upal; še Neron je v tistem svojem času, in to z večjimi pristojnostmi v žepu, kot jih imajo sedanjí voditelji, za svoj požig obsodil kristjane, da ga ne bi slučajno kdo pregrdo sodil, pa čeprav se je vsem oddahnilo, kajti s požigom je razrešil vse urbanistične zagate, ki so se nakopičile iz povsem sorodnih razlogov kot v Rawalpindiju in se jih drugače nikakor ni dalo kar takole čez noč razrešiti. Torej; le za kakšen streljaj stran od Rawalpindija je zraslo novo malce bolj urbanistično urejeno, kockasto mesto Islamabad, ki je, še preden je bilo povsem dokončano, v trenutku prevzelo Rawalpindiju dostojanstven naslov metropole.

Da ne bi v tej vročini, ki je dvigala živo srebro že preko 31° C, spet neskončno dolgo čakala avtobusa, kot se nama je v tem delu pakistanskega Pandžaba nenehno dogajalo, sva Rawalpindi zapuščala v starem sklopotanem taksiju in tako kaj hitro prispela v štirideset kilometrov oddaljeno starodavno univerzitetno mesto Taxilo, ki se je v času Aleksandrovega vdora v Indijo imenovalo še Takšašila in se kitilo z najiminitnejšo in najznamenitejšo univerzo, iz katere so izhajali vsi dotedanji učenjaki, modreci in politiki, kar jih je premogla takratna Indija, ki, kot je znano, zajema ves azijski podkontinent. Celó učenjaki takšnega kova, kot je znameniti Čanakja, mojster političnih znanosti, ki je s svojo sposobnostjo uspel združiti Indijo v eno samo veliko enoto in tako tudi izgnati Aleksandra in vse njegove; tudi takšni so bili med njimi.

Tamkaj, v Taxilu, pa sva se midva želela najprej nastaniti, in to seveda v cenejšem izmed dveh obratujočih hotelov; v tistem na robu mesta, od koder je pogled na v plitvi dolini raztreščeno Taxilo še posebej veličasten. Hotela sva se nastaniti v hotelu, ki spada pod upravo Mestnega muzeja, stoječega tudi tu, izven mesta, blizu hotela. Vsi drugi hoteli v okolici so bili takrat bodisi v prenovi, bodisi že davno prej opuščeni. – Stečaj ali nekaj podobnega, kar je postalo tudi pri nas že dokaj uveljavljeno početje.

Nastanitev pa ni bila tako enostavna, kot je izgledalo na prvi pogled. Za ceno sobe v tem hotelu so resda vedeli vsi. Ko pravim vsi, ne mislim le vseh v hotelu, temveč tudi vse naključne srečance v bližnji in daljni okolici hotela. Kje pa so ključí od sob, tega pa ni vedel nihče; tudi osebje hotela ne; pa tudi za direktorja hotela, ki naj bi bil edini pristojen, da naju vpiše v knjigo gostov, se ni vedelo kje neki se nahaja. Nama je bilo vse to že kar močno sumljivo, a kaj hočeš – Pakistan pač. Po dolgotrajnem iskanju so le od nekod privlekli šop ključev in nama odprli sobo, ki je najbrž že vsaj leto dni ni nihče odprl, kaj šele, da bi kdo bival v njej.

Po vsej sobi se je raztezala za prst debela odeja prahu in posteljnina, prekrita z njim, je imela čisto svojevrsten jedek vonj, ki je vel v nos in dražil nosnice, da so jele rdečeti in hlatasti za svežim zrakom, katerega pomanjkanje jih je spet prisililo v to, da so nehote zajemale enormne količine jedkega prahu in ga še v istem hipu prhajoče izstreljevale nazaj. Seveda sva takoj protestirala; češ, da želiva za takšen denar kot ga zahtevajo, urejeno in čisto sobo, s čisto posteljnino in pač vsem kar spada zraven, pa četudi sva vedno spala v spalkah, kot pač večina popotni-

kov.

Med osebjem so se pričela najmanj petnajstminutna pogajanja o tem, kdo od nižjih izmed njih, ki jih je kar mrgolelo, bo počistil in pripravil sobo za bivanje.

Roka usode je določila *babo* – starca, ki si je ta dan namenil za navijanje starega dolgega motvoza iz kokosovih vlaken na nekakšno motovilo in ga zato nikakor ni hotelo povleči v najino sobo, ko pa je naposled le mukoma prištorkljaj gor po zveženih stopnicah, je v roki nosil vse potrebno za čiščenje: šop tankega šibja, s katerim je najprej s tal in parih kosov pohišstva previdno postrgal in zatem še previdneje izrinil večje smeti skozi vrata na plano, si odahnil, in kot se mi je zdelo, globoko zajel zrak, nato pa je s taistim šibjem premikastil obe postelji ter stepel kosme prahu z nočnih omaric pod strop sobe, hip zatem pa dosti hitreje, kot je prišel, tudi izginil. Da se je še dolgo časa po tem njegovem povdigu kadilo za njim, mi menda ni potrebno posebej razlagati, in ko se je ves prah razen tistega, ki je obvisel na ogromnih razcefranih pajčevinah starikavo sive barve, ovešenih po vsej sobi, polegel nazaj na svoje mesto, je soba izgledala še slabše kot prej. Seveda midva nisva čakala na poleganje prahu. Najraje bi res vse skupaj poslala v vražjo mater in odšla naprej, a ker sva po informacijah, ki sva jih dobila od uslužbenecv hotela, pričakovala v sobi tudi kopalnico s tušem in toplo vodo, kar je tu redkost, sva si dejala, da bova vseeno malce potrpeča s to zaprašeno sobo, še posebej zato, ker v bližini ni bilo nobenega drugega hotela, tisti v središču mesta pa je bil drag kot žafranove brazde. Taxilo z okolico bi pa končno tudi rada spoznala; saj zato sva prišla.

Niti nahrbtnikov nisva odpirala, le zaklenila sva ju v zaprašeno sobo in odšla na svež zrak, ven čez prašno cesto v senco tistih hecnih zverženih dreves, z velikimi rebričasto razrezanimi listi, ki jim še sedaj ne vem imena. Tam, v tistem gozdčiku, stoji velik muzej, ki je res zanimiv in ogleda vreden. V njem je nešteto raznih izkopanin iz tamkajšnje okolice, starih nekaj tisočletij, ki pa jih tu na tem mestu nimam namena opisovati; povem lahko le to, da so mnogi eksponati še starejši od prej omenjene Takšašile, pa se jih ne bi sramovala Evropa v kateremkoli obdobju svoje zgodovine.

Po ogledu muzeja sva se vrnila v hotel. V načrtu sva sicer imela še ogled stare vasi, ki so jo okrog leta tisoč devetsto po naključju izkopali v bližini tega muzeja, kakšnih pet kilometrov stran od mesta in je bojda iz obdobja civilizacije Mohendžo Daro, iz časa, ko smo mi Evropejci še veselo skakljali po vejah dreves ali pa si komaj pričenjali iskati jame za bivanje na tleh. Vendar sva si rekla, da se pred obiskom te, v tistem skrivenčenem gozdu skrite vasice spodobi, da se skuširava in zrelakširava, oddajala sva namreč že celo sebi čudne vonjave, pa tudi od vseh poprejšnjih peripetij utrujena sva že bila. Zdelo se nama je, da zdaj, po vsaj uro trajajočem obisku muzeja, se je pa prah v sobi vendarle že polegel in tudi obljubljená nama topla voda bi že morala biti pripravljena, pa šef, direktor ali kajžeje, ki so ga prej tako divje in vestno iskali, naj bi naju že tudi čakal, da se vpiševa v tisto znamenito knjigo gostov.

Prah se je že polegel, in ko sva vstopala so se za nama poznale stopinje kot v snegu. Sam sem šel najprej v stranišče scat, medtem pa si je Ivan že pripravljaj brisačo in milo za tuširanje.

»Poglej, če je že topla voda!« mi je zaklical iz sobe, medtem ko sem si jaz ravno otresal curaka, se ukvarjal s tisto znamenito zadnjo kapljico scale in buljil v vedro namenjeno tuširanju; kajti to; polivanje s toplo vodo iz vedra ali katere izmed njemu sorodnih posod, to, to je ponavadi tisti tuš, ki ti ga obljublja v večini azijskih hotelov in prenočevalnic. Hotel sem vedro napolniti z vodo, vanjo vmešati razkužilo v prahu, ki sva ga nosila s sabo in s ka-

terim sva, za vsak slučaj, povsod, kjer sva se nahajala, razkužila vsako bolj ali manj sumljivo, kot tudi nesumljivo kopalnico in stranišče, šele potem naj bi vedro prepustil Ivanu za *tuširanje*. Pa sem, že ko sem si tiča dodobra otresel, še kar stal in zrl vanj, v tisto vedro, katerega lošč je že dobival rjaveče pege in lise. Gledam vanj ... in gledam in gledam ... *Khm ...* V vodi, ki jo je bogvedi od kdaj bilo še malčice v vedru, je namreč plavalo nekaj vati podobnega; nekakšna cunja ali kaj.

Menda se ja ni dogodil čudež in bi bila to goba za umivanje!? sem najprej pomislil; čeprav, uporabljal je gotovo ne bi.

Po podrobnejšem bližnjem in strokovnjaškem pregledu pa le vidim, da je to že davno crknjena podgana, vsa sploščena in tanka kot pergament papir. Dajala je vtis, da je, čeprav v vodi, trda kot presušeno usnje. Okrog te čudne ploščatosti pa se je že nabirala nitkasta bela plesen, ki je nežno migljala v zaradi mojega strumnega prihoda rahlo nihajoči vodi, in ki me je ob prvem vzgibu zavedla, da sem pomislil tisto o gobi za umivanje. Phu, kako mi je zagomazelo po hrbtu.

»Vode ni,« sem čez čas zaklical Ivanu v sobo, saj sem si, če že ne zaradi drugega, pa že zaradi samega gnusa, ki me je navdal nad videno in dojeto vsebino vedra, želel čimprej izmiti roke, vendar voda iz pipe sploh ni pritekla; ne topla, ne hladna, niti kapljica ni primezela iz pipe, le nekaj je čudno zamolklo zaklokotalo, zatem pa niti zvoka ni več izpljunila pipa, »imava pa zanimivega sostanovalca!« sem še bleknil.

Minilo naju je vse veselje do nadaljnega bivanja na tem mestu, pa sva ročno popokala svoje stvari in se odpravila na železniško postajo, trdno odločena iti naprej za Pešavar. Še dobro, da niso pred najinim *tuširanjem* našli šefa hotela, kajti če bi se že vpisala v knjigo gostov in vplačala nočnino, bi imela še en problem več, tako pa sva meni nič tebi nič, na veliko začudenje vseh z ničemer zaposlenih, brez besed odšla. Edino *baba* se je brezzobo režal za nama. Nič kaj začuden nad najinim odhodom je meditativno mirno vrtil tisto svoje motovilo, da me je za trenutek spomnilo na budistično kolo časa in se mi je pri srcu prav milo storilo.

Imela sva še dve debeli uri časa do odhoda vlaka, pa sva na tisti stari angleški železniški postaji, s kolonialnim pridihom, kjer je iz lično nameščenih pip nad okroglim kamnoklesanim koritcem le tekla čista hladna voda, posedala na frčkastih litoželeznih klopek ter pisala prijateljem in znancem razglednice, ki sva jih kupila v muzejski prodajalni in ki so bile edine, ki sva jih do takrat v Pakistanu sploh našla.

Tri ure po vkrcanju na vlak na tej postaji pa sem si že, ležeč v sveže dišeči postelji solidnega in reslepo urejenega hotela *Rose* v Pešavarju, kjer pozna sesalce za prah, svežo posteljnino, toplo vodo in celo angleško stranišče, urejal zapiske in ponorele misli.

Cele tri dni sem pohajkoval po Pešavarju, ki je bil takrat zasičen s smogom, da ima človek občutek, ko da je mesto nekdo zagrnil z zaveso in da se po njem sprehajajo in vozarijo sami avtoličarji, kirurgi in njim podobni s svojimi belimi zaščitnimi maskami, se naširaj z okusno pripravljeno jagnjetino, se v svoji čiribirščini pomenkoval z ljudmi, našel kakšnih tristo metrov dolgo ulico izdelovalcev frač, ki je nekaj neverjetnega, saj je natrpána z ogromnimi kupi nagradenih raznovrstnih in raznobarnih tovrstnih otroških orožij, izpred najmanj stotih delavnic, kjer jih izdelujejo za bogvedi koga. Pomislil sem, da če bi oborožil z njimi celo Slovenijo, bi jih še vsaj pol ostalo, toliko jih je. Od daleč sem opazoval mogočno trdnjavo *Balahisar*, v katero mi ni bil dovoljen vstop, kajti pametnjakoviči so jo iz turistične znamenitosti spremenili v vojašnico, občudoval sem do zob oborožene bradate Paštune, ki se jih tudi po

petnajst vozi v kesonu *pick-upa*, kot tukaj posrečeno imenujejo tiste majhne poltovornjačke in kamione, da s svojimi kalašniki izgledajo kot majhen vozeč se vrtilček, iz katerega štrlijo fižolovke v nebo, navduševal sem se nad zanimivo skrotasto pokrajino, prepredeno z majhnimi obdelanimi polji in čredami drobnice, zasanjano sem se zaziral v gorovje Hindu-kuš, ki se je sončilo v daljavi, vendar tiste preklemske podgane pa še kar nisem pozabil.

Tista *goba za umivanje*, ki se je tako nežno in zapeljivo zibala v tistem obtočnem starem vedru,

Peter Rezman ... SKOK IZ KOŽE

Foto: Nada Žganik

Peter Rezman, 1956. Pesnik, pisatelj in dramatik. Skok iz kože (objavljamo odlomek) je iz zbirke novel Skok iz kože, Založba Litera 2008.

Fotra je neslo v jami. Mene ne bo.

Je bil eden od unih utrganih udarnikov, ki so jih nafukali, da bojo spremenili svet. So ga spremenili moj kurac. Kaj pa je to, če zreguliraš reko, zabetoniraš in poasfaltiraš njive in spodkopaš celo vas, cerkev, kino pa britof? Zato da vsak dan frišn koln nasuješ v elektrarniško peč. Kaj je to? A to je kak napredek, pizda? To ni nič.

Oba sta bila glih utrgana. V resnici mat še bolj. Ona ga je priganjala, da je zmetal po šihtu v sebe krompirjevo ali pa fižolovo župo. Pol sta pa oba zblejala na traso. Pa mene sta vlačila zraven. Sej ne rečem ... je blo fajn. Tolk peska nisem nikol več mel za špilat pa avteke vozit. Nikol. Nikoli več.

Ma ... vsi so bili glih utrgani. Vsi so noreli za tistim kamenjem, nas otroke so pa pustili na kupih peska, da smo meli svoje male udarniške pizdarije.

Ja. Mat je bila čist odpičena. Si je zapiknila v glavo ne vem kolk taužnt udarniških ur, da bi dobili boljše stanovanje. Pol ga je pa dobila moj kurac. Ko je tastarga potolklo in ko so nehali vpit, kako marljiv delavec da je bil, so jo preselili v klet. V hišniško. Enosobno. Kuhna, cekret z bano in cimer za oba. Da nikol več ni fukala, ker jo je bilo sram zaradi mene.

Enkrat, za enega prvega maja, je prišla zvečer mal fajhna domu, pa mene še ni bilo. Je bil z njo še en pijan kurac. Se je spravil nanjo, njej je tud pasalo, jaz sn jih pa zalotil. Ne bom nikol pozabil tiste bele in kosmate riti, kako je rukala v mojo mat. Njej je metalo bele dvignjene noge, kot veje v vetru, zravn je pa stokala, ko da kamenje nosi. Prav nagravnjo sta zgedelala, da sem se kar obrnil in šel, čeprav je tastara še nekaj vpila za menoj. Ko sem čez en cajt prišel nazaj, unga s kosmato ritjo ni bilo več. Tastara je bla čist objokana in mi je, ne da bi mi kaj rekla in ne da bi jaz sploh vedel zakaj, pripelala dve okol ušes. Zakaj se pa nista zaklenila!

Včasih sem se spomnil tistega njenega stokanja in se mi je čez en cajt začelo zdet malo čudno, saj sem ziher, da jo moj tastar ni nikol orng nategnil. Sem dostokrat vedel, kdaj sta se fukala. Je šlo zmeri zlo na hiter. Gor pa dol, pa fertih. Stare nisem nikoli slišal stokat, kot z onim kosmatoritnim. Fotra pa še manj.

Kosmatega nisem videl nikoli več. Pa koga drugega tudi ne. Sej - zato je pa bila zmeraj tako živčna.

tista me je nenehno spremljala preko Pešavarja, čez ves Pakistan, čez vso Indijo in tudi doma, tu, v Sloveniji se je še kar naprej spominjam; in to po vseh teh letih. Tisto belo-nitkasto-plesneče-usnjeno bitje, ki je bilo pravzaprav že nebitje in ki je moralo utoniti v nekem obtočnem kovinskem vedru, iz katerega je nekdo svojčas pozabil izliti vodo, se sploščiti ter se zapresti v bele niti plesnobege časa, se mi je nenavadno priljubilo. O svojevrstnostih zaljubljenosti pa ne kaže razsojati, mar ne?

Me je ja muznala za vsako pizdo materno, da nikoli nisem vedel, a sem kaj naredil prav, ali narobe. Vešda mi tud v šoli ni šlo bohvekaj, čeprav nisem butast. Po vsakem roditelskem sestanku me je napizdevala, kako tovarišice bluzijo, da sem brihten, samo len, len! Da sem zato zmeraj med najslabšimi in da bom pač knap. Pa kaj pol, koji kurac!? Sej so bli vsi okoli nas sami knapi..

Ja. Vsaj potem, ko so jo ruknali v kletno stanovanje, jo je srečala pamet in ni več lazila na udarniško. Sej - zakaj pa bi? Večjega stanovanja ji itak nikoli ne bi dali. Po tastarem je dobivala mal gnarja, pa zame ene doklade. Vsak dan je polizala terasaste štenge. Čist od vrha, do kleti, pomila šajbe na vhodnih vratih bloka in zunaj pometla tiste kurčeve čike in mastne špukece sosedov, ki so se navadili čikat in pljuvat v jami. Sej ... Včasih se mi je zdelo, da je celo mesto zamazano z enim velikim mastnim, zelenim špukecom.

*

Sonce se je dvignilo precej visoko in žgalo v črne hrbe belo orokavičenih mož. Črne uniforme so vpijale žarke, da so se prve kapljice znoja tistim, ki so se zjutraj okrepčali s pivom ali še čim ostrejšim, že počasi stekale po hrbtničnem kanalu in lezle v ritno režo, prav kakor v jami. Na šihtu. Nekateri so si nataknili sončna očala in se počasi pasli po debelem bronu v tla gledajočega maršala, ki je bil ves obsijan s soncem. Drugi so pogledovali proti vhodnim vratom bližnje dvorane stekleno aluminijastega kulturnega doma, ki je v hladu vstopne avle skrival vhod v stranišča, a kljub pritiskom v mehuru se nihče ni upal več skočiti iz vrste, saj je ura na skriti cerkvi, čepeči pod bližnjim gradom, že odbila in kolona se bo zdaj, zdaj premaknila. Črnih avtomobilov, skritih na drugi strani upravnega bloka, od tukaj ni bilo videti, zato možje, postavljeni v štirih vzporednih kolonah niso mogli videti, da so se vrata limuzin zapirala in loputala v prvih taktih godbe, ki je na čeli parade merila korak uniformiranim rudarjem. Godba je z značilnim uvodnim tam-traram-tram-tam premaknila parado in ta se je taktih velikega bobna zlila mimo velikega bronastega kipa. V glavah je mnogim, ne da bi ga kdo zapel, ob zvokih klarinetov, trobent, saksofonov, rogov in činel, pričelo teči besedilo himne njihovemu mestu:

»Tam, kjer je kmetič še z voli oral, tam, kjer manjkalo ni mlakuž in poplav, zgodil se čudež je čez noč, zdaj staro je vse proč. In reka ukročena žubori spev bodočnosti. Vsem nam mesto v ponos že v soncu

žari, v njem naš doprinos vsej naši skupnosti, mesto ti krasno si zdaj, zares kot pravi gaj, rodovom poznim bodi lik, to naj bo naš vzklik.«

Pa je kolona, potem ko je kratek kos poti marširala tako, da jim je sonce ožarjalo desni bok, že spet naredila pravokotni zavoj na levo, zopet nastavila soncu hrbe in z njihove desne so v može zijala črna okna na vinsko rdeči fasadi kockastega bloka, za katerimi so jim mesec za mescem obračunavali ure in šihte, rdeče sobote in nedelje, prikrivali plave in nejevoljno obračunavali bolniške. Za okni, ki so se vzpenjala v tri nadstropja, so počeli še tisoč drugih drobnih opravil, da so bili knapi srečni zaradi svojega dela in svojega mesta. Čisto spodaj, v levem kotu bloka, pa so bila namontirana velika ušesa velikega bronastega moža, ki je, zdaj čisto sam, pred prazno ploščadjo, zamišljeno ujel nogo v korak in zrl v pot pred seboj, pot, ki se mu je zdela imenitna, v resnici pa sploh ni vedel, kam vodi in kolikšna kolona se vije za njim.

Pločniki ob paradi so bili prazni, saj so žene korakajočih, imenitno napravljene in na novo sfrizirane, hitele po vzporednih ulicah in bližnjicah na vzpetino ob ulico, kjer je stal narodni magazin in za njim blok s petinpetdesetimi stanovanji. Za roke so držale deklice z zlatimi kitkami in v belih frfotajočih oblekah, kot da hitijo k prvemu obhajilu, in sinove v kratkih hlačah in belih srajcah z otroškimi kravatami in metuljčki, ki so se radovedno ozirali na cesto, po kateri bodo prikoralaki črno zlato možje v belih rokavicah, kot bi ob boku cela vrsta nosila dolgo belo desko, v taktu godbe nihajočo naprej in nazaj. Dečki so nevoščljivo pogledovali in si bolj kot vse na svetu želeli, da bo kmalu napočil čas, ko bodo smeli sami stopati v strumni vrsti in korakati proti knapovskemu obhajilu, ki ne bo iz mokaste hostije, temveč bo priteklo iz težkega rebrastega vrčka, polnega zlato rumene tekočine, prikrite s snežno belo peno.

Parada je v drugo zavila pravokotno proti vzpenjačji cesti, tlakovani s sivimi granitnimi kockami, in na vsaki strani so kot v pravljici, sredi nizkih drevov in kvišku potegnjenih topolov, tiho ležali stanovanjski bloki, najprej malo večji, z ravnimi strehami, proti vrhu manjši, z dvokapnimi strehami in petero stanovanji za mlade močne rudarje in njihove žene ter otroke. Sonce jih je spet obžarjalo s strani in na tej vzpetini so že stali bolj na redko posajeni radovedni opazovalci, največ cicibani, nekateri z zastavicami v rokah, trobojnicami z rdečo peterokrako, ali krvavo rdečo partijsko zastavico. Godba je rezala že drugo ali tretjo koračnico in knapom v vrsti je, čeprav ne zapeto, kar same od sebe tekle besedilo koračnice:

»Globoko pod zemljo z rudarskim srečno, naj bi res bilo! Uporno in še mlad, rudar tam koplje črni zaklad. Zavrta, odstreli, obraz od sreče ves mu žari, grmi in poka, tuli vsevprek, premoga zdaj bo na pretek. Ko vozi vse ven na plan, pozdravlja zunaj ga spet beli dan in sonce se mu smehlja, veselo se sedaj domov poda. Zapoje si pesem to - rudar postati, to je res lepo! Naj se razlega pesem prek poljan - naj živi nam rudarski stan!«

Na vrhu je vzpenjajočo ulico pravokotno presekala glavna zgornja mestna os in kolona je v koraku na levo zopet nastavila hrbe soncu, pred njo pa se je zviška razprl pogled na vso dolino, vzdolž katere se je bohotil dolg hrbet, zamolklo, skorja črna rjavega, na drobno zmetega lignita, ki so ga noč in dan, počasi, kot oglati rumeni polži, tlačili težki buldožerji. Na koncu sta se proti nebu kurčila nižji, rdeče opečnat, čokat dimnik prve faze elektrarne, poleg pa skoraj dvakrat višji, svetlo siv betonski lepoteč z rdeče belo glavo, ki je bodla v nebo.

Na pločnikih na vsaki strani aleje so se nagnetle knapovske žene, ki so po stranskih ulicah in bližnjicah prihitele na ta zadnji kos maršrute. Široko nasmejane; in njihovi srečni otroci so ploskali v taktu velikega bobna. Mimo njih so strumno stopale črne

silhute, na katerih so žareli zlati gumbi kot zvezde v poletnih nočeh. Bela deska orokavičenih rok je zibajoče nihala ob boku kolone in možje niso iskali s pogledom radovednic ob cesti. Kot da se sploh ne poznajo in kot da so prikorakali naravnost iz knapovskih nebes. One pa so švigale z očmi po obrazih in ko so ujele svojega, so jih brž hitele s prsti kazati svojim otrokom: tam stopa njihov ponosni oče. Rudar. In tako, kot se je kolona zčila mimo pivnice in velike špecerijske samopostrežbe na levi, ter narodnega magazina na desni.

Vzporedno s kolono se je začel premikati tudi drobni našminkanih in frifotavih žen in zlatih otrok in ta srednja črna kača, ki je vlekla na vsaki strani beli plaz, se je bližala vhodni pasaži pod tribuno na kotalkališče, ki je bilo kot velika presta zvito na robu sončnega parku in kjer je osrednja ploščad postala zbirališče za črne može, tribuna pa gledališče za bele spremljevalce.

Ko sta moža na začetku parade, ki sta nosila velik grb z zlatima, prekrižanima kladivoma, potegnili kolono skozi pasažo, je v taktih godbe vsem, črnim in belim, v možganih zopet samodejno steklo besedilo:

»Vsem nam, mesto v ponos že v soncu žari, v njem naš doprinos vsej naši skupnosti, mesto ti krasno si zdaj, zares kot pravi gaj, rodovom poznim bodi lik, to naj bo naš vzklík.«

*

Ja. Grem do une modernistične rogovile. Tja danes ne bo nikogar. Tam bom v miru praznoval knapovski praznik po svoje.

Pizda, sej sem bil star komaj sedemnajst let, ko sem šel prvič v jamo. V drugem polletju drugega letnika. Kdo je pa še šel tako zgodaj noter. Mogoče bosjaki, ki so jih sfurali gor. Pa tud tisti so bili navadno stari okoli dvajset let. Leseni ko kurci!

Sej ne rečem. V našem razredu so tudi bili trije, a je eden šel kmalu nazaj. Pizda, ednini južnak, kolikor se spominjam, da je šel nazaj domu. Menda mu je fliknala mat. Blagor mu, pizda!

Smo šli noter. V jamo. V drugem letniku. Najprej so nas zunaj vse naučili. Sedeli smo v eni sfukani in zaprašeni učilnici. Na zidu je bila obešena velika papirna plahta, vsa porisana s črtami, kot bi se otroci špilali po papirju. Nam pa je en pametnjakovič razlagal, da je to jama. Pizda! Kakšna jama!? Sej je bilo vse pošrekano. In pol je vzel v roke eno palčko pa vlekel z drugim koncem po tistih črtah in govoril. To je ta kota, tam je druga kota, to je čelo, to smerni kanal, pa prečni kanal, pa vstopna proga, pa izstopna

proga, pa premz gor, pa premz dol, pa dostavna proga, pa pohodna pot, pa pot za umik po plinu, pa pot za umik po vdoru vode in tako. Potem je en klinac prinesel majhne plehnate škatlice, ki so bile v gumjastih futrolah, da si jih lahko obesil na pas tako, da te je škatlica tolkla po riti. Tovariš prakse je reku, da je to filterski samoreševalc. Pol je vzel tisto plavo škatlico, jo odprl in vzel ven eno pizdarijo s cevko, kot na dihalki za tavhat na morju, pa eno klukco za na nos. V gobec si je vtaknil tist gumijast šlauf, priknoflal kljukico na nos in neki momlal v aparat, da smo crkavali od smeh. Tovariš prakse se je pa razfukal, da je bil čisto rdeč, potegnil apart iz gofle, klukca mu je pa ostala na nosu. Zavpil je, naj se nehajo režat, ker lahko, da nam bo tista pizdarija od samoreševalca rešila življenje, če bo kdaj gorelo v jami! Pol smo se pa še bol režali, ker je kljukico imel še kar na nosu. Sploh pa, kdo pa misli na živleje, ko se prvič spravlja v jamo. Samo, tovariš za prakso nas ni prej spustu iz učilnice, da smo si vsi vtaknili v gobec tisti gumijast šlauf samoreševalca. Vsak ga je prej malo obrisal, pa ni šlo čist do suhega in je bil vsakič malo slinast od tistega, ki ga je imel prej v gofli. Se mi je tako že prvi dan orng zagravžalo in ne vem, če bi si po tistem še kdaj zafilal šlauf v uste, tudi če bi gorelo!

To je pa tud vse, kar se spominjam o pripravah na prvi odhod v jamo.

Vem, da smo pol hodili po enih garderobah, dobili svoje omarice za cote, ki so bile zašvasane iz železnih mrež, da se je vse videlo skozi, na cotah se je pa nabiral prah. Pa sej so bile itak vedno umazane, tud če je tovariš za prakso še tako pizdil, da je treba na koncu tedna dati bandure v pranje. Kje se nam je pa ljubilo.

Pol smo se oblekli, v jamske cote in smo bili taki ko eni klovni. Vse preveliko pa vse narobe skupaj napravljeno. Res se je že iz veselja vidlo, da smo prvič v jamskih cotah. Pa tiste srebrne plastične čelade, ko nismo znali naštimati podkape na pravo velikost. Zato so enim čepele na vrh glave ko cerkveni turn, drugim se je pa poveznila ko kahla čez ušesa. Pizda, smo se režali, ko smo videli, kaki cotli zahojeni smo šli v jamo.

Spominjam se, da je takrat eden rekel, da ne bomo nikoli pravi knapi, dokler nas ne bodo v jami poscali in da se naj ahtamo, ker tastari knapi tamlade pošči-jejo že prvič, ko gredo mulci v jamo. To je baje bolj važno kot tisti fukjeni skok čez kožo, ko nihče več ne zastopi, za kaj v resnici gre. Tista koža, pa gesla, pa pičke v belih bluzah, pa pir!

Vešda smo si kupli tud vsak svoj čik tobak in jih

je pol kozlalo, še preden smo bili dober v jami, saj nihče ni vedel, kako zafukano je, če ti malo tobačne sline uide v vampe. Eni osli so pa kar vse dol požrli. Vešda so pol kozlali in srali ko vidre. Men se je samo malo motilo, drugače sem pa že prvič čikal tako, ko kak star hajer.

Vem, kako me je najbolj skrbelo, če bi me res kdo poscal. Ves cajt sem špegal okol, od kod se bo prhlu kak star knap z golim kurcem v rokah, iz katerega bo špricala rumena usanca. Vešda ni bilo nikogar. Prvi dan že ne. Nič takega se ni zgodilo. Samo čudno se mi je zdelo, kako svetlo in zabetonirano je spodaj, pod šahtom. Nikjer nobenega kolna. Sam beton pa ene železne gitre, pa stikala, pa telefoni, pa tipke, ozkotirne šine in beksli zabetonirani v tlak, tabla s kredastim napisom o temperaturi, zamrežene signalne luči, veter, težka železna vrata in za njimi tema. Črne luknje, po katerih smo hodili v gosjem redu, od enega do drugega delovišča. Nič si nismo zapomnili. Samo to, da je eden od onih treh južnakov stopil v jamo polno črne blatne vode in si zasvinjal šuhe, golenice in hlače do kolen. To je bilo še slabše, kot če bi ga kdo poscal.

Potem nas je tovariš za prakso gnal nazaj pod šaht. Meni se je zdelo, da po isti poti, a sem se zmotil, ker so v jami vse poti glihne in sem videl, da je bila druga pot šele pod šahtom, saj smo prišli do svetlih luči po čisto drugi strani in skozi druga vrata.

Potem smo se šli prvič skupaj kopat. Vsi čisto nagi, z milom in gobo v rokah smo frcigali eden drugega med noge in šli pod tuše, kjer so se zbrala bela telesa mojih sošolcev. Čahal sem se z našajfano gobo, da se je penilo, pekoča žajfnica mi je prišla v oči in bolj sem se ribal s hrptom dlani po očeh, bolj me je peklo. Naenkrat so se vsi sošolci, kamerati začeli smejeti, jaz pa sem začutil, da me po levi bedri voda greje malo drugač kot tista izpod tuša. Potrudil sem se in skozi pekoče oko zažmiril in zaprepaden opazil precej odebelenega kurca enega mojih mozolastih sošolcev. Celo kurčevo glavico je imel oblečeno s kožo, da je bila na koncu kot ena ušpičena čreva, iz nje je pa v debelem curku brizgala scalina na moje bedro. Prešnilo me je, da to pa ni tako zafukano, če te kdo pošči pod tušem, saj voda vse sproti odplakne. Nisem pa pričakoval, da bom tega svinjskega krsta deležn od svojega sošlca. Od kamerata! To bi si moral od vsega najbolj zapomniti. Vedno bi se moral najbolj paziti najbližjih. Pa sem zmeraj pozabil. Zmeraj sem jim zaupal in vedno mislil, da mi nočejo nič slabega.

Foto: Studentska založba

Lucija Stepančič je po izobrazbi slikarka in restavratorka. Prasec pa tak je njena druga leposlovnna knjiga (prva je zbirka kratkih zgodb *Mrtvaki in šlagerji*), piše kritike za *Sodobnost*, *Dnevnik*, *včasih* tudi za *Delo*, nekatere so leta 2007 izšle v knjigi *Sedem let. Running late* je iz zbirke kratkih zgodb *Prasec pa tak*, Študentska založba 2008.

1

Ne bi si mislil, da se bom zjutraj tako zgodaj zbudil. Dosti pred tabo in še celo dosti pred budilko. Pa tako sva ga sviralta ponoči, ti in jaz. Še celih dvajset minut imam samo za zehanje in za pretegovanje. Ti kar spi. Lasje se ti tako lepo štrnjajo tam po povštru in zdaj tudi opazim, da si verjetno uporabila enega od tistih prelivov, ki jih stalno tako blazno hvalijo v reklamah, prameni se ti čisto narahlo vijolično svetlikajo v jutranji svetlobi. Ko se prebudiš, bo čarovnije nenadoma konec, saj vem, takrat boš samo še povprečna temnolasa punčara, ki se je pač prebudila v neznan postelji. In se sprašuje, kako se je lahko dala pregovoriti v tako cenenost. Še malo, pa ti bo resničnost kot prava nočna mora sedla na glavo. V Kranju sva. V stanovanju, za katerega sem ti rekel, da je izposojeno. Zjutraj morava oba še v službo, in to v Ljubljano. Jaz pa sem stari prasec, ki te ima samo za to, da te poonegavi enkrat na teden.

Po mili volji se boš lahko žrla, da si zvečer privolila v skupno popivanje, in potem, o groza, še v tisto čudaško vožnjo z zadnjim nočnim vlakom. Prav treba ti je bilo tega Kranja. Napol se boš spomnila potem še dolgega in še bolj čudnega pešačenja skozi neznan mesto. Kjer sva se potem zaklenila v nekakšen temen kvartir in se dala dol. Pod oknom so prepevali pijanci in polna luna je sijala, kar je le mogla, ampak zdaj se vse hitreje dela velik dan in midva naj se nekako izvijeva iz vsega tega, se otreseva, očehljava, preženeva hlape in se vrneva vsak v svojo kao normalo. Na polno luno in pijance ni, da bi se človek zanašal, zdaj oboji spijo. Ti, revica, si pa še vedno tukaj v umazani postelji s starim debelim pohotnežem. Boš čisto pozabila na čase, ko si mi histerično zatrjevala, da sem največja ljubezen tvojega življenja.

Še tega ne veš, da je stanovanje moje. Ti nisem povedal, saj nisem neumen. Stara mama je umrla in mi zapustila tale kvartirček, tako da tu živim že kar en lep čas. Ko bi ti vedela ... No, saj ne veš. Ne samo, da sem stanovanjsko neodvisen, tudi svoboden sem, z Magdo sva šla narazen, in to dokaj civilizirano, v duhu sporazumnega dogovora. Ledik in s svojim stanovanjem, brez otrok, brez popizdljive bivše, idealna žrtev torej. Ti bi se, kolikor te poznam, takoj zagrebala. Tako sem kar dolgo hiral v razdvojenosti, ko sem se s tabo dobival kot prej, se klatil po Ljubljani, tu pa je samevalo prazno ljubezensko gnezdece s čisto novo francosko posteljo. Dokler nisem prišel na genialno idejo. Preprosto. Da ti rečem, da je stanovanje od kolega, ki mi ga posoja (ker mi kobajagi dolguje ne vem kakšno uslugo, bla, bla). Tako. Že prej bi se lahko domislil, seveda, tako preprosto je vendar življenje, tako malo je treba, da

je volk sit in koza cela, kajne? Ali, rečeno po naše, da te še vedno kdaj ponucam, ne da bi s tem resno ogrozil svojo prihodnost. Se mi pa že predobro godi, da bi se dal spet vpreči, pa oprosti. Največ, kar sem pripravljen reskirati, je pol plače, če najdem kakšno res jebačko zofo za v dnevno. V načrtu imam namreč razvratniško poletje.

Že kakšna tri leta se dobivava in ves ta čas si me bolj ali manj odkrito pecala še za kaj več. Najprej bi se ločil od Magde in potem ... Reva še tega nisi vedela, da sploh nisem poročen, lagal sem ti, tako kot so tipi v Anteninih Ljubezenskih zgodbah vedno lagali, da niso. Z Magdo sva bila na koruzi, ti pa si seveda ne bi dala dopovedati, da gredo tudi takšne zveze pač težko narazen. In tako boš spet tečna kot zadnje čase vse pogosteje, kot bi res lahko vedela, da ti že ves čas nesramno lažem prav v fris. Da špekuliram in prešuštvujem, namesto da bi objokoval staro mamo, ki tudi mora, pa mrtva, kot je, kar tiho biti in gledati, kako se greh dela. Da zavajam tako tebe kot tudi Magdo, da imam navsezadnje za norca še vso žlahto, da sem bil nesramen potem še do mame in sestre, ki sta ravno včeraj hoteli priti k meni pospravljat, pasamodobromihočeta.

Še dobro, da bo treba danes v službo, in to prav hitro, vsaj to mi gre po sreči. Seveda je bolje, da zjutraj takoj zašibava. Neresničnost tega kraja je medtem postala že neznosna, v tem ti dam prav. Samo da bo spet navaden delovni dan, da se ne začne s kavo in zajtrkom in posedanjem in prekladanjem in raznoraznimi pogovori, ki tako ali tako ne vodijo nikamor. Pa še zarečem se lahko prav svinjsko. Če dobro razmislimo, si v bistvu sama kriva, kar priznajmo, da nekaterih stvari enostavno ne razumeš. Jih nikoli nisi in jih tudi nikoli ne boš. Ker jih niti nočeš. Samo to ti gre po glavi, da bi me pri prič spreminila v svojega lectovega možica, in potem bi bil na istem, če ne še na slabšem kot prej.

Je hudič, da se vse ženske, samo da imam kaj z njimi, pri prič spreminijo v nekakšne tragične junakinje, v Kasandre, Klitaimnestre, vile sojenice in tako naprej. Z Magdo je bilo prav nekaj podobnega, spoznala sva se v oštariji in se prav fino zabavala, potem pa je kmalu, samo da sva zaživela skupaj, začela z nekimi dostojanstvenimi pizdarijami, kot da bi morala biti resna in odgovorna še namesto mene. Dokler ni postala popolna in popolnoma neznosna.

Running late, to je tvoj telefon, vidim, da si zamenjala tip zvonjenja. Očitno si naročila bujenje, ziheraška, kot si, pri tem pa niti ne veš, da imaš budilko že v telefonu. In si še zoprna, medtem ko vstajava in se odpravljava, pri čemer niti ne uganeš, da sem po vsej verjetnosti vstal že dosti pred tabo, samo zato seveda, da ti lahko prepustim kopalnico. Še to se ti ne zdi čudno, da kar po domače uporabljam zobno ščetko in da sem nove gate vzel iz predala (le kako, če stanovanje ni moje?) Kakršna si zdaj, niti Magde ne bi opazila, če bi se slučajno pojavila (kar se tako ne bo), pač pa se tuširaš, kot bi hotela pripraviti teren za nov vesoljni potop. Si zaklenjena, kot bi imela pred vrati nenasitnega manijaka in ne mene, ponižno čakajočega, da lahko sedem na stranišče in se znebim sitne jutranje vodice, ki se mi je ponov-

no nabrala od same ljube živčnosti. Ti torej braniš nekakšno namišljeno deviško čast, jaz pa bom spet vse zafural, se ni bati, da ne bi. Ker je tole šele začetek. Ker bo treba nekako priti še do Ljubljane. Ker te bom vlekel kar s sabo na vlak. Zato ker spet nisem nič mislil, seveda. Kar na vlak.

Mi je prepozno kapnilo, da so tudi avtobusi še na svetu. In da bi bilo to vsaj za silo normalno, še posebej če imam ob sebi damo, ki pač ne prehodi pol industrijske cone, da se potem na ših odpelje s prešvicanim muzejskim eksponatom. Železniška je v Kranju čisto nekje v riti, iz centra imaš najmanj pol ure hoje med križišči in skladišči, najprej pa seveda po tistem mostu, ki ga tudi kar noče in noče zmanjkati. Saj to ni še nič. Pred tem se je treba spustiti še po Mohorjevem klancu strmo navzdol, vse to seveda samo zato, da si čim prej uničiš nove petke. Nekam zmedeno, sicer pa tudi tečno in nasršeno mi slediš po stopnicah, ki so tako razpotegnjene, da niti hoditi ne moreš normalno, še posebej ne v takih špičakah. Kakšna muka, in to samo zato, ker se nisem pravočasno spomnil, da bi šel vsaj enkrat za spremembo v službo kot vsi normalni ljudje.

Tale Kranj, to je zate nekaj nezaslišanega. Prvič in zadnjič si bila tu še kot osnovnošolka, ko ste skupaj z ravnateljico najboljši učenci nesli venec na Prešernov grob in tam odrecitali *Ovrbasrečnadravagavasdomača*. Zato naredim definitivno napako, ko te potrepjam po riti. Zato da bi postala vsaj malo ljubka, zato. Ampak ti očitno nočeš ljubkosti, ti bi rada samo še prevoz do Ljubljane in potem spet tistih svojih osem ur na ših. Kakšna škoda, da se prav zdaj spomnim, da so tudi traparije še na svetu. Vse zaman, ti bi pa rada mislila samo še na svoj posel prek študentskega servisa, na hotel, kjer vse poletje pucaš sekrete, še na izpite po možnosti, najbolj zajebane, kar jih je tam na tisti tvoji ekonomiji. Pa imej!

Začuda sva prišla še pravi čas. Potniki že pogledujejo v smer proti Jesenicam, medtem ko se pretvarjaš, kako neznansko te zanimajo vozni redi na tej zabačeni postaji. Vse skupaj je neverjetno neumno. Vse to laganje, pa čudne vožnje semtertja, in kako je tudi morasto, kot v enih strašnih in trapastih sanjah, jaz in ti, in mrtva stara mama in njena poročna slika nad posteljo in mama, ki mi že ves čas maha z novimi zavesami pa smetišnicami za novo stanovanje. *Running late* se ponovno oglasi, na hitro čvekneš, da zdaj ne moreš govoriti, da pa potem gotovo prideš, čeprav boš zamudila. Živčen postajam, zoprno mi je. In to prav zdaj, ko bi prvič v življenju lahko res užival, brez kogarkoli na puklu. Bo sploh kdaj kaj bolje? Nikjer nobenega odgovora, samo vlak, ki pripelje.

In ti, ki bi hotela resnico, vso resnico in nič drugega kot resnico.

2

Potniki me ležerno vzamejo na znanje. So tudi oni vsak dan isti. Vse kaže, da so me že sprejeli, druge šanse itak nimajo. Po treh tednih že lahko razločujem poglede prepoznavanja. Vse grozi, da bomo do penzije znali že na pamet drug drugega. Ne da bi seveda sploh spregovorili med sabo. Le kako bi sploh lahko bilo drugače?

Ne da bi te videl, že lahko vem, da ne vzbujáš nobenega suma, ko nadvse spodobno stopaš tik za mano. Ga ni v tem kupeju nikogar, tak se še ni rodil iz matere, ki bi uganil, da sva noč preživela skupaj. Če bi seveda to koga sploh lahko zanimalo. In tako je očitno še najbolj prav. Zdjaj tudi že vidim, da ne bova prišla do dveh praznih sedežev skupaj, in tako se na hitro brez besed sporazumeva, da bova vso to vožnjo pač morala zdržati drug brez drugega.

Naj vprašam Rajkota, če so vse punce take, ko jih po seksu privedeš v javno prevozno sredstvo? So vse tako hladne, vzvišene, nepristopne ali se samo

ti obnašaš, kot bi vse te tupe in zaspane face zdaj terjale nekakšna pojasnila od tebe, če že ne celo kakšen izgovor za grešno noč. Le kako bi jim čim bolj dostojanstveno dala vedeti, da jih prav nič ne briga tole, kar imava? Ob uri, ko bi morala še spati, in to ne z mano. Če bi bilo kaj pravice na tem svetu. Po moje v kakšnem šotoru, medtem ko bi zunaj pihljale blage sapice z morja. Ob tebi pa kakšen mozoljast motorist, ki bi te gledal, kako si lepa v jutranji svetlobi. In bi se zbudila potem z njim in bi mu po kakšnem zaljubljenem zajtrkovanju in potem še dol dajanju razlagala, kako te je stari prasec (namreč jaz) nesramno izkoristil. Ko v resnici že tri leta zabijaš čas z mano in kar vse prenašaš. Da te imam samo za onegavljenje ob četrtnih zvečer, namesto tenisa. Da te nikoli ne pokličem, razen ob sredah popoldne, ko potrdiva za naslednji dan. Da zatiram tvoja gotovo iskrena čustva, in to iz čiste strahopetnosti. Ker si nočem nakopati še enkrat ene zatežene zveze. Pač pa bi raje izkoristil to poletje in se imel dobro, take lepe priložnosti še ni bilo v življenju, prvič sem čisto sam na svojem, tako rekoč svoboden. Nič ne morem, da ti domišljija ne nese dlje kot pa do matičarja.

Res nisi ničesar posumila? Ker tole, da ti rečem, da je stanovanje sposojeno, v resnici je pa moje, to je finta iz kakšnih najbolj butastih filmov. Že to bi bilo lahko vsaj malo čudno, da kar na lepem nimam več avta, ob tem ti pa tudi ne morem reči, da je bil pravzaprav Magdin. Saj pojma nimaš, kako se ta svet vrti, da sem navaden parazit, njen avto sem si sposojal za kurbarijo s tabo, v njenem stanovanju pa potem igral spodobnega izvenzakonskega partnerja, hvaležno domačo živalco. Njeno, njeno, njeno, vse je bilo njeno, da ne rečem, da je bil njen tudi ves svet, saj prav zares ni bilo reči na tem planetu, ki je Magda ne bi razumela & obvladala plus nadgradila, ki, skratka, ne bi bila le še dodatek k Magdi nadčloveku. Celo kuhanje, ampak to, se razume, sama visoka, svetovljanska, trendovska kuhinja, ne pa bedna strežba dedcu, ki se ob pol štirih popoldne ves zdelan privleče s svojega slabo plačanega šihta. Tako ima Magda zdaj pač vse razen mene, in še to izgubo, ki ni nobena izguba, je prestala tako dostojanstveno, da se lahko prišteje le še kot nov plus k že tako bogati zakladnici njenih kreposti in vrlin.

Od tu, kjer sedim, te lahko dobro vidim, ti pa mene ne. Se raje obračam proti oknu, kot da bi čez tistega posvaljkanega dedca res lahko ugledala rajске poljane. Le kam si se tako zazrla? Vsaj v mislih ti lahko zaupam vse o Magdi, ker tale moja bivša je prav nekaj neverjetnega, sploh kar se tiče ločitvenih prijaznosti. V svoji nedostojni popolnosti bi bila celo pripravljena, da mi za prvo silo posodi avto, tudi novega bi mi pomagala odplačevati, le tega ne bi mogla razumeti, da se mi sploh nikamor ne mudi in da sem pravzaprav vzljubil tole prevažanje z vlakom. Še potniki so mi kar nekako prirasli k srcu. Lahko bi se prijaval v Kranju in izterjal v službi potem še dodatek za tole vožnjo, a se mi ne ljubi razmišljati niti toliko. Štemplji in na tone vsega tistega papirja, da potem mahaš in se finega delaš pred vsemi tistimi ženskami za vsemi tistimi okenčki, tega sem se našel do bruhanja že prejšnji mesec. Mir bi rad imel. V bistvu se mi jebe za ves svet. Pojma nimaš, kako se človek lahko naveže na vlake. Tako da si prav ti zdaj tujek sredi vseh teh potnikov, pojma nimaš, da sem tudi njih najbrž podedoval od stare mame, videti so, kot bi bili izumljeni skupaj z vlakom, kako naj rečem, kot bi bili eni in isti že vseh dvesto ali koliko let. Ti lahko vidiš samo neke dolgočasne bednike, ki so poleg običajne tlake obdoljeni še na vsakdanje fikanje, jaz pa vidim, da tukaj res nič ne pomeni stoletje gor ali dol, to ti je mirna, po svoje prav samozavestna rasa, ki je nič ne bo zmotilo pri prežvekanju. Preživeli so mojo staro mamo, preživeli bodo tudi mene. Lahko se pri priči skrčim v vrtnega palčka, če se hočem. Ali pa tudi ne, je kar vseeno. Njihovo vsemo-

gočno kranjsko bistvo bo živelo na veke, enakomerno porazdeljeno na vsak dan posebej. Tako da še sam lahko zakinkam in se neham žreti, da je zunaj tako prekleto vabljivo, da je poletje in da bi morali vsi uživati. Nobenega morskega božanstva nikjer, da bi ob pol sedmih zjutraj slučajno zablodilo sem. In se razhudilo, kaj sploh še delamo tukaj, alo, marš vsi na obalo, zakaj je bilo pa ustvarjeno vse skupaj, sonce in morje in take reči. Tudi ni nobene strele z jasnega, ki bi me kar na lepem kremirala, ker sem tak prasec. Namesto tega so raje same neprespane face vsenaokoli, koščki pogovorov brez repa in glave, če že ne kar apatija. Je sploh mogoče, da jih niti malo ne skrbi, ker ima danes že vsak svoj avto, da se vozi sam v službo? Vsak tako imenovani normalnež. Oni pa ... No in jaz z njimi. Je mogoče, da jih niti malo ne skrbi, ker jih ima večina človeštva lahko samo za čudake, ekologija pa taka? Ampak meni je prav in očitno, kakšna sreča, je prav tudi njim.

Že vnaprej vem, da bo tukaj tudi najlepša ženska na svetu. Najlepša z veliko začetnico. Pa me niti ne zanima toliko, kljub vsemu bom bolj vesel tiste, ki je bolj asketska in mojih let. Brineta, nič posebnega, z nekaj izkušenimi gubami. Ta me bolj pomirja. Čeprav nekoliko spominja na Nives. Ena ali druga mi bo pol ure sedela in kinkala nasproti. Očalar, zagozden v bližini, bo neusmiljeno dremal. Se ne bom sekiral še zanj, se lahko že zase zadosti. Iztekajo se minute napovedane vročine in sanj.

Službica moja zlata se pričinja ob sedmih, točno ob sedmih. Takrat se mi bodo vrata odprla v vsej svoji krasoti. Se že sprašujem, če me boš kaj poklicala tja dol v mojo klet. Ob pol osmih, ko se vrnem s čik pavze in ko naj bi začel delati. Pa vem, da me ne boš. Me že dolgo nisi. Saj niti ne vem, kdaj si sploh nehala s tem.

3

Ob sedmih bo ura sedem. Pri vhodnih vratih bo čakal vratar. Na mojih vratih bo pisalo, da sem notri jaz. Na Rajkotovih bo pisalo, da je notri Rajko. Kot da bi ta uboga civilizacija ne potrebovala drugega kot dva bajsa, kakršna sva midva, da se čez poletje nekako obdrži. Pustite upanje, ki vstopate! (Vedno sem rad bral, tudi tisto, kar sem moral.)

Toliko da sem tukaj, pa se začne šihtno časovje. Medtem ko je ostalo človeštvo odplaknilo do obal. Če je svet mislil, da mora sloneti na meni, je krepko usekal mimo, ampak to niti ni več moj problem. Pet čez sedem bom odvrget torbo na mizo v arhivu in takoj spet izginil. V Edotovi pisarni me bo čakal Rajko in kava se bo kuhala. Potem bosta prišli še študentki in Rajko bo igral gostitelja v šefovi pisarni. Zdaj ga lahko po mili volji oponaša in to naj bi bilo smešno. Misli, da tudi onidve še ne vesta, kako je Rajko prišel do ključev presvitile te pisarne, čeprav nam tip razlaga vse skupaj že stotič. Menda je bilo to nekaj strašno inteligentnega, vsaj po njegovem smehu sodeč. Mi pa naj uživamo v poslušanju. Se mi zdi, da komaj čakamo.

Študentki sta videti, kot bi ju Rajko skrivnostno priklical iz neobstoja, in to na tešče. Še sanja se mi ne, s kakšnimi zaklinjanji. In kot da se mu ta jutranja magija niti ne bi najbolje posrečila. Sam se že ne bi lotil česa takega, sploh pa ne takole navsezgodaj. O njuni lepoti raje kdaj drugič, še bolj me namreč moti tista zavrtost, kadar me pogledata tadva cvetova. V njunih očeh razbiram svoja leta, svojo tonažo. Oboje še dosti višje, kot je v resnici. V zraku razbiram, da sem star in obnucan. Samo da stopim skozi vrata, se jima že posušijo vse sluznice, kot da se je pred njima materializiral pravcati profoks. Preden se bosta ponovno razblinili po hodnikih, bo treba še poslušati Rajkota. Saj ne, da bi imel kakšne posebne pripombe čez njuno obnašanje, sploh ne, čisto vljudno se smehljata in čakata, da bo konec muk. Še najraje ju gledam, ko gresta skozi vrata – in potem vsaka

na svoje – ena ima noge na X in druga na O, prava škoda, da imata tako kratko skupno pot. Brez Rajka se še videli ne bi – on ju je torej obudil iz prajuhe. On ju je našel, ju udomačil.

Ob pol osmih bo spet vse tiho, nič ne bo več moglo zmotiti reda stvari, ki nas je obdržal v kolesju, svet bo spet videti resen, tako nekako, kot si je vedno želel. Hodniki bodo prazni, sonce bo sijalo po njih, kot bi bilo izmišljeno. Študentki bosta do takrat izpuhteli kot kapljici vode v puščavi, Rajko bo z vzdihom presahnil kot kakšen ukinjen gejzir. Hodniki se bodo sproti podaljševali, z vsakim mojim korakom za eno stoletje popolnega dolgočasia. Pet nadstropij same ljube pomembnosti bo zehalo v obupu in hudobiji. Tam nekje v višinah bo še Nives, zablodela kakor ignoriran hišni duh. Potem se bom z dvigalom spustil tja dol, v svojo klet.

Po izumrlih pisarnah bo tu in tam odmevalo zvojenje. Vse je slišati zblojeno in nekoristno. In tako nekako bo potem crknil še en dan. Še ti kot da si potonila v prajuhi. Če bi te zdaj poklical? In bi se tam v tistem tvojem hotelu nekje med metlami ali pa v kakšni kopalnici, ki jo pravkar čistiš, nenadoma oglašil *Running late*. Kot eno trapasto beganje sredi dolgočasnega dopoldneva. V resnici pa pesmica za neko prereno punco. A se bojim, da ne bo nič iz tega, pri naju je tako, da te kličem striktno le ob sredah, toliko da se zmeniva za naslednji dan. Oprosti, ampak s tabo je treba biti previden, sama ne veš, kako nevarna si. Se s punco, ki jo imaš samo takole za en seks na teden, da kar tako klepetati? Nikoli nisem premišljal o tem, ampak zdaj pač vidim, da ne. Tako da se te moram kar paziti. Še posebej zdaj. Samo besedica preveč in se lahko kar poslovim od svoje svobodice.

4

Ob treh sem spet prost – silna vrata se zaprejo za mano. Rahel vzdih tečajev. Tudi Rajko je že frej, včasih se srečava pri vratarju. So bili časi, ko sva šla potem skupaj na pivo, in je tudi razumel, ko sem začel hoditi okrog vse več s tabo in vse manj z njim. Stari fantje, ki naj bi se trepljali med sabo. Take, kot si ti, pa naj bi priletele in odletele kakor muhe na drek. Ampak dokler so tu kafiči, da greš s komerkoli ali tudi sam, še ni vse izgubljeno. Takole za kakšne pol ure, včasih malo več, odvisno. Tako ali tako sem bil vedno doma še pred Magdo. Da bi ta ženska kuhala in me potem čakala s tisto juhico, tega človeštvo ne bo doživelo. Na koncu vseh časov me je pričakal vlak. Z lahkoto še dobim tistega ob 15.32. Če vozi že šestdeset let tako, bo pa še danes.

Zato pa so vlaki. Z vsem pripadajočim občinstvom, pomirja me, da bodo isti kot ob šestih. Najlepša na svetu. Očalarček, zjutraj zaspan in popoldne utrujen. In tista moja brineta. Z nami bi morali posneti kakšno dobro burko, po možnosti pogrebniško, ampak zdaj pač raje vsi kinkamo. Ni drugega upanja kot to, da bom potem, ko se v Kranju končno zbrihnam, nehal biti žalik žena in pogrebec in oglednik. Da bom samo še stari kranjski jebiveter, provincialec in lenuh, popoldanski zmerni pivec in srečno ločeni samec. Pol ure dremeža v kupeju bi moralo zadoščati, še vedno je. Postanki in umikanje nog v spanju in gužvanje in tuji trapasti pogovori brez repa in glav, vse to sodi zraven. Marsovci ali kdorkoli so že me lahko mirno občudujejo pri zabušavanju, še vse popoldne. To je moj element, takrat sem vse časti vreden. Naj si dobro ogledajo debelega starega sina, morda jim bo pa kaj koristilo.

Poletje je na široko razprlo svojo hudičevsko razkurjenje pokrovko, in to dokončno. Mučilnica modrega neba se je razkošatila nad človeštvom. Medtem ko se po razgretem pejsazu vozim z vlakom. Vse do Kranja, ki se zdi že kar mitično oddaljen. Panorama mesta bo na koncu poti zamigotala kot kakšna fatamorgana. Resničnost bo postala otipljiva šele na

železniški postaji, na njenih trdnih tleh. Preden bom prehodil vso tisto pot do doma, je bo treba polovico, in pred tem še polovico polovice, in polovico polovice polovice. S tem da se bo pot seveda sproti daljšala, kako da ne. Avtobusi bodo vozili mimo kakor hude sanje, ki pridejo in minejo (sem se že prebudil iz njih, tam je še bolj vroče). Stenge se bodo vrstile kot uroki. Tiste v skali ali tiste na Mohorjevem klanecu, saj je vseeno. Odrpta okna stavb, kakršnihkoli, vse je odrpta, iz njih zeva temna in hladna in nepristopna notranjost. Izza nekaterih zaves je slišati glasbo, seveda vsakokrat drugačno. Morda pa smo vsi skupaj že umrli in prišli v pekel, ne da bi seveda opazili.

Nobene dobre vile nikjer, da mi tole preklemsko periferijo spremeni v morje. Tako bi bilo še najbolj všečno, se mi zdi. Nobene dolgovozne predmetnosti. Vsa tale zajebana ravnina bi se morala zaliti z morskovo vodo, samo tista skala s starim mestom bi morala gledati ven kot otoček. Dejstvo morja, ki sili v mirovanje. Saj potem bo še vedno dovolj časa, da se vse skupaj spremeni v puščavo. In še enkrat v morje, tako kot naj bi menda vsaj enkrat že bilo, pa potem spet v nekaj drugega. Dokler ne bo počasi ura cajt, da Zemljo že pobere hudič, s Soncem vred. Ampak ne še danes.

Edina hladna stvar je v tem poletju veselje, in še to se skriva za nebom brez oblaka. Od tam je Zemlja videti kot svež in svetel svet, goljufija ti taka. Na tem planetu pa midva, ki štrajkava vsak na svoji strani telefona. S tem da imam jaz na vesti še dušo od stare mame, njeno častivredno domovanje nameravam namreč uporabljati za užitek. Ker sem car in sam svoj gospodar, pa tudi dedec, ki se menda še zna poveseliti. Ker se ne pustim komandirati prav nobeni ženski, in tako naj mi oprostijo, niti njej.

Oh, seveda. Popoldne moram še na pokopališče, Svetlani sem obljubil, da bom namesto nje nesel rože stari mami. V Kranju je to malo od rok, skupaj z mamami si najbrž mislita, da me nikoli ni sem. Sploh ne vesta, da sem bil že stokrat, pa čeprav je pokopališče samo po sebi nekaj groznega. Med vsemi tistimi bloki in stolpnici, če je bil kateri od pokojnikov prisilni nevrotik, lahko zdaj vso večnost preštevata okenčka, tisti, ki to niso bili v življenju, bodo pa verjetno postali zdaj. Se tako ali tako samo še kregam z njenim nagrobikom. Tisti marmorni plošči dokazujem, da sem že odrasel in da imam vso pravico, da si v stanovanje pripeljem kdaj tudi kakšno žensko in jo v miru dam dol. Ali vedno isto ali pa vsakokrat drugo, tudi tu ne bi smelo biti omejitev, vsekakor bi si hotel za začetek zagotoviti vsaj soliden manevrski prostor. Pa dopovej zdaj tem nagrobnikom, sama trdota jih je in sama mrzlota šentflorjanska. Se tako ali tako še prehitro stemni, pa poletje je. In ko se prižgejo še vse tiste luči tam vsenaokoli, je že kar preveč očitno, da je stara mama izginila za vedno, tako kot vsakdo enkrat samkrat in nepreklicno in dokončno umre. Da je ni nikjer več, pri nobenem zdravniku, v nobeni trgovini, pri nobeni šivilji, v nobenih nebesih in nobenem peklu. Tale banalen poceni marmor bi bil pa rad kar nekaj pameten namesto nje.

5

Magda si je začuda dala hitro dopovedati, da bi rad nekaj časa živel spet v Kranju. To je bilo takrat, ko sem dobil stanovanje in že govoril, da bi se preselil. Pa tako sem se trudil, da bi iz glasu razbrala, da brez nje. Saj je človeku nujno potrebno malo miru, ko se začne starati, kajne? Kakšno pivo da popoldne popije čisto sam, pred televizijo da kdaj zaspi, da je vse tako malo po domače, ne kaj preveč pospravljeno. Pa da, zaboga, ni treba vsega tega še posebej razlagati, predvsem to. Saj je vse skupaj še kar razumljivo. In tudi Magda je poštekalala, bliskovito poštekalala. Šus me je zadel na nepričakovanem mestu. "Če že greš, se pa lahko prej še ločiva," je

čisto mirno rekla.

Tudi njej ni bilo treba izreči čisto vsega. Da se na smrt dolgočasiva, da sva si tako ali tako že čisto tuja, da se pravzaprav niti ne bi kaj bistveno spremenilo, če bi šla vsak na svoje. Niti otrok nimava, da bi se bilo treba ozirati nanje. Tisto popoldne sem tako ali tako mislil iti malo na pijačo, zdaj se prepričujem, da bi šel tudi brez vse te štale zajebane z Magdo. Pijanc pa že nisem, to pa ne. Je pa hudič, ko sem se pa že na pol poti spomnil, da z Magdo sploh nisva poročena, kako se bova pa potem ločila? Preklinjat žensko, ki pove vse tako, kot misli, in tako, kot je vse tudi res. Samo to sem hotel. Malo pojamat nad tem, da vse mine, da gre vse narazen, da čisto nič ne ostane. Noben pijanc nisem, sem že rekel. Ampak so se novi in novi piri kar sproti delali. Zadeva pač ni hotela postati praznična, tako kot sem si zamislil. Začelo se je z nekakšno vsesplošno praznino, tako rekoč abstraktno, ki se je medtem lepo zapolnila s podobo mračne sobe, mračnega pohištva, postane ga smradu, polnih pepelnikov in porumenelih zaves, neskončnih vikendov starega samca. S soncem, ki sije skozi umazane šipe in gre takemu samcu prav blazno na živce, še posebej ob koncu tedna. Ko sem zaslišal samega sebe razlagati svoje modrosti, sem imel že solidno dozo za seboj, krugle so se namnožile, da je bilo veselje. Če za skupaj živeti ne rabiš, da si poročen, potem tudi za narazen živeti ne rabiš, da si ločen, nekaj takega sem razlagal *urbi et orbi*, to si je od tistega večera zapomnila zgodovina. Žalost bi morala sestiti nad vesoljno Ljubljano, ali vsaj nad trnovske kafiče, vsaj temnovijolično, če že ne črno črna, zaradi tega ničvrednega življenja pač, zaradi prihodnosti brez ljubezni in otrok. Pa sem moral imeti smolo in opaziti, da prihodnost brez ljubezni in otrok tukaj pač prav nikogar ne skrbi, pač pa sem že prav nemarno nadelan.

Tega petka še kar ne zmanjka, kar sproti se podaljšuje. Z vsem tem mozganjem. Stara mama sploh ne bi prepoznala svojega pridnega fantka. Saj v resnici nikoli ni dojela, da nisem več tisti miško, ki ji je sedel v naročju in poslušal pravljice. Že to ji ni bilo preveč všeč, da sem živel kar na koruzi, kar tako, brez zakramenta, če bi zdaj slišala, da sem spet solo, bi pa še bolj zatravmirala. Je ne bi prepričal, da je svoboda zlata vredna in da čas beži. Ona bi videla samo to, da mi je razpadla zveza, tako kot mojim staršem, še prej pa tudi njej, samo to bi razumela, da pri nas očitno nihče ne more živeti v svetem zakonu. Da o Svetlani ne govorimo. Če kaj vem, ima spet frajerja, vsa je spet pametna, vsa naduvana, sami nasveti so je in sama dobronamernost. Še pospravljat bi mi prišla, tako vsaj grozi že kar en lep čas. Potem se bo pa spet prikazala enkrat pri meni, vsa sesuta. In mi jadicovala cele ure. Po kakšnih dveh, treh dneh se malo skulira, ponavadi me potem pokliče in kompulzivno naklada o vsem mogočem, verjetno zato, da bi popravila slab vtis. Ko je na sceni nov kavalir, pa se stil ponovno spremeni, vse je spet kratko, jedrnato, odrezavo, odločno. Mi Majerji smo pač zgube. Saj bi bilo odveč sploh karkoli razlagati.

Ampak zdaj. Pazi ti to. Če naj še kakšno rečem o stanovanju. Že samo da tole kuhinjo malo bolje pogledam. Pa sobo in dnevno in sploh vse. Saj tu je vse tako kot pri kakšni bakici. In sem te vozim. Sploh še nisem pomislil. Kakšen vtis bi tole kaj napravilo nate. Ko ti govorim, da je tole stanovanje od frenda. Prtički, in to kvačkani, vsepovsod. Daljinec, zaviti v polivinil, že to ti je detajl. Da o prtju na kuhinjski mizi sploh ne govorim. Zavesa in vaza s suhim cvetjem. Ojej. Še dobro, da nisi imela priljubljenosti, da si vse skupaj pogledaš, kot je treba. Bi mislila, lep prijatelj ti je to, gotovo kakšna teta, eden od *tistih*, plus tega pa še malo starikav.

6

V začetku sem zares mislil, da bom popoldne ta-

kole še koga srečal, vsaj takrat pač, ko se malo po četrti spet vračam skozi staro mesto. Z železniške, in potem skozi center, do svoje hiše. Kakšnega starega prijatelja da bom nenadoma zagledal, vsaj kakšnega bivšega sošolca. Pa ni nikjer nikogar. Ljudi kolikor češ, o, to že, ampak nikogar, da bi ga poznal. Sami statisti. Me že prime, da bi prav tako neopazno odšel, kot sem prišel. Prijatelji? No, dobro, saj niti ne bi bilo več isto. Sošolci? Tisti iz osnovne šole? So se raztepli, samo da nam je odzvonila zadnja ura, mislim zadnja šolska ura. Tisti zvonec v tisti stari šoli da nam je zadnjikrat pocingljajal. Nas je kar razsulo, razgnalo, kaj vem, razpihalo.

V soboto je že bolj veselo in nagužvano, čeprav samo do enih. Skozi Kranj sem šel neomajno, kljubovaje vsem zakonitostim vročine in špeha. Mimo fontane in mimo oštarijic, mimo mladih frajlic, naravnost v gužvo. Ampak nisem niti na tržnici nikogar srečal. Vsaka hiša kot da je oštarija, vsaj v pritličju, sončniki se pa raztegujejo še daleč na cesto. Kot bi vse čakalo, da se vrla kranjska rasa udobno zavali po pletenih stolih. Vse je vablivo nasmehljano. Lahko bi se usedel še sam in si kaj naročil. Lahko bi se hitro zdolgočasil in odšel. Lahko bi si prinesel knjigo (eno od tistih!) in jo prežvekoval vse popoldne. Lahko bi si ogledoval izložbe. Pa kar ždim.

Pozno se stemni, takrat ko vsi že obupamo, da se bo. Kot da je to kaj čudnega. Se ne bom več premaknil s kavča. Vsa okna imam odrpta, prepil se poigrava z zavesami, stara mama že ne bi dovolila česa takega, ampak je še vedno zatohlo vsepovsod. Bom spet obtičal pred prižgano televizijo. Pod okni je vse bolj živahno, scena takole zvečer kar zaživi. Stanovanje v starem delu mesta, moral bi biti vesel. Kljub vsemu. Polna luna je menda šele danes, pa sem mislil, da je bila že včeraj. Torej le nismo imeli črnega petka. Vseeno se cajt vleče, kot bi bilo treba vsak dan posebej odplačati. Sem komaj premagal tole soboto. Rajko s tisto svojo kavo je zdaj kot slika iz kakšnega pozabljenega stoletja, komaj lahko verjamem, da bom že v ponedeljek spet posedal z njim. Kaj šele ti. Nikjer te ni, da bi me poklicala, kar tako, kot si me včasih klicarila, zdaj pa nič več. Kot da nekaj zamujam, da sam ne vem kaj. Sem res tako napačen? Ali mogoče nisem bil vedno še kar v redu? Na človeštvo gledam pretežno pozitivno, rad imam, da je vsem lepo. Pred desetimi leti sem prepotoval vso Evropo z vlakom. Ampak sem že lep čas en zabušant, ki nikomur noče nič hudega. Le kam sem to zabredel?

Pa še shujšal nisem nič, od tiste hoje vsak dan. To je krivica.

7

Kot da tudi tisti večeri z Magdo niso bili za umret dolgočasni. Magda je brkljala kaj svojega, gotovo spet kaj pametnega, nisem se zmenil zanjo, še za televizijo komajda. Razen ob četrtkih, takrat sem ji rekel, da grem na tenis, vsakokrat je kaj pametnega počela in samo nalahno pokimala z glavo, da je ne bi kaj pretirano zmotil v njeni pameti, morda sem se zato počutil tako bedasto. Da jo grem varat, ona pa se kar ne zbrhta ven iz svoje superiorne inteligence. Kakorkoli, ob šestih si me čakala pred hišo svoje Gazdarice, in potem voljno do osmih. Ob osmih sem te spet pripeljal prav do vrat.

Rajko se je najprej režal, potem ko so se začele težave, pa mi je rekel, da nisem sam kriv, da si se zatrapala vame. Da imam ob tem pač na izbiro, da te ponucam ali ne, in če boš srečnejša, da te ne ponucam, te pač ne ponucam. Tako je govoril kar nekaj časa, dokler ni videl, da tako ali tako nič ne pomaga. Sem te še kar naprej nugal, in ko sem vprašal domov, je Magda še vedno počela kaj pametnega, kot da se nič ni zgodilo, in ko so se začele še hujše težave, je bila stvar že prekomplicirana za Rajkotovo pamet, in za mojo tudi, priznam.

Po svoje sem te pa še težje prenašal kot Magdo.

Mislím, kar se tiče nekaterih reči. Pri Magdi je bilo vse tako preprosto. Samo da je bilo pospravljeno, da se nisem delal norca iz njenih telovadnih vaj, pa je bila zadovoljna. Da sem toleriral njeno kuhanje, kolikor je sploh kuhala, da se nisem preveč zmrdoval nad njenimi kolegicami in da sem zalival rože. To ji je čisto zadoščalo. Lahko sem cele tedne molčal, lahko sem pri mizi bral kajne, lahko sem bil dolgočasen, vse to po mili volji. Sploh kar se tiče molčanja, vse raje sem molčal, in še zdaj je tako, najraje sem kar tiho. Da o seksu ne govorim, tudi nekaj podobnega. Je nisem, cele tedne in cele mesece, pa tudi nič zato. Za kakšno romantiko in mesečino in izbruhe srca ji je bilo figo mar, že od nekdaj. Ne pa ti. Se ni smelo zehati, saj ker si pravkar doživljala ljubezen svojega življenja, te je bilo treba poslušati, paziti na barvo glasu. Si me zmatrala kot konja, da veš. Tisti pogledi, ki so kar naprej pričakovali, da se bom vnel kot star panj. Kaj bi sploh rada, moje srce na pladnju, flambirano, s sladoledom? Ali prestreljeno s puščico in med rožami? Saj te nisem sam prosil, da me okronaš za princa svojih sanj. Všeč mi je bilo, da si me poklicala v službo, takoj in že navsezgodaj, še celo to mi je bilo všeč, da si morala prav zaradi tega vstati. Takole mi čisto paše malo patosa. Fino se je bilo pogovarjati, se dol dajati, takole, sporadično. To je največ, kar sem sploh kdaj zmogel. Lahko bi bila zadovoljna, da si mi dala maksimum sreče. Pa si morala vse cmeravo pokičariti. Za Magdo sem pospravljaj, zate pa sem se šel sanjskega ljubimca. Ona je še kar naprej zanič kuhala in potem še tiste kilave kalorije izganjala kot kakšen eksorcist. Ti pa si me posiljevala z nekakšno fatalnostjo. Na živce sta mi šli, obe.

Andrej mi je odpustil, da sem ponovno zanemaril tenis z njim. Se je že zgodilo, dosti prej, prvič takrat, ko sem začel s tečajem risanja. Andrej je lahko kar vedel, da se bom še vrnil, prej ali slej, predavanja iz mitologije, astronomski klub, gledališče, vse je minilo. Andrej in tenis in televizija so pa ostali. Televizija še pozno v noč. Ko sem si domišljjal, da je niti ne gledam, samo nase da pozabljam in pri tem da nehote prihajam do najboljših idej. Še posebno med reklamami, tam se nekaj pačijo, jaz pa mislim na barok in rokoko. Na knjige, ki sem jih prebiral, in še posebej na tiste, za katere sem vedel, da jih ne bom nikoli. Tako sem torej obsedel. Magda je bila pomirjena in stanovanje je bilo pospravljeno. Taka spokojnost kakor po koncu vseh časov. Kot da se pogovarjam sam s sabo in pozabljam nate, ki si se hotela pogovarjati o naju. O najini prihodnosti, jebemti Prihodnosti. O mojem srcu, prevezanem z belo mašnico.

O, jebemti! Šele zdaj sem se spomnil! Po vseh teh letih! Ja to je, da nisem nosil prešvicanih gat domov. Pa bi jih moral, če bi bil res na tenisu. Gate, brisače, loparje, celo svinjsko in smrdljivo športno torbo. Je Magda kaj opazila? Rekla že ni nič. Če jo je sploh kaj brigalo. In tudi ti, če dobro premislim. Tudi ti bi morala posumiti. Saj vendar veš, da se zdaj, poleti, tudi športne šole pozaprejo, da ni več nobenih telovadnic in vsega tega. Bi morala vedeti, da ni več razloga, da visiva samo še na tem terminu, in tako bi mi morala zatežiti, da se dobivava kadarkoli. In seveda čim večkrat. Pa ne rečeš ničesar, in zdaj šele vem, kako dolgo je že tega, kar si me nazadnje sploh kaj vprašala. Če že, prav tako kot Magda, niti tega ne opaziš, da sem že čisto predebel za kakršnokoli športanje.

Svoboden sem kot ptica prasica, letam lahko, prav kamor hočem, tista teniška šola pa ne samo, da je zaprta, tudi propadla je že. Zadnjič sem šel mimo tistih telovadnic. Okna so prelepljena s pak papirjem, šipe so nagnusno zaprašene. Če pogledaš bolj natančno, vidiš še crknjene muhe, ki se pražijo na soncu.

Rajko. Ko sedimo zjutraj v Edotovi pisarni, brez Edota, se razume. Ta mora biti nekam zatrapan, se mi zdi. Mislím, ko sedi v Edotovem stolu, ko da noge gor na mizo. Saj je vedno tako delal, in še režal se je zraven. Študentki opazujeta njegove stare finte in čakata, da bo konec muk. Rajko ima absolutno predebele noge, se pravi, ves je predebel, da bi lahko zares oponašal nonšalantne poze, ampak dobro, prav to je bilo včasih smešno, zdaj pa kot da ni. Je treba vedno opaziti, da stol zaškripa vsakokrat, ko se spravi nanj, in tisti zvok se mi zdi glasnejši od česarkoli na tem svetu. Tista muka, ko se usede in ko zavhti svoje tace na mizo, študentki se trudita, da ne bi ničesar videli, ničesar slišali, ničesar rekli, se kar manjšata tam v kotu, tisto svojo kavo pijeta s preklemsko vljudnostjo, s finimi nasmehi, medtem ko kar ne vesta, kam na svetu bi pobegnili pred vsemi temi kretnjami in vsemi temi zvoki, prigovarjanji in dobrikanji. Rajko mora biti zatrapan v eno od njih, to je zdaj že kar preveč očitno, to je že kar vnebovpijoče, opazim, da vse opazita, in onidve opazita, da vse opazim, morda opaža tudi Rajko, toliko slabše zanj, ko mora družbo držati skupaj. Ali vsaj misli, da jo mora, že to je dovolj hudo. Noro mora biti zaljubljen, ampak v katero, če se takole pogleda, sta pa obe enako puščobni, obe tako nezanimivi, da še grdi ne moreta biti, tale skupna muka, čeprav je za eno od njih (ampak katero?) hujša, ju dela vse bolj podobni, skorajda enaki, ob koncu seanse se zdita že malodane zraščeni, svoji skodelici se trudita odložiti brez vsakega zvoka, ampak se motita, šumljanje pri tem je glasnejše od izbruhov Zeusa gromovnika, tako da revi skorajda pobegneta, v rekordnem času izgineta, se kar izgubita po hodnikih, meni je prav, če bi se tako nadaljevalo, bi s svojimi koraki in svojimi premikanji, s svojim plašnim pošumevanjem napolnili vso stavbo, ves ta preljudi nam Anus mundi, tega pa si vsekakor ne gre želeti. Na koncu je prav opazno olajšan tudi Rajko sam, storil je, kar je mogel, in potem gre lahko nazaj delat in na samem vzdihovat – predvsem to drugo. Čez uro ali dve Rajko še vedno na tihem joče, ampak tudi že rešuje križanke. Pisarna si še vedno oddihuje od hudega, in če grem slučajno mimo, je skozi priprta vrata videti, kot bi nanaglo ovenela po kakšnem brutalnem posilstvu. Rajko se bo prikazal še ob kakšnih pol dveh, nekaj se drži name, ob vsej romantiki in vseh križankah ima še čas, da je jezen name, upam, da vsaj sam ve, zakaj.

Nives me bo še kakšnih petkrat nadrla danes, po telefonu ali osebno, pa kaj ji je. Saj ji bom prinesel tiste posnetke, saj bom. Ne morem je peljati na Karnarske otoke, ne morem ji napraviti žura na plaži. Podkuriti kresa in do jutra debatirati z njo. Da bi bila kot kakšna študenta, v spalnih vrečah ob sončnem vzhodu. Saj bi, pa ne bom. Ker ne morem. Seveda nima pojma o tem, je že polna tistega pravičniškega besa, kot bi še ona hotela resnico in samo resnico. Pa kaj vam je, rožice moje, saj vas imam vse rad.

9

Resnico in samo resnico. Kot da bi se res lahko še kaj doseglo s tem. No, da začnem pri Magdi. Recimo, da bi ji priznal, da sem jo varal. Da sem imel ljubico, tebe, ali celo, da te še vedno imam. Magda bi se pogumno držala in bi bila vsa dostojanstvena. Magda, nadčlovek v velikem in malem.

Normalno, da je bila Magda vsa skulirana, ko vsa končala. Saj ji sploh nič ni bilo do mene. Tako pač ni bilo težko igrati neke ponosne lady. Nekaj takega, kot če bi ji rekel, da zanič kuha, to bi se tudi samo namrdnila. Ali pa, kot sem jo že tolikokrat opozarjal, da je presuha. Bi bila pa kvečjemu počaščena, čeprav je seveda ugovarjala, da je debela. Tako se pač ni bilo težko igrati iskrenosti.

In če bi ji enkrat rekel, da je frigidna? Smrtno re-

sno, ne da bi jo žalil, le zato, ker je bilo čisto res. Če bi ji to rekel? Pa nisem mogel, smo pač ljudje. S takimi nizkimi pa nikoli nisem ven prihajal, še posebej če so bile resnične. Resnica pač boli. In ne samo to. Bi bile še drugačne posledice, se bojim. Ker Magda bi stvar naštudirala, kot je treba, potem pa bi iz tega naredila cel elaborat. Bi moral kar naprej hvaliti njeno perilo (ziher bi si kupila vse na novo) in nove poze, ki bi se jih napiflala, na koncu bi me čakalo pa še nakladanje, kako je bila dolga leta vsa izgubljena in odtujena, dokler nisem prišel jaz, ki sem ji razsul sistem samo zato, da bi se postavila spet na novo, tokrat zares. Take bi poslušal. Ker Magda se ne da, ona pa že ne. Njej ne moreš reči, da se nekaterih stvari pač ne da naštudirati, da so nedosegljive. Pač pa bi me ves čas spraševala, če je bila dobra. Naj me prime tukaj in počasi boža? Ali raje kje drugje in meša kot neumna? Ji je kdo kdaj rekel, da bo dobila cvek, če ne bo dobro fukala? Saj to bi bila živa hajka vsako noč. Ko sem ravno že mislil, da v življenju že lahko začnem po malem zabušavati, ignorirati vse tiste strašno pomembne kriterije, si stvari zastaviti dovolj komot in potem srečno gniti do konca svojih dni. Ti bi se zgrozila, se vidi, da si dvanajst let mlajša, ti pa povem, da sploh ni tako slabo, biti debel in zadovoljen. Saj se tudi do zdaj ni ne vem kaj dogajalo, le to je bilo, da sem kot hrček tekal v krogu. V bistvu je še edino pametno vse nekam poslati in se pobrigati za svojo rit. Frigidna žena? Bo vsaj mir.

Joj, da sem čisto pozabil. Svetlana. Seveda, pospravljat je prišla, s ceste se dere, naj ji vržem ključ, nekdo je spet zaklenil vežo. Že cele tedne se je otepam, tako kot tudi mame, zadnjič pa resnično nisem več vedel, kaj naj še rečem, da bo mir. In zdaj je tukaj, še vedra in čistila je prinesla s sabo, najbrž si misli, da sam vsega tega sploh nimam. Je kratkoma lo neustavljiva in kmalu vse stanovanje diši po limoni, vse se ukloni njeni brezprizivni energiji. Le mene pograbí taka naveličanost, da bi kar umrl. Izdihnem sicer ne, se pa izdatno smilim samemu sebi. Kuhinjske omarice, ki jih je izpraznila na mizo, da bi jih dobro pomila odnotraj, bi mi mogoče še dale potuho, pa si ne upajo, ne pred njo. Vse je tako, kot si je tudi predstavljala, da bo, nemaren sem kot prase. Zdjaj pa stoji na stolu in si s pravcatim fanatizmom ogleduje sledove umazanije na krpi. Je na tej ženski, moji polsestri, sploh kaj človeškega? Občasno me premeri s krutim, dezinfekcijskim pogledom. Trudim se po najboljših močeh, pa je najbrž ne prepričam. Kljub temu vztraja in še kar vztraja, vsa obsedena od vizije reda in čistoče. Samo ena napačna beseda z moje strani, pa prideta naslednjič obe z mamo.

Sem si res tako zamišljaj svobodo, da bom na koncu z metlo in cunjo poplesaval po stanovanju? Si nisem rekel, da bom v tem poletju užival, kar se le da, nage babe me bodo pa crkljale? Navsezadnje dočakam, da se Svetlana končno spakira, potem pa mi pa z vrat še zakvaka, da bom že sam pospravil. Čim si bom kakšno novo ujel.

10

Joj, da te ni nikjer, da se ne moreš kar naenkrat pojaviti, kar na lepem vse vedeti in vse odpustiti. Da ne moreš biti pametnejša. Bi ti z veseljem dovolil, da si. Če se še tega nočeš spomniti, kako lepo nama je včasih bilo. In kako sem te prvič dal dol, to pa sploh. Boš ja še vedela. Čisto tako fino. Tako kot da ne bi že vnaprej vedel, da te bom. Pa ti, si vedela? Takole da nekoga prvič srečaš, in to v oštariji, in kar veš, da to bo to. Saj nisva te sorte, ne ti ne jaz, da bi se kar onegavila okoli na debelo.

Rajko je takrat že stegnil ven s tvojo kolegico ali prijateljico, ali kaj je že bila. Potem ko smo se ves večer zabavali skupaj. To so taki štosi med neznanca, čeprav lahko vse skupaj tudi mine, kot da sploh nič ni bilo. Zanju tako ni bilo vprašanje, kaj ju je pičilo, tahitri se zavohajo med sabo. Ampak

midva. Sva ostala pa sama. Malo je bilo že glupo, vsa tista tišina naenkrat. Tisto iskanje, kaj si lahko še rečeva. Tako sva se kar nekaj časa še preseravala tam za tisto smešno majhno mizico, da bi šla, to pa ni prišlo nobenemu na misel. Dolgo ne.

Menda veš, da bi mi morala reči, da te ni treba pospremiti. Ampak nisi, in že to je bilo potem kot nekakšen pristanek. Se mi je že kar malo zvrtilo, čeprav ni bilo še nič zagotovo, seveda, tudi v avto lahko prisedeš, pa to še ne pomeni kaj dosti. Čisto mirno bi te lahko dostavil do tiste tvoje Gazdarice, do njene vile, te odložil pred vrtnimi vrati, adijo. Pa sem nekako kar vedel, da ne bom nič zgrešil, če bom zavil kar nekam čisto drugam. In parkiral ... ma saj veš kje. Kaj si videla na meni, mi še zdaj ni jasno. Ti povem, da do konca življenja ne bom pozabil, kako si me takrat gledala iz teme. Tak pogled, kot ga še nisem videl pri nobeni. Tak čakajoč. Sem kar vedel, da se ne motim, in se tudi nisem.

Se je začelo kot ena taka čudna panika, taka napetost. Zdaj niti ne vem več, kdo od naju je pravzaprav začel. Tudi mi ni več jasno, kako sva se potem zmigala čez vse tiste sedeže, tako kot tudi takole na pamet ne bi vedel povedati, kako se lahko tako pripravno seksa v avtu. Samo to še vem, da definitivno nisem izpadel kot en sluzo ali fukfehtar ali posiljevalec. Ampak sem prvič v življenju delal vse prav, kar sem do takrat delal vedno vse narobe.

Že to, da nama je tako udarjalo srce, meni nič manj kot tebi. Že nad tem bi se lahko čudil in čudil, pa se mi je preveč mudilo naprej. Vsa si drhtela in počasi popuščala v ležeh položaj, panika se ti je selila po vsem telesu, jaz sem jo pa poljubljal, kjer sem jo našel, in jo še iskal pod tvojo obleko, vse globlje. Nisem vedel, da sem tako močan, nisem vedel, da si tako gibčna, da sva midva, čisto nič posebnega vsak zase, lahko tukaj kot nekakšen sanjski par. A sploh veš, da je bil to najboljši seks v mojem življenju, in to lahko rečem še zdaj, čeprav sem že čisto otopel po tisti ledeni dobi z Magdo. Če samo pomislim, kako sem te prijel čez pas, da bi te pripravil za tisto, kar te čaka, ker sem vedel, da dela on vse po svoje, kadar dela, in da te skoraj ne bom več videl, ker bo moj važič pač najbolj važen, ko bom začel porivati, in res je že lajal od nestrpnosti, grozil z vsemi mogočimi prekletstvi, če ga takoj takoj ne zaklinim vate, čeprav sem vedel, da mi bo potem še hvaležen, da sem mu vse tako lepo pripravil, in tako sva potem zajahala usodi naproti. In tisto, kar je bilo prav, je bilo tudi vse hitreje.

Magda je pa mislila, da sem na tenisu z Andrejem. Ker je bil četrtek. Če je sploh kaj mislila.

11

Potem so se četrčki še kar ponavljali. Saj so se morali. Če me ne bi bilo ob šestih zvečer tam pred vrtnimi vrati, bi mi razbila glavo (kako če me ne bi bilo?). Tvoja vsemogočna Gazdarica bi ti že posodila kakšen valjar. Poetesa s kuhinjskim orodjem. Zato sem raje prihajal, točno ob uri. Zdaj ti nisem mogel več pripovedovati, da sem vse popoldne in ves večer najraje doma in topo buljim v ekran, zraven pa si svoje mislim. Tudi tvoj Bivši je čudežno izpuhtel iz tvojega pripovedovanja, zdaj sem bil samo jaz, edini tako zelo Edini, kot bi bil tudi Prvi, in na ta način naj bi postal tudi Večni. Zdaj se je bilo treba pogovarjati o naju. Meni in tebi. Vse ostale teme so izginile z dnevnega reda. Sranje, tako se ni dalo več niti dihat. Kako naj ti povem. Saj sem te imel rad. Saj te imam še zdaj, lahko rečeš, kar hočeš. Mogoče bi bilo pa res najbolje, da bi te kar poročil. Da te ohladim, da bi bil že enkrat mir. Take misli sem ti sicer uspešno izbijal iz glave, z mnogo truda. Ti slikal podoba uboge zapuščene Magde, ki umira v temni noči, vsa ranjena kot zlomljen cvet in od vsega sveta pozabljen. In kaj si mislila, da te čaka, ko ti bo moje srce zasijalo kot zvezda? Tisoč violin bi zaigralo na nebu, na ze-

mlji pa še opazila ne bi, da si pravzaprav pristala za štedilnikom. Zredil sem se, prav po prašičje, sem se že naravnost trudil, da bi bil čim bolj odbijajoč. Vse dni sem se nažiral, živčen do konca. Tako zaljubljen, kot si bila, pa le nisi dojela, v kakšen nemogoč položaj me spravljaš, nisi hotela niti pomisliti, da sem že napol nor od vsega tega. Iz otopelosti me je nazadnje vrgel šok. Ko si mi povedala, da si splavila, sem enostavno znorel.

Vsa mučna zasliševanja potem. Kaj bi naredil, če bi sploh vedel, da si zanosila. Če bi se poročil s tabo. In če bi to storil tudi zaradi tebe ali samo zato, da ne bi odpravila? Le kaj naj bi ti rekel? Da se to ne sme? Kar tako odpisati nekoga, nekega otročka, pa še vidiš ga ne. Naj bi ti razlagal, kako me je bilo vedno groza, kako se lahko kaj takega dogaja na svetu? Seveda lahko rečeš, da mi je šla mularija vedno na živce, tista mularija, ki se cmeri po trgovinah, da bi se kupilo to in ono, to si tako ali tako vedela. Raje crknem, kot da bi vlekel kakšnega takega ali več takih s sabo po mestu, pa še tebe zraven, napol zmagoslavno, ker si me ujela, in napol zagrenjeno zaradi tega. Ampak tisti revčki, kar tako v neke kante za smeti jih potem zbašejo, se mi pa tudi smilijo, zaboga, da se mi. Naj mi kdo reče, da to ne more biti res, da tega ni. Tista misel, da bi postali prav takšni ali še slabši, nič ne pomaga pri tem. Sem se kuhal v lastnem zosu. Kar en lep čas. Potem si se me nekako usmilila. Si rekla, da nisi splavila. Da si me hotela samo preizkusiti. Jaz naj bi ti pa verjel. Saj sem se trudil. Saj si se tudi ti trudila. Si se imela za kaj. Samo še Magda Dolorosa je tukaj manjkala, njena podobica bridke Martre, seveda sem ti vse raje pripovedoval o njej in ti jo opeval, kako jo v bistvu spoštujem in podobne neumnosti. Si že brez tega kar hitro dojela, da si očitno šla predaleč. Malo si se umaknila, stopila si korak nazaj, prav tako, kot sem si želel. V bistvu sem si ustvaril solidno prednost. Ko si me ponovno našla nepripravljenega, me ponovno ovila okrog prsta. Nič takega ni bilo. Samo to, da si me klicala v službo. Včasih kar tako, brez vseh pričakovanj. Ganljivo. Lepo. Čeprav sem se moral ponovno bolj potruditi, da te obdržim na distanci, na varni razdalji tako rekoč.

12

Rajko še kar ponavlja, da sem nor, čisto nor, Majer, ti si nor, to poslušam ves čas, samo še to zna reči, medtem ko se trudi obnašati po starem, švica kot trinajsto prase, mladost mu odteka iz vseh arterij naenkrat, v širokem loku, študentki se sramežljivo smehljata, svoja rosna leta zadržujeta kot kakšen prdec, mezijo jima počasi in mukotrpno kot kakšna menstruacija, ki ne ve, ali bi bila ali ne bi bila, pojma nimam, kaj sploh počnem tu zraven, če me ne bi bilo, bi Rajko ponavljal, je nor, Majer je nor, tako pa ponavlja, si nor, Majer, si nor, in to bi bila tudi vsa razlika, pojma nimam, kaj počnem tu.

Prek neznankega vampa se mu vleče senca dima. Ob tej uri, ko sonce na vso moč pritisne skozi okno šefove pisarne. Osvetli mu roko s cigaretom. Dim se spreminja v nakravžljano svetlobo, v potujoč vzorec srajce, v notno črtovje neslišnih vzdihov. Sence na vratovih študentk izdajajo požiranje sline.

Rajko, 13. prase, bo spet težil, ob dveh, sem rekel, Edotova pisarna, oskrunjeni tempelj bo do takrat že prijetno hladna in senčnata, vsej omadeževanosti navkljub, pač pa se bo sonce uprlo v tale kletna okna, ubogi jaz, sopara bo tukaj, zatohlost in Rajko. Kakšen idiot da sem, to bom spet poslušal, da ja ne bi pozabil.

Nives še vedno skače iz kože zaradi tistih posnetkov, ki se ne najdejo. Čisto zmešana je že. To babo bi bilo treba zvezati, ji zamašiti gofljo in jo vkrcati nekam na morje. Bi že videli potem, koliko bi se še lahko usajala. Tam pod palmami. Seveda bi hotel biti zraven. Čisto počasi bi iskal po platneni torbi

z mornarskim vzorcem, pa bi našel samo kremo za sončenje in očala, mogoče še kakšno butasto knjigo. Nobenih posnetkov nikjer, lahko bi tulila po mili volji. Pa bi samo zazelal in zaspal na soncu. Saj sem debel, kot se šika. Rajko, XIII. prase, bo samo še zavzdihnil. Ob treh, ko bo vsega konec.

Nagrobnik bo danes poslušal same čenče, popolne grem namreč spet na pokopališče. Interesantna štorija, tole z Rajkotom in Nives. Tip se je svoje čase vtaknil v čisto vse, kar je videl, se pravi, v vsako babo, ki je šla mimo. Klasični kurbirček, nobena kikka ni bila varna pred njim (pa grd, kot je). Vseeno smo bili vsi šokirani, ko je takole zahakljal še Nives, ženska je vendar neka težka šefica tam gor. Saj niti ni bilo tako težko razumeti, da ga je samo ponucala, da je bil zanjo le neka seksualna mrcina, da si prežene punca komplekse ali dva, to je cel hudič, kadar takele japijevke v Cosmopolitanu preberejo, da je treba čim več seksat. Zaveda se šla dosti hitro v outlet, tako z njene kot tudi z njegove strani. Zdaj pa, kot vidim, čisto nepričakovano spet oživlja. V bistvu bi lahko že prej opazil. Kaj da je tako nataktnjena zadnje čase. Seveda! Nives je ljubosumna, tole s študentko je šlo predaleč, dokler je Rajko vse tiste babe samo dol dajal, ji še mar ni bilo. Zdaj, ko je pokazal tudi nekaj duše, da ne rečem srca, zdaj bi se pa Nives kar požrla zanj. Na to torej pada, na čustva? Ja, seveda, že po Svetlani bi lahko sklepal, še kariera ženskam ne pomaga, vse ste iste. Ali kraljica, ali šivilja, ali filmska zvezda, ali skretna mamca, vse isto.

Joj, da ne pozabim. Zvečer bo treba pa klicati še tebe, sreda je. Samo toliko, da se zmeniva za naslednji dan, vseeno pa bo treba spet glumiti smrtno resnega hard fuckerja, ki solzam ne verjame. In ki je sposoben mrtvo hladno in brez ene same odvečne besede pošteno punco prisiliti v seksualno suženjstvo.

13

Uf! Kaj če se ti zazdi sumljivo, da te vedno pričakam tu, v stanovanju? Saj bi bilo res čudno, če misliš, da sploh ni moje. Kako da se nisem že prej domislil? S tabo bi moral priti iz Ljubljane, to bi bilo nekako še najbolj normalno. Da bi te peljal, to pa sploh, vsi normalni fakerji se tako prevažajo. Le kaj si lahko zdaj misliš? Pa ne moram prav ničesar domisliti do konca, zdaj je tukaj Magda.

Še tega ne veš, da je Magda zdaj v moji postelji in da se prav kurbirsko preteguje. In če bi vedela – bi bila ljubosumna? Če se z bivšo ženo sploh šteje? Kaj pa z bivšo izvenzakonsko partnerko? Prav seksi se je oblekla, ko ena putana skurbana, taka mi je uletela čisto nenapovedano. Kot bi iz izložbe od Venera shopa ušla, vsa v rdečem, v čipkah in v trakih.

Magda mi je prišla povedati, da je bila na morju, in to ne sama. Da je bila s frajerjem, da je frajerja imela že takrat, ko je bila z mano, da me je varala, skratka. Me je čisto pozabila vprašati, če sem tudi sam varal njo. Čeprav je izumila iskrenost, vsa čast. Ko smo že pri iskrenosti, tudi to mi je priznala, da je bila z mano vedno frigidna, ker pač, no, ker sem bil pač tako imenovani stalni partner, to je pa zanjo živ dolgčas.

Da ne bom mislil, da je samo neka japijevka zaješana, nek multipraktik, tudi ona ima dušo in srce, da ne reče strasti. Če sem jo slučajno imel za kakšno pridno punčko, tako kot vsi, kar ji je šlo vedno na živce in kar sovraži od vsega srca. Ker ona da je v dno duše promiskuitetna, njej gredo same trparije po glavi, čim bolj pogubne, tem bolje. Jaz pa da sem jo kar med lončnice uvrstil, samo da sva zaživela skupaj. Nobenega posluha za njeno erotomanijo, nobenega razumevanja za njen najgloblji jaz, ki je globoko hrepeneč in poželjiv. Ampak mi bo že odpustila, napake so samo stopničke v procesu učenja. Od vsega srca mi bo oprostila. Z dna duše.

Založba GOGA

Mati, kave bi.

V Literarni zbirki Goga podpiramo
obetavne mlade slovenske avtorje.

www.zalozba-goga.si

O G L A S T I

svet na frekvenci **Radio Krka**

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

Magda pravi, da je imenitno, da se kar tako do- biva, brez vseh obveznosti, pač le takrat, ko obe- ma paše. Me je čisto pozabila vprašati, če paše tudi meni. Je pač izumila kar tako dobivanje in zdaj pač vstaja iz moje prešvicane postelje, da bi nama pripravila kakšen prigrizek po tako naporni rundi. Oblačenje v jebačevo srajco je videla v filmu, tega mi ne bo prodala. Da jeva jajca iz iste ponve, bi bilo lah- ko še celo izvirno, a kaj, ko se tukaj v tej zasvinjani kuhinji kako drugače sploh ne da. Še tega ne opazi, da ji telefonarim prav pred nosom. Kaj šele, da bi vedela, da kličem prav tebe. Še na misel ji ne pride, da bi se lahko kaj menil z drugo, ampak ta hip delam prav to, s tabo se menim. Magda, ki pravi, da sem mucu in lubi, si pa manikira nohte.

Se noče in noče končati ta sreda, kar sproti se po- daljšuje, da bi se ja namučil. Jutri potem prideš in dobro vem, da ti ne bom upal reči, da se ne morem znebiti občutka, da je zadnjič.

Magda pravi, da sem zdaj njen ljubimec, prej sem bil pa samo mož. Mirno lahko uživa v razkopenosti mojega kvartirja, je samo ljubica.

14

Sranje! Kdaj se to spomnim, da nisem snel tablice s priimkom! Si opazila? Na vratih piše Majer, joj, če si to videla, sem opelel. Ti bo pri pričr jasno, Majer, ponosni lastnik. V resnici pa Majer, budala svetov- na. Sem se zajebal kot v hudih sanjah. Izbrisati bi se moral, se izničiti. Ampak zdaj pač je, kar je.

Sva že tu v kuhinji in pijevo kavo. Stara mama naju opazuje s portreta, medtem ko ji kažeš hrbet. Sem ji kaj podoben? Da moram preplevati še o tem, ena takale stara fotka bi me prav tako lahko izdala kot priimek zraven zvonca. Stara mama je bila majhna, črna in suha, se pravi moje živo nasprotje, a vseeno ... kakšni zalutali geni tako rekoč. Ampak dokler ta- kole posedaš, še ni bojazni. Kavi bo sledilo še nekaj neskončnih kozarcev piva (zame) in vode (zate), ta preklemanska vročina danes. Saj si se komaj privilek- la iz Ljubljane s tem avtobusom. Zdaj pa mi sediš nasproti in molčiš. Se trudim, da ne bi gledal stari mami (oziroma njeni sliki) v oči, in nočem opaziti, da premišljaš, kako je sploh mogoče, da si se ponovno znašla z mano v tem pregrešnem brlogu, in kako dolgo boš morala še prenašati ta zate tako neprimeren način. In kdaj boš končno lahko zaživela na nivoju, ne pa takole fukaško napol ilegalno.

Nakar se zgodi še nekaj. Telefon zazvoni. Stacio- narni namreč. Se prav lepo javim. Čisto pozabim, da sem ti rekel, da stanovanje ni moje. Da torej nimam nič s telefoni, ki se oglašajo tukaj. Klicala je seve- da mama. Naj bom dober s Svetlano, sestra mi je, čeprav samo napol sestra. Take poslušam. Seveda ne pridem do besede in potem že lep čas ginevam s slušalko v roki, ko se nenadoma zavem: saj si tudi ti tukaj. Saj se ti mora čudno zdeti, tako domače da se obnašam v nekem tujem stanovanju. In še kličejo da me sem. Če se nisem že desetkrat zajebal, sem se pa zdaj.

Pa kaj! Saj niti tega ne opaziš, da nimam kaj odgo- varjat na tuje telefone v tujem stanovanju. Kaj šele da bi videla, da se očitno pogovarjam s svojo mamo, da imam ovenelo in obupano in zdolgočaseno faco kot vsak tip, ki posluša eno in isto, že odkar zase ve. Ti enostavno ničesar ne poštekaš, in očitno te tudi briga ne čisto nič. Ti samo čakaš, da te poonegavim, tako kot vedno. Da se odigra vse točno tako, kot se mora. Saj je vendar poletje. Sama sva in menda lah- ko delava, kar hočeva.

Je tudi Casanova mrzlično preračunaval, kdaj mora njegova ljubica v Ljubljani na avtobus, da bo lahko potem vsaj dve uri z njim, saj bo že ob dese- tih morala nazaj, če naj ujame zadnjo večerno furo? Pa Don Juan in Henry Miller, in sploh vsi svetovni je- bači? Upam, da me ne gledajo, sicer se bom moral

zagovarjati še pred njihovimi mrtvimi dušami, sem čisto pozabil, da ne verjamem v posmrtno življenje. Medtem ko celo tebe samo prav en drek briga, da se počutim resnično bedasto še potem, ko sva že zdavnaj v spalnici in ko te, kot vedno, najprej obja- mem čez boke. Mrtve duše razvratnikov. Ki se zdaj v kotlih spokoravajo za tisto, kar sam pravkar delam. Ko sem te že izkopal iz tistega malo, kar si imela na sebi, in srečno zapustil tudi svoje prešvicane gate. Naj jih vprašam, stare kozle iz pekla, če misliš resno ali samo blefiraš, ko se kar na lepem iz ene tečno- be preleviš v sladostrastnico? In se potem nasajaš name, kot da sem sanjski ljubimec, ne pa živčna razvalina, ki še med seksom preudarja, da moraš od doma že ob pol sedmih, če naj upoštevamo tudi vse, kar moraš še prehoditi.

Že to je navdve bedno, da se greš eno nesmrtno ljubezen, na koncu pa pristaneš v nekem zasvin- njanem brlogu. Kjer poslušáš mene, ki ti lažem, da kar po žveplu smrdi. In me ne pošlješ nekam, kamor spadam, niti takrat, ko ti zvito in goljufivo obljubljam, da bom za naprej prav gotovo ukrenil kaj glede vožnje. Da te bom naslednjič prav gotovo pripeljal z avtom (dreka, saj ga nimam, je Magdin). Da ti ne bo treba že ob desetih nazaj v Ljubljano, z zadnjim avtobusom, kot kakšni srednješolki. In res mi uspe obdržati nekam tragično zamišljen izraz, ko te končno pospremim na postajo.

Vsaj nespodoben nisem več, to mi boš pa tudi morala priznati. Te ne spravljam več v zadrego pred poštenimi ljudmi in te ne trepljam po riti, še za drugimi babami ne gledam. Pač pa te varno, kot najboljša pestrna, dostavim do avtobusa in še poča- kam, čeprav stara mašina kar noče in noče speljati. Le kaj ti gre po glavi, ko sedeš k oknu in me niti ne pogledaš? Joj, če razmišljaš, kako da se vračam v stanovanje, če pa sploh ni moje! Sem se tudi sam spomnil šele zdaj, ko gledam tvojo mrko faco tam za šipo. Kaj vse boš še naumila do konca vožnje, je pa sploh vprašanje. Ob tej uri je bus vedno skoraj čisto prazen, razen tebe so tukaj samo še kakšni trije ali štirje čudaki, in tamboš sedela vsa nepremična in vsa brezčutna in strmela v pokrajino, ki se bo medtem še do konca stemnila.

Že vem! Naslednjič ti bom rekel, da je stanovanje od bratranca. Ta ima menda lahko isti priimek in isto staro mamo, razen če ti osebno to prepoveš. In kar se tega vračanja tiče? Bom že kaj. Recimo da rečem, da moram pospraviti za nama. Recimo.

Ampak tole z bratrancem? Ti nisem že enkrat ome- nil, da nimam nobenega? Bi se še lahko spominja- la?

Poklicati bi te moral, vem.

15

Saj še tistega rdečega modrcra nisi opazila, tam na moji postelji. Sem ga še sam zagledal šele po- tem, ko sem se zvečer vrnil domov. Magdin modrc, živo rdeč, kurbirski. Se že tako ali tako sprašujem, če boš sploh še kdaj prišla, potem pa taka najdba. Poklicati bi te moral.

Za popizdit! Pa sem rekel, da se ti oglašim, samo domov da pridem popoldne, danes pa čisto zares. Sem rekel, prisežem! Čisto odločen sem bil, v službi niti za minuto nisem nehal misliti na to, zdaj pa pri- dem v Kranj in ugotovim, da sem telefon pozabil v pisarni. Tako sranje. Bo treba nazaj? Sem že skoraj pred hišo, čisto prijetno popoldne se je naredilo v mestu, jaz pa obstojim sredi vsega tistega šundra okoli kafičev in premišljam, kaj mi je storiti. Če niti tvoje številke ne vem na pamet, če jo imam samo v telefonu, kako je to zajebano! Boš sploh vedela, kaj vse sem moral prestati, ko te bom na koncu vendarle poklical? Boš sploh znala ceniti? Saj ne moreš ve- deti, da je že sklenjeno, da ne morem drugače, da bom ves bedast in smešen, ko se bom kot kakšen cucek vračal po isti poti nazaj: vse samo zaradi tega usranega mobitela.

In potem, kaj bi ti sploh lahko rekel? Boš takoj vedela, da sem nekaj zacvikal, ti bo jasno, da si zmagala. Samo ena napačna beseda, pa se bo za- čel proces lastninjenja. Bo šlo kar samo vse naprej, prav tako, kot to pač gre, na koncu se lahko še raz- ležeš kot pravcata gospa Majer, vseeno, samo slišal bi te rad, prekleto. Da me zbrihata tvoj glas in da se zavem, da svet še stoji.

Saj potem se po mili volji lahko brihtam še naprej. Že tisti rdeč modrc je slabo znamenje. Ga je Magda (o ti prasica) pustila na postelji, ker bi bila kaj lju- bosumna, da bi me zajebala pred kakšno novo? Je ljubosumna? Če se ji ni že kar usodno skisalo?

Sem spet na vlaku, kaj pa drugega, isti vagoni, ki so zjutraj nagužvani, so zdaj prazni, fura, ki zjutraj drvi naravnost v vsakdanjost, se zdaj pomika proti sanjam. Kot da grem s transsibirsko, toliko je na lepem časa za razmišljanje. Nobenega poznane- ga ksihta ne srečam, nobenih jutranje-popoldanskih delavskih fac, če se že prikaže kaj živega, potem je to kakšna čudaška ali kakšna sleparska pojava. Joj, saj tudi to je čudno, da ne greva skupaj niti nazaj v Ljubljano, potem ko se vse popoldne valjava. Je- bmti, da nisem že prej pomislil. Je mogoče, da su- miš, pa si vseeno kar tiho? Kaj bi rekel debeluhar, ki mi kinka tu nasproti? Nič ne bo rekel, sicer pa tudi

mene že napol zmanjkuje, tole se mi je pritaknilo že napol v sanjah, da se sprašujem take stvari. In naju kar na lepem dobro vidim sedeti v kupeju, skupaj se voziva, tako kot se vozim zdaj jaz sam. Ker te že cela leta in stoletja spremljam na nekakšnih skupnih vožnjah, na razdaljah, ki se kar sproti delajo, pol sveta takole prepotujeva, ne da bi se sploh pogledala. Potem pa se ti izmuznem in grem čisto sam v Kranj, čisto potih, da nič ne opaziš, če nisi sploh že kar pozabila name. Sva mislila, kje vse sva bila in koliko kilometrov sva naredila, na tisoče, v resnici pa je bil tale Kranj vedno prav nekje blizu. Poklicati te moram.

16

Saj bi te poklical! Žer kar takoj, že kar iz pisarne. Saj veš, da bi te. Samo do telefona da sem prišel, res je čisto nedolžno ležal tam na mizi, med vsemi tistimi ključi in papirji. Poklical bi te. Pa nisem mogel. Kako naj ti povem? V stavbi nisem bil sam, to je eno. Vse tiho in vsa vrata zaprta, ampak iz Edotove pisarne sem nekaj zaslišal. Nekakšen glasen kurbirski smeh. Bom kar povedal, da je tam očitno nekdo fukal. Kmalu sem razločil Edotov glas, takoj za njim pa še študentkinoga.

Edo? Kaj ni na dopustu? Ma brez zveze, študentko je potem vprašal, če je boljši kot Rajko. Tako sem vse izvedel, vse se je slišalo, kurbica mu je med smehom prigovarjala, naj se nikar ne zaljubi vanjo, tako kot se je Rajko, ker to je pa potem sranje, sama nesreča, zdaj je Rajko že tako zaljubljen, da mu niti fuk ne pomaga. Ker hoče vedno še kaj od nje, sam ne ve kaj, in to je blaznost. Hihitanje. In potem spet nekakšno cmokanje. Da je Edo tak pohotnež, kdo bi si mislil?

Je to prisluškovanje? Mi niti ne bi bilo treba, se mi je tako ali tako zdelo, da ju slišim še ven, na cesto, še dolgo potem, ko me je kar odneslo ven, na prosto, na zrak, samo čim dlje. Je bilo tako, kot da odmeva po vsej Ljubljani, če že ne po vsem svetu.

Sem pofukal potem še Nives, ampak to je že druga zgodba. Ne bi ti zdaj pravil, kako sem jo srečal že v prvem lokalu, lahko si kar misliš, da sem šel takoj na pijačo. Kar v taprvi kafič, tja, kjer itak bingljamo vsak dan, mislim dopoldne. Je visela tam za šankom, ni bila sicer pijana, je bila pa opazno razsuta. Tako da sem bil kar prava oseba, ki naj jo sestavi spet skupaj. V bistvu sploh ni bilo tako slabo, ampak resnično ne bi zdaj o tem. Še posebej ker je bilo kakšnih pet let prepozno. Sploh ni opazila, da že zdavnaj nisem več tisti bizgec, ki je bil ves nor nanjo, ki je norel od hudega, ko se je spečala potem kar z Rajkotom. Ni opazila, da si ga nič več ne mečem zaradi nje, že tri leta ne več. Nekako me je potem vendarle spustila nazaj na vlak, ampak še vedno ni miru, zdaj imam pa Svetlano na telefonu, se mi cmeri, kot da ne bo nikoli nehala.

17

Tako da je ura že pozna, ko te na koncu vendarle pokličem. Kar dočakati ne morem, da bi že prišel v stanovanje, že kar na stopnišču se odločim in zatipam v torbi, da najdem telefon. Se mi še skriva po torbi, a ga bom dobil, to pa gotovo. Je najbolje, da že kar pred vrati da odtipkam, kar je treba, in tako bom ravno stopil v stanovanje, ko se mi boš oglasila. Končno. Končno sama.

Me je na koncu še Magda zakačila, da veš. Kar pred vhodom v hišo, sem ravno hotel odkleniti večna vrata, ki so bila začuda že odklenjena. Takrat pa ona –pif– iz teme. Ona. A ji nisem že včeraj rekel, da posojam danes stanovanje Rajkoti in študentki? Sem ji, ja (da bi se je znebil, da bi mel mir, zato). Pa je pozabila. Ali pa me, kar je še bolj verjetno, ni niti poslušala. Tako kot me niti v tistem trenutku ni upoštevala, je ni brigalo, da bi rad bil sam in da bi rad malo zasebnosti, takole, za spremembo. Sem

bil kar odločen, a kaj, ko tega sploh ni opazila. Tako da ni bilo druge rešitve, sem jo pač zgrabil za komolec in jo zvlekel dol v klet, tam sem jo naslonil na neke gajbe in jo dosti grobo in neotesano pofukal, kot kakšen primitivec. Je pač dobila svojo pustolovsko rundo, brzak, o kakršnem je že toliko prebrala v raznih revijah. Nekaj pač, da bo imela kaj povedati prijateljicam.

Sploh ni opazila, da je bila že moja tretja v štiriindvajsetih urah, še tega ni videla, da sem vsega sit in zdelan in da porivam kot kakšna mašina. Je klicala takoj potem še mama, je težila potem, naj bom dober s Svetlano, in take reči. Ampak tudi to zdaj ni važno. Zdaj je važno, da ni nikjer nobene več. Nives, Svetlana, Magda, mama, niti sledu ni več o kakšni babi, kar izničile so se, kar razblinile v večernem zraku.

Tako da te zdaj res pokličem. In ko se oglasiš? Saj vem, kaj boš rekla. Da sem bil navaden kreten, ko sem si lahko še domišljjal, da si vsa nora name. Da sem navaden prasec. In da je za takega prasca, kot sem jaz, pač porazno, ko opazi, da oseba, ki se je tako metala za njim ... No, da ga taka oseba niti ne opazi več. Ma reci ti, kar hočeš, poklical te bom. Mi je že jasno, da te moram slišati. Poklical te bom, pa naj stane, kar hoče. Takole. Aja. Samo telefon da najdem. Kje je? Tukaj. Boš videla. Bom poiskal tvoje ime. In pritisnil na tipko z zeleno slušalko. Danes ni sreda, danes ne pričakuješ mojega klica, takoj boš izvohala, da je nekaj narobe, ob vso prednost bom, takoj. Bom čisto majhen tam pred tvojim obličjem. Samo na tipko z zeleno slušalko še pritisnem.

Panika. Le kaj naj ti rečem? Naj prekinem? Ne. Samo da se slišiva. Potem pa naj mi gre glava, in to takoj. Sem na vse pripravljen? Mi boš metala žaljivko za žaljivko. Bom zrasel kar nenadoma ves odločen. Bom stopil proti tebi, ravno prav grob, in te bom zgrabil za zapestja (tvoja lepa zapestja). In te pustil, da se še huje razpizdiš. Bom ves neomajen, ko bom čakal, da vsa začudena ugotoviš, da si že vse pove-

dala, da nimaš več kaj. Da ti bo v trenutku jasno, kdo je kapitan tvojega srca in kje je tvoj varni pristan.

Samo zveza da se prej še vzpostavi. Samo na telefon da te še dobim. *Kličem Katarina, Kličem Katarina*, žmiga na zaslončku, butasta napravica, ki ne zna niti sklanjati, še sekundo, pa bom dobil znak, da so signali nekako prišli do tebe. Boš sama ugotovila, da me moraš imeti rada ne glede na vse? Ali pa ti bom moral še razložiti, da je to najbolj plemenita oblika ljubezni, da nekoga ljubiš ne toliko, kot si zasluži, ampak toliko, kot potrebuje, se pravi neskončno? Ne glede na vse, sem že rekel. Še pol sekunde, še polovico polovice, in potem še enkrat na pol. Toliko mi še ostane svobode, potem bom kuhan in pečen, to pot za vedno.

Saj potem telefon zares še zazvoni. Tam za vrati. Iz stanovanja ga slišim. Pozabila si ga!

18

Pozabila si ga! In jaz sem pozabil ključ! Ne morem noter in nočem nazaj, sploh ne vem, kaj mi je storiti. Samo tisto tvojo pesmico poslušam, *Running late, Running late*. In ko se obrnem, zagledam Magdo. Še tega ne opazi, da klicarim drugo babo in da se iz stanovanja oglašja telefon, ki se ne bi smel. Magda je dobre volje in daleč nad takimi malenkostmi. Še stare mame ne vidi, ki je prišla strašit. Zares, tu je tudi stara mama, uboga duša se je prišla zakregat nad mano, ker zdaj da ga pa res že čisto preveč serjem, kar tri ženske naenkrat, to je pa že preveč. Pa je opazila uboga rajnica, da sem sam samcat in ven zaklenjen, sem se ji še zasmilil. Tako obstojimo zdaj vsak na svojem, jaz, ki se nikamor ne premaknem, in duh, ki mi ne more odkleniti vrat, in telefon, ki nepreklicno obmolkne, verjetno mu je zmanjkalo baterije. »Telefonska številka je trenutno nedosegljiva,« se zasliši iz slušalke. Ampak Magda ne vidi in ne sliši ničesar. Magda mi je prišla samo povedat, da sem muc in lubi.

Damijan Šinigoj ... ŽELJA

Damijan Šinigoj, pisatelj, prevajalec, scenarist, publicist in kolumnist se je rodil v Novem mestu leta 1964. Je član Društva slovenskih pisateljev, Društva književnih prevajalcev Slovenije in glavni urednik pri Založbi GOGA. Napisal je dva romana, leta 1991 Vojake ubijajo, mar ne? in leta 1994 Neizstreljeni naboj, leta 2003 pa je izšla zbirka kratkih zgodb Očkov kotiček. Prevedel je več knjig, po njegovem scenariju je bil leta 2002 posnet dokumentarni film Ko potrka vojna. Redno piše za več revij. Spodnja kratka zgodba še ni bila objavljena.

Pod sabo je opazoval lepo slovensko pokrajino. Iz dolgočasnih prekmurskih ravnin se je počasi prelivala v bolj nagubano, razgibano. Cesta, kot s svetlo barvico zarisana črta v zeleni pokrajini, je skoraj povsem sledila malo tanjši, modri črti. Nekaj časa ji je sledil s pogledom. Ja, je pomislil, nič ni novega na tem svetu. Stara ljudstva so potovala ob rekah in ustvarila nekakšne poti, ki so jih Rimljani kasneje

tlakovali, da so po njih lahko potovali z vozovi, še kasneje pa je prišla družba za avtoceste, ki jih je skoraj v celoti zalila z asfaltom in tako ustvarila slovenski avtocestni križ ... Skoraj jezno je pregnal nadležne misli, ker se mu o tem pa res ni dalo premišljevati. Koga pa prav zares zanima tam neka družba, ki gradi avtoceste?! In to v takšnem trenutku?! Poskušal je ugotoviti, kako visoko letijo, a je kmalu odnehal. Niti sanjalo se mu ni, prvič je letel s helikopterjem. Pravzaprav je sploh prvič letel. Saj ne, da si tega nikoli ni želel, prav nasprotno, a se je preveč bal. Bal se je ne toliko višine kot se je bal kakšne tehnične napake. Pri tej tehniki pa res nikoli ne veš! Nekoč je bil že zelo blizu temu, da bi poletel z balonom, saj je kot stotisoči obiskovalec BTC-ja za nagrado, da je bil v pravem trenutku na pravem mestu, dobil možnost poleta s toplozračnim balonom, a je dan prej na Discovery channelu gledal nekakšno oddajo o katastrofah v zraku, kjer so med drugim pokazali tudi balon, ki je strmoglavil. In ga je minilo. Povsem in za vedno. Je poskusil dobiček spremeniti v kaj bolj

otipljivega, pa mu ni uspelo. Pristali so le na to, da namesto njega poleti njegova soproga. Bil je sicer proti, a se žena za njegove temne slutnje ni zmenila in je poletela. Bilo ji je včasih in je bila zelo zelo dobre volje, ko je spet stopila na trdna tla, veselje ji je kasneje skazilo le spoznanje, da jo je v istem BTC-ju, ko je bila v zraku, on nezgodno zavaroval. Ker previdnost je mati modrosti, se je poskusil opravičiti, pa ga ni hotela niti slišati! Po njenem mnenju bi moral, če bi ona umrla, umreti tudi on, če pa že ne bi hotel, pa vsaj zaslužiti ne bi smel ... No, pa saj to so stare zgodbe, kaj bi si človek v takšnem trenutku trapil z njimi glavo, je spet poskušal misliti na kaj drugega. Helikopter. Madona, helikopter! Kdo bi si mislil! Res. Za trideseto obletnico poroke so jima otroci kupili karto za polet s športnim letalom, a je ni izkoristil. No, jo je, ker jo je vnovčil. Zlagal se je, da je soprogo zadela kap in da ne moreta poleteti in so mu vrnili denar. Je bil kar zadovoljen, dokler pamži mame seveda niso vprašali, kako je bilo na poletu. Potem je bil nekaj dni malo manj zadovoljen, jasno. Saj to, da ni govorila z njim par dni, ga niti ni kako ve motilo, ker človek si v tridesetih letih zakona praktično pove vse, bolj ga je motilo, da je par dni na mizo dobival le jedi, ki jih ni maral. Res je, človek se v tridesetih letih spozna do obisti, tle ni kej! Pa je potrpel, kaj je pa hotel. Kazen mora bit pa to ...

Ampak, zdaj pa kar helikopter. Madonca. Najbolj zapleten letalni stroj, kar so si jih kdaj izmislili, z največ možnostmi, da gre kaj narobe, on pa z njim šiba čez Slovenijo! Ja, to ni kar tako. Jebes toplozračne balone in športne aviončke. To je za reve. Slabiče. Škoda, da ga žena ne more videti, je nenadoma pomislil s kar nekaj ponosa, hkrati pa ga je zajela žalost. Kar tako, iznenada. Ja, umrla je pred njim. Bog ve, če tisto zavarovanje še velja! Kot že tolikokrat je spet na silo odgnal nadležne, neprimerne misli. Posvetil se je pokrajini. Prileteli so nad naseljen kraj, leteči stroj je malce upočasnil hitrost in se spustil nižje. Nekajkrat zaokrožil nad vrstnimi hišami. Gledal je dol in opazoval mahne bazenčke iz Baumaxa za nekaj več kot 100 evrov in majhne ljudi, ki so čofotali v njih. Zemlja se intenzivno segreva, ledeniki se topijo, bliža se nova apokalipsa, ljudem pač ne moreš zameriti, če čofotajo v majhnih bazenčkih ... Otroci so iz vode zrlji proti letečemu stroju, nekateri so celo mahali. Pomislil je, ali bi jim pomahal nazaj, a potem nekako ni našel moči. Saj ni več pomembno ...

Helikopter se je še bolj spustil in še bolj zmanjšal hitrost. Poskušal bo pristati na tisti majhen plato, na katerem sta dve črki I, je spoznal. Ali pa gre za rimsko številko 2? Pomislil je, da bi vprašal pilota ali pa spremljevalca v rumeni uniformi, a si je premislil. Saj ni pomembno, vesele vožnje je konec. Pravzaprav sploh ni bilo tako strašno, kot si je celo življenje predstavljal, da bo. Na, česa vsega človek ne spozna na stara leta! Je res moral toliko časa čakati? Zakaj si ni takšnega poleta privoščil že prej, da bi v njem lahko uživala skupaj z ženo?! Nima smisla, kar je bilo, je bilo, je skoraj glasno zagodrnjal in zaprl oči.

Pristali so.

»Ženska je umrla na kraju nesreče, njega pa so s hudimi poškodbami prsnega koša uspeli izrezati ven, a je malo prej izdihnil,« je suho pojasnil bolničar, ko so do helikopterja pridrveli zdravniki z vozičkom. »Ima kdo kakšen čik?«

Eden od zdravnikov mu je ponudil cigareto in si še sam eno prižgal, ostali so se počasi, povešenih glav napotili proti bolnišnici. Pilot je odprl vrata in zaklical: »Pa povejte tistim majmunom iz vzdrževanja, da še vedno niso nalepili vodoravne črte! Pa kaj mora človek narediti, da mu izpolni željo?! Saj si želim samo to, da napišejo H, ne pa da mi postavijo nuklearno elektrarno na heliport ...«

Robert Titan Felix ... PONTIFIKAT

Foto Založba Litera

Robert Titan Felix je rojen leta 1972. Je pesnik, pisatelj in urednik. Odlomek je iz romana *Pontifikat*, ki izide jeseni 2008 pri Založbi Litera.

Bilo je omedlno sobotno dopoldne s pršenjem in meglovjem, dan, v katerega se soboški župnik in nesojeni škof Lazar Benko ni nikoli prebudil. Dan res ni bil nikakršen, a kljub temu se je cerkvena občina, sicer z očitno nejevoljo na obrazih, že v zgodnjih jutranjih urah v velikem številu zbrala pred župniščem. Vsakdo, ki je hotel v župniji kaj veljati, je bil tam, pa kakršne koli neodložljive opravke je zato moral pustiti ob strani in kakor koli naj se je še vreme zdelo v španoviji z zločincem. Župnikova smrt je bila dogodek, ki je zahteval številne moči in ni dopuščal izmikanja. Ženske so se jecavo predevale po župnišču in poopravljale pri mrliču, moški pa so postavili po dvorišču, ubijali čik za čikom in z odkimavanjem pogledovali v solzavo nebo. Marsikateri med njimi je bil celo prepričan, da se sama sveta mati solzi nad nesmiselno in zločinsko smrtjo svojega zvestega služabnika. Da je bil župnik umorjen in da ga je sveta spravil ravno sinočnji obiskovalec, ni dvomil nihče. Janoš oča so bili namreč zadnji pri župniku in so ga zadnji tudi videli živega.

Lazarjeva smrt se je zdela skrivnostna že vsaj zato, ker je šel umret na noč pred potovanjem na škofijski sedež, kjer je imel biti gost ob obisku apostolskega odposlanca, torej na noč pred enim gotovo najpomembnejših dni v karieri, če ne celo življenju. Pred župnišče so zato kmalu prispeli tudi soboški kriminalisti, da bi okoliščine župnikove smrti, ali pač umora, kot si niso nehali med sabo pošepetovati župljani, podrobneje pretresli.

Glas o umoru soboškega župnika in nesojenega škofa Lazarja Benka se je razširil po vsem mestu in ljudstvo je z vznemirjenim navdušenjem sprejelo kost, ki mu bo dalj časa dajala več kot preveč priložnosti za dražljivo srhljive guče. Župljani so v debatah pričeli nalagati spoštljivo grmado za umorjenega in s stisnjenimi zobmi postavljati pranger za zločinca, soboški kriminalisti pa so se nemudoma in skoraj brez premisleka zagnali v sled Janoš oči, tranzicijskemu dediču hlapca Jerneja, da, komunističnemu teroristu, ki se je po nagovoru bogve katerih demonskih sil neuspešno poskušal zoperstaviti obnovljenemu svetemu redu stvari.

Deset zvečer je že morala biti preč, ko sta se kriminalistični inšpektor Egon Lang in Janoš oča odpravljala proti travniku, k znamenju; preverit, ali si je oni na lesu kljub vsemu premislil, kot je njuno nakano označil stari. Ko sta se dvignila od mize, so Egonu pričela kar klecati kolena. Bil je že ves dan na nogah, na sledi staremu, osumljenemu umora soboškega župnika in nesojenega škofa Lazarja Benka, in tako razumljivo utrujen in dremav, dremav morda niti ne toliko zaradi celodnevne bezljanja za starcem, ampak bolj od dveurnega posedanja v kuhinji starčeve cimprače, ob močnem koprivovem čaju z žganico, in ob peči, ki je slabo vlekla, da so mu od dima ves čas trzale veke in so se mu v pregre-

tem prostoru kar same od sebe zapirale oči. Ko sta izstopila iz cimprače, si je Egon Lang zaželel, da bi se smel samo posloviti in se odpraviti, si razmakati utrujene noge v vroči vodi v lavorju in sesti pred televizor, a obljube starcu ni mogel prelomiti.

Zunaj ju je pričakal hladen majski večer, nad katerim je bdela močna svetloba zaobljenega meseca. Egon Lang si je pomencal oči, se nekoliko zbrihal in stopil starcu v korak. Travnik z znamenjem, h kateremu sta bila s starim namenjena, se je nahajal na drugem koncu vasi, katere središče je premoglo samo nekaj ulic, trgovino z gostilno, cerkvico in pokopališče. Starec je kot večina vaščanov, katerih domačije so bile razsejane po vsem slemenu, živel bolj na samem, njegova domačija je bila postavljena v gubo, v kateri se je vzpetina odpirala dolini ob potoku z njivami in strnjenim delom naselja. Ko sta stopala mimo pokopališča, je Egon Lang samodejno odvrnil pogled od prednikov in se razgledal po pokrajini, po vsenaokoli raztresenih domačijah, po katerih so ravno ugašale luči. Pogled se mu je ustavil na kapelici na vrhu slemena, osvetljeni z močno mesečevo svetlobo. Streslo ga je do podplatov. Nekaj zloslutnega je bilo v njeni modrikasti žarini. Sunkovito je odvrnil pogled in se pozornost raje odločil obdržati v dolini.

Spoznal je, kako nepremišljeno so se tokrat pustili potegniti v izmišljive ljudstva. Ko se je namreč prepadena cerkvena občina zbrala pred župniščem, jih je obupana župnikova gospodinja čakala že na dvorišču in kar ni nehala, kako da so se gospod veselili tega dne in potovanja na škofijo in kako da je moral sam peklenšček osebno poslati tega svinjščeka (kot je v svojih govorancah zmerljivo imenovala Janoš oča), da je spravil s sveta svetega moža in poštenega kristjana, in ali ta komunistična svojat poštenih boguvšečnih ljudi res nikoli ne bo pustila pri miru; in kako, in da, in take. Ljudje, ki so se zbrali in nato postavili na dvorišču, ker niso bili dovolj pomembni v farni hierarhiji, da bi si smeli privoščiti vstopiti v župnišče pred uradnim oznanilom o začetku bedenja, so bili kmalu že skoraj prepričani, da so Janoš oča župnika najmanj pobili s koso, s katero več ne bodo smeli kositi na cerkvenem travniku. Na dvorišču zbrani so bili na koncu seveda nemalo presenečeni, predvsem pa nejeverni, ko se je tudi do njih prebil glas, da župnikovo truplo mirno in spokojno leži na postelji v svoji sobi in se od prisile presežnih kilogramov že pričinja rahlo napihovati čez rob ležišča.

Enak prizor je pričakal tudi Egon Langa in bi ga kmalu spravil v bes. *Včasih raje odloži Ognjišče in vzemi v roke malo bolj koristno branje, kak krimič ali kaj, jebemti!* je že hotel nadreti gospodinjino, ki se je sukala okoli žandarjev, kot da res ne bi razumela, kako uspešno so s sodrujniki uničili prizorišče zločina, kajti nekdo je Lazarja Benka vendarle moral spraviti na posteljo, tako elegantno pač ni mogel leči k smrti! In ko je šele razmišljal, kako naj to misel položi v besede, je gospodinja že pričela kriliti z rokami, da se v sobi nihče ni dotikal ničesar in da je za sabo spravil kar zločinec sam. Tega seveda ni bilo mogoče ravno verjeti, a to v tistem trenutku niti

ni bila več njegova skrb. Prepustil je truplo forenzikom in se zagnal zločincu v sled. Župnikova smrt mu sicer že spočetka ni dišala po umoru, a dejstva morajo biti jasna in dejstva je vedno treba do poslednje potankosti preveriti. Svojemu načelu se Egon Lang brez vsakega dvoma tudi tokrat ni nameraval izneveriti.

In ko je nato zvečer ravno potrkal na vrata starčeve cimprače, mu je v žepu plašča zabrlizgal mobilni telefon: s postaje so mu sporočili, da lahko zaključimo z iskanjem morilca, saj ni bilo nobenega trupla in potemtakem ni moglo biti niti zločina; no, truplo je sicer bilo, a to truplo se je utrudilo po naravni poti, ali pač: s pomočjo hrustljavih piščančjih bedrc, holesterola in takih reči. Da, sóboškega župnika in nesojenega škofa Lazarja Benka je preprosto zadela kap, pri čemer sta imeli morda vseeno nekaj opraviti vznemirjenost ob načrtovani poti na škofijo in pričakovanje povišanja, ki mu bo tako bogato poplačalo samotno trpljenje v pohorskih hostah, ampak to so že dejstva za povsem druge premisleke in raziskave, predvsem pa ne holesterola ne vznemirjenosti nihče ne more obtožiti umora.

Pomisli je, kako se je še enkrat pokazalo, da se v malosvetju predvsem ni nadejati velikih zgodb, in se posmehtil vase ob prizorih celodnevnega bezljajanja za starcem, ki so ga tokrat presenetljivo stežka izvohali. Na župnišču o njem ni nihče vedel tako rekoč ničesar. Predvsem pa ni nihče poznal njegovega pravega imena. Lahko so zgolj spraševali po vasi, v katero jih je privedla informacija o starčevem sporu z župnikom zaradi travnika; po gorički vasi, razsejani po vsem slemenu, zaradi česar so bile hiše ravno zadosti na samem in ravno zadosti narazen, da vaščani kriminalistom prav tako niso mogli dati veliko koristnih informacij, ker o Janoš oči niso kaj dosti vedeli. Baj. Lahko da samo niso hoteli imeti opravka z oblastmi in jim je pri tem razsejanost vasi prišla še kako prav. Da so jih lahko odpravili preprosto z veste, *mi se bolj zase držimo*. Blefirali so, kaj pa drugega, in blefirali bi, dokler jih stari ne bi zapletel v kaj, kar bi jih osebno zadevalo; a tako je bilo pač to ljudstvo in tu ni bilo mogoče ničesar narediti.

Egon Lang je bil skoraj besen, da so povsem brez premisleka kupili ta umor! umor! umor! in se pognali na delo, kot da bi bili stari najmanj peklenski maščevalec in bi imeli na vesti pol soboške dekanije ... čeprav, dejstva je bilo vendarle treba preveriti in niso samo oni krivi, da so na patologiji potrebovali ves dan, da so zvelikli Lazarjevo truplo na obdukcijo mizo, ga odprli in dorekli, katerega morilca pravzaprav iščemo; pri čemer pa jih nekoliko vseeno opravičuje dejstvo, da je šlo za pomembno in sveto osebo, kar je zahtevalo povsem drugačen, obzirnejši pristop, zaradi česar se je vse skupaj nekoliko zavleklo.

Egon Lang bi se lahko v trenutku, ko je izvedel, kdo je pravzaprav s koso smrti pobil sóboškega župnika in nesojenega škofa Lazarja Benka, samo obrnil in se odpravil, a Janoš oča so mu ravno takrat odprli vrata. Egon Lang je lahko samo še zaklel vase, da je moral priti staremu v sled ravno v trenutku, ko za to ni bilo več nobene potrebe in ko bi lahko to nesmiselno podvzetje preprosto opustil.

Vstopila sta v cimpračo in sedla za masivno mizo ob peči v kuhinji. Stari so mu skuhal močan kopriov čaj in ga obilno požlahtnili z žganico, tako veseli so bili, da si je nekdo nazadnje le vzela čas zanje in za njihovo pravico. Prepričani so bili, da jih je Egon Lang obiskal zato, da bi zapisal njihovo pričanje o travniku in naredil konec nepoštenju, ki se zaradi pogoltnega dekana, sóboškega župnika Lazarja Benka, na tistem travniku dela poštenim kristjanom, in Egon potem ni imel srca, niti ni bilo potrebe, da bi jim razlagal pravi razlog svojega prihoda. Izgovoril

se je, da trenutno še ni treba ničesar zapisovati, ker se zapisuje šele takrat, ko so zbrana vsa dejstva, in prislunil Janoš oči, ki jim pri njihovem pravičnem boju ni mogel niti malo pomagati, kakor jim ni mogel niti nihče drug, ker je bilo s travnikom pač tako, kot je bilo, in oča se bodo morali s tem preprosto sprijazniti. Le da Egon Lang nikakor ni hotel biti tisti, ki bo staremu razdril otroško vero v pravičnost. Janoš oča so bili za ljudstvo lahko samo nekakšen vaški norček, čeprav se je Egonu zdelo, da bi predvsem takim sporočilom, kot je bilo starčev, veljalo prislunhati, kakor je obenem vedel tudi, da ne bo prislunil nihče, ne župan ne far ne žandar, ki so na veke vekov bili in na veke vekov bodo v španoviji, predvsem pa ne ljudstvo, ki cvileče pokleka v njihovi oblasti in se slini v njihovi milosti. Edino, kar je Egon Lang lahko za očo storil, je bilo, da jim je prislunil. In čez čas potihem in nerad prikimal, da bo preveril pri oblasteh, ali se še da kaj storiti, ker so si ga stari že skoraj naredili za soborca, in bil nazadnje pripravljen stopiti z njimi še do travnika, do znamenja, čeprav še najbolj verjetno le iz nelagodja, ker je obljubil nekaj, česar ne bo izpolnil – saj niti ne more – da je torej starcu lagal.

Znamenje, h kateremu ju je privedla pot, je bilo poltretji meter visoko hrastovo razpelo, na katerega je bila pribita iz mehkejšega lesa izrezljana podoba človeka s trnovo krono. Bila je črvena in sprana od vremena, tako da sta njena brezbarvnost in odvrnjeni pogled v modrikasti svetlobi mesečine delovali skoraj zlovešče. V nočnem sprehodu pod oblastjo polnega meseca je bilo nasploh toliko srhastega, toliko nečesa od onstran, da se Egon Lang iz previdnosti raje ni predajal primislju in občutjem. Odvrnjeni in v nebo zazrti pogled podobe bi mu kaj hitro lahko pravil, kako vseeno ji je za starčev travnik in njegovega župnika, a to bi bilo pač samo njegovo občutje, prezrcaljeno v mrtev les. Postavil se je starcu ob

stran, si prižgal cigareto in počakal, da so se stari nadebatirali z lesenim Ježušom, in jim prikimal, da ga je tudi sam slišal. Staremu se je namreč na obraz kar naenkrat prikrdel nasmeh, češ da jim je Ježuš zagotovil, da veliko razmišlja o njihovem pravičnem boju in da se je o možnih rešitvah že posvetoval z osebnim tajnikom Benediktom in da bo kmalu o vsem obveščen tudi nepravični dekan in župnik Lazar Benko. *Da, to je povsem mogoče; z Lazarjem bi se zdaj res še najlažje pogovoril Ježuš v svojem kraľjstvu*, je Egon pomislil, a je raje molčal, saj se mu v tistem trenutku ni zdelo primerno razjasnjevati nič od vsega, kar se je čez dan napletlo v malosvetju, in znova se mu je milo storilo ob starčevi otroški veri, ki jo bo skalil prvi bager in dokončno uničila prva karavana golfistov. Spremil jih je še do doma, se poslovil in se po utrudljivem dnevu naposled odpravil domov.

Sóboška cerkvena občina se je v tistem trenutku, ko se je Egon Lang po široki asfaltirani cesti peljal z Goriškega proti domu, ravno razhajala z bedenja pri župniku in nesojenem škofu Lazarju Benku. Zaprepadeni možje, ki jih je seveda že dosegel glas o morilskem holesterolu, so se po vogalih zbirali v gručeh in zlovoljno modrovali, kaj je zdaj sploh še mogoče storiti. Ker nekaj je vendarle bilo treba storiti! Uradni razlagi, ki je prišla tako pozno in predvsem tako premišljeno, ni verjel nihče. Le da nihče še ni upal tvegati domneve, kdo bi v imenu zločinskih elementov kontinuitete lahko poslal morilca, Janoš oča, kdo in kako prikrikl zločin, predvsem pa, kdo in s kakšnimi strahotnimi sredstvi v molk prisilil še samo sveto in pravično mater Cerkev. *Prazne marnje ljudstva, ki predvsem ni nagnjeno k racionalnemu premisleku!* bi ob takem godrnjanju zamahnil z roko Egon Lang, če bi bil zraven. Le da si tudi sam ni mogel niti misliti, da se bo iz smrti, iz katere je ravno nastajala urbana legenda, nakotilo še toliko vsega.

Dimitri Verhulst ... SAMO TASAMI

Foto Založba Goga

Dimitri Verhulst (1972) je otroštvo preživel v rejniških družinah in različnih ustanovah. Kot flamski pesnik in pisatelj je debitiral leta 1999 z zbirko kratkih zgodb *Sosednja soba*, ki govori o njegovem otroštvu. Njegov pesniški prvenec *Ljubezen*, razen če je označeno drugače (2001) je bil nominiran za Buddinghovo nagrado. V romanu *Hotel Problematik* (2003), s katerim se je prebil med bralce, nam avtor približa grenko vsakdanjost beguncev, ki v begunskem centru na severu Belgije čakajo na odločitve o njihovi usodi. Leta 2006 je objavil roman *Beda stvari* (prevod Založba GOGA 2008, prevod Tanja Mlaker), v katerem bralca popelje v svet brez sramu in olike, v svet odtujenosti in socialnega dna. Iz te knjige je tudi spodnji odlomek.

Vedeli smo, da bo rubežnik s svojim strogim očesom ocenil vso našo opremo, toda ko je navsezadnje njegov pogled obstal na našem televizorju in ko je ta pogled tudi obvisel na našem televizorju, bi se bili najraje pohabili, ker smo bili tako neumni, da televizorja nismo skrili pri sosedih ali znancih, dokler ne bomo rešeni tega sranja glede terjatev in groženj. Naša televizija. Saj ne bo zarubil naše televizije? Pa ja ne ravno danes? Spil je požirek kave, ki smo mu jo iz vljudnosti ponudili, in opazili smo, kako je njegov skisan fris nemo zaprosil za sladkor.

»Cikorija je, gospod.«

»Kaj pravite?«

»Cikorija. Vidim, da vam bo raztrgalo obraz, ker ne prenesete grenkega okusa naše kave. Naša mama vrže zmeraj celo pest cikorijskega filtra. Preživela je vojno. Saj poznate take reči. Ljudje, ki so nekoč trpeli pomanjkanje, so tudi zdaj ... Naj vam dolijemo malce mleka?«

Prijazni moramo biti, to je vsekakor vredno poskusiti. Morda lahko rešimo televizor, če bomo prijazni in gospodu ponudimo mleko, čeprav se nam je osebno zdel popoln nesmisel, da kdo ne bi hotel piti grenke kave. Na žalost smo takoj zatem začutili, da so se naše možnosti za ohranitev televizorja pošteno zmanjšale, saj se je izkazalo, da je mleko precej skisano. Ta tekoča stvar se je bolj ali manj spremenila v nekaj, kar bi se še najbolje dalo primerjati z vzhodnonemškimi maslom. Rubežnik je pljunil vse skupaj nazaj v skodelico in za hip smo se ustrašili, da bo bruhal. No, ja, sočutja nismo ravno čutili, saj si je vsega sam kriv. Prav on nam je pred mesecem dni odvlekel iz hiše hladilnik, da bi poravnal gostilniške dolge moje očeta. Prav je, da rubežnik enkrat tudi sam dojame, kako je življenje v hiši, kjer je bil na delu.

Tokrat smo se za obisk rubežnika imeli zahvaliti stricu Zwarenu, ki je nenadoma kot manijak začel igrati na fliperje. Seveda je imel prav, ko je spoznal, da lahko na takem avtomatu zlahka zasluži denar, lažje, kot če bi delal za kakega direktorja. Toda prav zato tudi zmeraj velja, da na taisti mašini denar še lažje izgubiš, in naš Zwaren še nikoli ni slišal za verjetnostni račun. Skratka, bil je malce naiven, in je mislil, da so igralne avtomate izumili altruisti, in

za nameček je imel še to smolo, da mu je lastnica gostilne Scheepvaart dala kredit. Zavohala je njegovo igralno mrzlico, njegove šibke plati, in kdor to potem tudi izkoristi, je po darvinističnem modelu inteligentno bitje.

Zwaren se je znašel v slepi ulici, začel je še več igrati, da bi odplačal igralne dolge.

»Saj vendar ne boste vzeli naše televizije?« je vprašal Zwaren, kajti on je dejansko moral prevzeti iniciativo, to smo pa že lahko pričakovali od njega.

»Ni mi treba vzeti televizorja, če takoj zdaj plačate vse svoje dolge. Ali lahko?«

Ne, tega ni mogel. Zwaren je popolnoma bankrotiral, njegovi mami niti ni bilo več treba pregledovati žepov, preden je vrgla njegove hlače v pralni stroj; nikoli ni imel niti kovanca. In ni bilo govora, da bi mu njegovi bratje ali mama lahko dali potrebno vsoto, niti ne zato, ker bi se bali, da nikoli več ne bodo videli tega denarja, čeprav bi tudi to bil dokaj veljavni razlog, temveč zato, ker so bili vsi brez fičnika. Babičino pokojnino so že odnesli v različne pivnice.

Za naše pohištvo na javni prodaji nihče ne bi plačeval visokih vsot, kajti že prevečkrat je bilo nesrečna tarča frustracij, ki jih je bilo treba odražirati. Stoli so škripali, naslonjala so bila majava, nekatere tace so bile spet zlepljene. Kaj bi še lahko dali rubežniku? Zapestno uro, ki sem jo dobil za birmo? Verižico z obeskom mojega horoskopskega znaka, ki sem jo dobil za birmo? Fotoaparat, ki sem ga dobil za birmo? Toda celo če bi bil kdo pripravljen za te stvari kaj plačati, s tem ne bi pokrili niti tisočinke dolgov strica Zwarena. Za naš gramofon se rubežnik ni niti zmenil, glede na to, da je človeštvo v tistem času množično verjelo, da nam ne bo več treba dolgo čakati na izum CD predvajalnika. Širile so se napovedi, da čez nekaj let nikjer ne bo več mogoče najti gramofonske igle. Enako se bo godilo platnenim trakom pisalnih strojev, tako da je tokrat ostal nedotaknjen tudi naš hrupen *remington*, sicer še dobro blago. Napredek je brez nas odlično potekal. Ne, rubežnik se bo odločil med televizorjem in pralnim strojem, lahko bomo srečni, če ne bo iz hiše odvlekel kar obeh.

»Ali televizor še deluje?« je vprašal rubežnik. Nesreča je zdaj definitivno izbrala svoj cilj.

»Pa nam ja ne boš vzela televizije?«

»Imate drugačen predlog?«

»To niti ni moja televizija, od mame je.«

»Že mogoče. Toda če bi želeli, da ne bi rubili maminih stvari, bi pač morali živeti kje drugje. Prijavljeni ste na tem naslovu, to pomeni, da moramo priti sem, kadar zamujate s plačilom. Tak je zakon. In zakon je zakon.«

»Kdo pa pravi, da je zakon zakon?«

Rubežnik je molčal. Tako je lažje ohranil vlogo pametnejšega.

»Prav,« je še enkrat poskusil Zwaren, tokrat bolj diplomatsko, »kaj ne moreš odnesti televizorja jutri? Saj ne gori voda, en dan gor ali dol.«

»Gospod, že trikrat ste dobili odlog za plačilo in niste se zmenili za prav toliko opominov. Zdaj ste že krepko prekoračili skrajni datum, nekje moramo potegniti mejo, pravzaprav smo bili še precej popu-

stljivi z vami. Žal mi je.«

»Prav nič vam ni žal! Če bi vam bilo žal, potem bi nam pustili televizor in basta. En dan odloga, kaj je to res preveč?«

»Ne vem, kako bi en dodaten dan zdaj lahko naredil razliko?«

»Roy Orbison!«

»Kako, prosim?«

»Roy Orbison. Na televiziji. Nocoj je na televiziji Roy Orbison, spet bo zapel, potem ko je pred mnogimi leti nehal nastopati. Pa mi ja ne boste rekli, da ne poznate Roya Orbisona. *Uuubi Duubi*, *Running Scared*, *Mean Woman Blues*... Vse to so njegovi komadi. Verjemite mi na besedo, gospod, če bi vedeli, kdo je Roy Orbison, potem ne bi niti za trenutek podvomili, ali naj televizor še za en večer pustite pri nas. Samo za en večer. Samo za šest ur.«

Začutili smo priložnost. Drobčno priložnost. Moj oče, ki se je dotlej modro držal v ozadju, a je bil pravi mojster za *timing*, je zdaj zavohal pravi trenutek za vmešavanje, zravnal je hrbet, zajel sapo in zapel prvo kitičko popevke *Only the Lonely*. Stric Herman se mu je pridružil pri drugi kitiči. Kot petje družine Von Trapp. *Only the Lonely*, ki je bil vendarle strašen hit, ni rubežniku pomenil nič in s tem je pokazal izredno odtujenost običajnemu svetu, ki jo je bilo nemogoče opravičiti s polomljeno angleščino mojega očeta: kadar je na ves glas prepeval angleške pesmi, se je ponavadi omejil na samoglasnike, ki so kljub vsemu bili zmeraj na pravem mestu.

Reševalni načrt številka tri je pomenil, da mora Zwaren na vse pretege tarnati o svoji mami.

»Poglej za pet sekund to žensko. Staro žensko. Edino, kar še ima, je ta ubogi televizor. Da gleda nemške televizijske šove v soboto zvečer, ves teden se jih veseli. In kadar gleda avstralske serije, pozabi na lastno bedo. Saj ne moreš biti tako brezsrčen, da bi tej ženski vzela še zadnje razvedrilo? Ali pa naj po tvoje vsak večer zija v pralni stroj?«

Rubežniki so brezsrčni, to je najvažnejši kriterij pri izbiri za službo: pomanjkanje fleksibilnosti.

»Grdo je, da vam moram tako reči, gospod, ampak če hočeš postati rubežnik, moraš biti strašanski prasec, sicer ne bi zdržal v tej službi. Prepričan sem, da so vaši šefi zadovoljni z vami, čestitam.«

To je bil reševalni načrt številka štiri, petega nismo imeli in ga tudi nismo potrebovali. Iz kuhinje je prišla babica z vedrom in s junjo v roki, reprezentativna podoba, na katero bi lahko spominjal njen kip.

»Mama, kaj pa delate, za božjo voljo?«

»Saj ne morem pustiti, da bo odnesel umazan televizor, na ekranu je polno nikotina. Kaj pa si bo mislil o nas?«

»To je pa res višek. Ta kurac nam bo spraznil brlog in ti ...«

In tako se je rubežnik poslovil od nas s čistim televizorjem, prav radovedni smo bili, za koliko časa.

Stric Zwaren se je zdaj znašel pred izzivom, da v manj kot petih urah najde televizor, da ne bomo zamudili niti sekunde vnovičnega vstajenja Roya Orbisona. Zwaren je svoj glasbeni okus sicer bolj usmerjal v črne sloje, oboževal je črnske pevke z lepimi nogami in s prsmi, ki so bile kot ulite za roke kakšnega mehanika. Najboljša je bila Tina Turner, čeprav je priznal, da je bolje prepevala v tistem času, ko jo je mož še redno mlatil. Predvsem njegovi bratje so oboževali Roya, tako visoko so ga cenili, da je bilo zame skoraj nerazumljivo, ker so Roya redkokdaj omenjali na obveznih seznamih absolutnih glasbenih vrhuncev, ki so na koncu tega kričevega stoletja, njihovega stoletja, povsod izhajali. Elvis je imel na stotine imitatorjev, toda Roya Orbisona ni bilo mogoče imitirati. Če je kdo rekel, da ima glas opernega peva, potem je bil to kompliment za opernega peva. Roy je bil Roy, nihče ne prekaša njegovega glasu, konec debate. In za nameček smo ljubili nje-

govo tragiko. Da je najprej izgubil ženo Claudette v prometni nesreči z motorjem in potem dve leti zatem videl, kako je ogenj požrl dva od njegovih treh otrok in mu popolnoma uničil hišo, tako da mu je ostal samo še pepel. Svinjsko življenje, tako je to. Če bi človeštvo razdelili na dve skupini, potem bi se prav gotovo tudi sami znašli v kategoriji Roya Orbisona. Vendar smo tega pevca tako nepreklicno vzljubili zato, ker je svoje žalovanje prenašal s tolikšnim prepričanjem, da smo mu vsi odpustili, ker se je potem spet poročil, in sicer z neko nemško punco. Oblačil se je v najbolj črno črtno, vključno s sončnimi očali, in nikoli več ni trpel na svoji koži druge barve. Nihče ga ni mogel več zasačiti, da bi se nasmehnil. Njegova kariera je šla krepko navzdol in prav gotovo se mu je to zgodilo zaradi lastnih impulzov. Poznal je tisto *Luknja*, ki jo vsakomur izkopljejo. Mi smo se sprijaznili z dejstvom, da obstaja neka luknja, Roy pa je preprosto skočil vanjo. Njegov padec smo razumeli kot hrepenenje po preminuli ljubic. Moralo je biti čudovito, če si lahko padel na dno vseh svojih misli. Vendar se je pobral. Ali je z ustnic svoje nemške Barbare polizal življenjski eliksir? Mogoče pa res, in to smo mu od srca privoščili. Naša Barbara še mora priti. Toda Roy se je pobral in bo spet stopil na odrski les v Coconut Grooveu, v neki beznici v LA.

Če je moj oče primerjal svoje življenje z življenjem svojega idola, potem je videl samo vzporednice. Vrhunci tega pevca so bili v trenutkih, ko je tudi moj oče doživljal viške, istočasno sta zgrmela v klet življenja, in da je Roy zdaj takorekoč vstal od lastne smrti, je v skladu z logiko poraženca pomenilo, da je tudi moj oče dosegel prelomnico. Simbolična vrednost tega večera se je brez težav kosala s tolažbo velikih metafor. Odkar so se razširile govorice o Rovevi vrnitvi na sceno, smo govorili o Coconut Grooveu, kot da bi tja zahajali že leta in leta, kot o mitičnem kraju, kot da gre za deljive sanje. Vsak dan se je v naših zgodbah pojavil Coconut Groove, nikoli ob nepravem času, in tistega večera bomo končno na televiziji videli dokaz, da je Roy Orbison spet zapel in dokončno preobrnil svojo usodo. Kajti njegov preobrat je bil naš preobrat, naši topisi so bili povezani, verjeli smo v predstavitev misli v obliki kolesja. Ena misel povzroča drugo. Naš Zwaren se naj kar lepo potruji, da nam bo našel kak televizor.

Gostilničarji so si včasih upali postaviti televizor na biljardno mizo, vendar so to hvala bogu rezervirali za tiste redke priložnosti, ko je televizor lahko ustvaril družaben dogodek. Za pomembno kolesarsko dirko ali med nogometnim prvenstvom. Nastop Roya Orbisona bi lahko bil družaben dogodek, saj so konec koncev v džuboksih tu in tam še imeli nekaj njegovih ganljivih sentimentalnih popevk, in dokler so te plošče prinašale denar, bo tako tudi ostalo. Vendar so bili gostilničarji soočeni s prevratom glasbene dobe. Mlajši pivci so oboževali drugačno glasbo. Noben gostilničar si ne bi upal užaliti našega okusa, vendar nihče ni maral pregnati iz svoje gostilne drugih gostov, ker pač mora misliti na promet. Razumeli smo. Kar so nam prijazno razložili, smo razumeli.

Ob šestih Zwaren še zmeraj ni zrihtal nobene televizije, Roy pa bo zapel že ob devetih. Točno ob devetih. Roy Orbison ne pusti čakati svojega občinstva, aroganca je primerna samo za umetnike, ki si domišljajo, da so veliki. Izključeno je bilo, da bi lahko gledali pri sosedih, naša reputacija je bila debelejša od zidov, ki so nas ločevali. Lahko bi gledali televizijo pri prijateljih, ki bodo preživeli večer v gostilni, ampak sorta išče sorto in postali so nam prijatelji samo zato, ker so bili narejeni iz istega blaga, zato so torej razumeli, da je varneje, če nas ne pustijo same v svoji hiši. V družinah, kjer so ženske kraljevale nad kuhinjo in pilotom, bodo zvečer gledali romantične sladkobne filme in enkratno ponudbo, da bi posebej za nas programirali video, smo zavrnili, ker se odda-

je v živo ne sme gledati kasneje, saj bi tako izgubila ves svoj čar.

Zadnja sekunda nikoli ne pride zgodaj, in tako je Zwaren v zadnjem trenutku osrečil svoje brate z novico, da je našel televizor.

»Nobenega televizorja ne vidim. Kje ga imaš?«

»Lahko gremo gledat k njim domov.«

»H komu?«

»Ne poznam jih. A je to zdaj pomembno?«

»Hočeš reči, da si pozvonil pri popolnih tujcih in vprašal, ali lahko gledamo pri njih? Zaboga, naj me vrag pocitra! Kaj te ni nič sram? Da moramo zdaj že žicati družbo, tako globoko smo padli.«

»Kaj mislite, da sem to storil za zabavo, cepci. Vi ste hoteli videti Roya Orbisona, no, zdaj lahko greste gledat Roya Orbisona. Nehvaležni prasci.«

Ni bila navada, da bi človek praznih rok prišel v tujo hišo, in tega smo se tudi mi držali. Ampak kaj naj človek da in česa ne more dati ljudem, ki jih ne pozna? No, nekje v šupi smo še imeli zaboj piva, to bi moralo zadostovati. Ženski smo nesli sanseviero, ki je stala na televizorju. S tem smo rešili tudi svoj problem, saj nam ni bilo treba iskati novega mesta za lončnico.

Zmenek, ki ga je v našem imenu organiziral Zwaren, je bil v prvi vrsti hiš, ki si jih lahko videl, kadar si se pripeljal v Reetveerdegem z zahoda. Beznice. Podganja gnezda. Take vrste podrtije, v kakršni bi živeli tudi mi, če nam ne bi babica nudila strehe nad glavo. Številka 84, hiša, ki jo je bilo mogoče razločiti že od daleč zaradi paraboloidne antene na strehi. Dokaz, da ni mogoče videti nič pametnega na domači televiziji. Toda nocoj je bilo prav gotovo kaj videti. Roy Orbison. V živo iz Coconut Groovea. In to bomo zdaj tukaj doživeli. V nekem podganjem gnezdu na robu Reetveerdegema.

Odkrito rečeno smo pričakovali, da nam bodo vrata take hiše odprli drugačni ljudje. Moški je nosil elegantno obleko, imel je čudovite brke, ki si jih je moral vsak dan striči, in svetleče črne lase. Njegova koža pa je bila rjava. Sicer ne rjava rjava, ampak rjava. Recimo temu rumenkasto rjava. Tako rjava, kot da bi cel večer visel nad pepelnikom, v katerem je bilo tudi nekaj prižganih cigaret. Taka rjava. Kakor koli že, naš Potrel je kasneje trdil, da je bila tako rjava kot kurac odraslih moških.

»Dobrodošli,« je rekel moški.

Sicer smo razumeli, kaj pomeni beseda dobrodošli, toda take besede vendar govorijo samo v knjigah in v filmih. Predvsem za filme smo bili prepričani. Dejstvo je, da sami te besede še nikoli nismo rekli naglas in da še nikoli nikogar nismo slišali reči *dobrodošli*. Prav gotovo ne v resničnem življenju. Morda pa samo zato, ker še nikoli nikjer nismo bili zares dobrodošli.

»Moje ime je Sawasj!«

»Sa-kaj?«

»Sawasj.«

»Sawasj? Waš, tako kot *car wash*?«

»Ja, tako kot *car wash*, haha. In to je moja žena Mehti.«

»Me veseli.«

Moj oče se je rokoval z gostiteljem in gostiteljico, njegovi bratje pa so sledili temu zgledu. To so bili torej tujci. Že dosti smo slišali o njih. Sicer je v naši vasi že stanoval španski par – taprava komunista, s katerima je moj oče v gostilni debatiral o ideologiji –, ampak njiju nismo mogli imeti za tujce. Tole tukaj pa je bilo povsem nekaj drugega.

»Mi smo iz Irana.«

»Iz Irana? Kaj res? Iran je bil še včeraj na televiziji.«

Iran je bil vsak dan na televiziji. Vendar nismo vedeli, kje natanko je ta dežela. Edini problem, ki smo ga zdaj morali razrešiti, je bil naš jezik. Ti ljudje so šele kratek čas govorili nizozemsko, a v določenem smislu bolje kot mi. Njihova nizozemščina je bila

čista. Da ne rečemo: holandska. Zdaj bomo tudi mi morali govoriti brez naglasa in se omejiti na peščico preprostih besed v enem stavku.

»Ti poznati Roya Orbisona?« je vprašal Herman.

»Ne. Je iz Belgije?«

»Ne. Roy Orbison, ameriški pevec. Teksaški pevec, v bistvu. *Only the Lonely*, njegov veliki hit. *Samo tasami*. Žena umrla v nesreči. Bum. Otroci umrli v požaru. Adijo. Vau. Štekaš? Zdaj Roy spet peti. Nocoj na televiziji. Ob devetih. Ti potem prižgati, a ne?«

Ozrli smo se naokrog. Na mizi so ležali slovarji, angleški in belgijski časopisi ter pesniške zbirke.

»Ti biti študirani mož? Bereš poezijo, glej no.«

»Pesmi se učim na pamet, da bi prevzel ritem nizozemščine.«

»Da bi prevzel ritem?«

Ženska se je nehote nasmehnila. Mekka se je odvajala.

»Ti nam povedati pesmico, gospod Sawasj?«

Jasno je bilo, da mu ni do tega, toda zdaj je bila na kocki njegova integracija. Pogledal je ženo, ta pa njega. Potem je rekla: »Bom jaz zdeklamirala eno. Eno kitico.« Svojega moža je odrešila trpljenja, taka ženska je prav gotovo prišla iz tujine. Zakašljala je, se popraskala in začela. »Pod vodo so vse prazne steklenice polne ... Neslišna tišina miruje v njih kakor v starih gradovih, za steklom ... Kot suh cvet vijolice v slovarju.«

Ploskali smo ji kot zverine. Naš Potrel je zažvižgal na prste. In uživali smo, ko ji je rdečica zalila lica. Zdaj smo vedeli tudi to, da lahko rjavi ljudje zardijo.

»Zelo lepa biti,« je rekel Herman. »Ti dobro brati. Lepo. Lepo. Zelo me je prevzelo. Ti smeš brati na mojem pogrebu.«

»Pod vodo so vse prazne steklenice polne; le kdo se je spomnil tega.« Moj oče se bo še mnogokrat spomnil tega verza.

Morda bi jima morali sedaj izročiti darila, kajti moj oče je še kar sedel v fotelju z zabojem piva med nogami.

»Eh, mi smo prinesli pivo, pir. Da ne bi prišli praznih rok. Kaj vi smete piti pivo po vaši veri?« Stavka niti ni uspel dokončati, ko so že stali kozarci na mizi.

»Ni treba umazati kozarcev. Mi piti iz steklenice. Je zelo belgijsko, strašno tipično, piti iz steklenice.«

Nazdravili smo. Na Iran. Na Belgijo. Na Roya Orbisona, ki bo čez deset minut z udarcem na gong naznanil vrnitev sreče. Potem smo ženski izročili sanseviero. Vrstni red bi dejansko moral biti obraten, pa kaj potem. Mehti je hvaležno sprejela lončnico, nekajkrat ponovila besedo *sansieviera*, tako da smo se nenadoma tudi sami zavedli, da pravzaprav niti ni tako grda beseda, in dodala, da sta srečna, ker so ju končno obiskali Belgijci. Da ni lahko navezati stikov z domačini.

»Ti preprosto priti v gostilno. Takoj navezati stike. Gostilna Volkskring. Ti se vpisati v biljardni klub. Jaz tebe naučiti igrati biljard in piti. In ti takoj imeti prijatelje.«

»Koliko je ura?« je vprašal moj oče. Seveda je vedel, koliko je bila ura, vendar se mu zdelo nevljudno reči, da je skrajni čas, da prižgejo televizor.

»Tudi brez tebe bo odbila devet,« je rekel Sawasj.

»Kako?«

»To je pesniški verz, ki sem se ga naučil na pamet. Všeč mi je.«

»Jaz pa imam raje polne steklenice.«

Program se je že začel, toda oder je bil še prazen. Kamera se je približala nemirnemu občinstvu in včasih se je za toliko časa ustavila na enem obrazu, da je prav gotovo šlo za kakšno slavno osebo. Ampak mi je seveda nismo poznali, Sawasj pa tudi ne. Ljudje so sedeli pri mizicah, ki so se šibile pod polnimi vedri šampanjca, a tudi nam je bilo prav lepo z zabojem piva. Za zavesami so uglaševali kitare, bližal se je usodni trenutek.

»Ali lahko date televizijo malo bolj naglas?« je vprašal Potrel, in ne da bi počakal na odgovor, navil glasnost na maksimum.

»Sosedje!« je rekla Mehti. Oziroma je zakričala.

»Ti reči sosedom, da je Potrel vaš najboljši prijatelj. Sosedje gotovo poznajo Potrela. Kar reči sosedom, da jih bo Potrel na gobec, če bodo težili. Bodo že videli, kaj se to pravi.«

Tudi to je bilo torej urejeno.

Na odru so se pojavili glasbeniki in nenadoma je bilo videti, kot da je zgodovina omogočila drugo in boljšo priložnost, kajti danes je zraven Roya Orbisona igral spremljevalni bend Elvisa Presleya. Res nimamo ničesar proti Elvisu. Elvis je bil, no ja, kaj naj bi bil? Nekaj velikega. Vsekakor. Toda Roy Orbison je bil večji. Potem so prišli na oder violinisti, oblečeni v črno, in vsi so imeli na nosu repliko tistih legendarnih sončnih očal. Fantje, kako naelektreno ozračje.

»Je to Roy Orbison?« je vprašala Mehti.

»Ti gotovo nisi pri pameti. To je James Burton. Je bil nekoč Elvisov kitarist.«

»Ah, Elvis. *One for the money and two for the show.*«

Tipično, Elvisa so seveda poznali.

»Pesmi Elvisa Presleyja so prevedene v sumerski jezik,« nas je zdaj Sawasj poskusil obremeniti z nepomembnim znanjem. Pa nam ja ne bosta zdaj čakala o Elvisu ali o puščavskih jezikih? Še nekaj sekund in na odru se bo pojavil Roy Orbison. Glasbeniki, ki stojijo v ospredju, so že stopili pod žaromete: Bruce Springsteen, Tom Waits, k.d. lang, Elvis Costello, Bonnie Raitt, Jackson Browne, Jennifer Warnes, ni za verjet, cela parada je bila tukaj.

»Je to morda Roy Orbison?« Zdaj pa Sawasj.

»Ne, no, to ni Roy Orbison. To je Bruce Springsteen. Ti bom že povedal, ko bo prišel Roy Orbison. Potrpi, Sawasj, potrpi. Vse ob svojem času.«

In potem je napočil ta čas. Roy je stopil na oder, si vrgel pas svoje kitare čez ramo, potem pa prijazno in odločno pokimal publiki. Res je bil on. Niso nas naplahtali. Roy Orbison je resnično vstal iz groba, aleluja. Poskočili smo iz foteljev, enako, kot je storilo občinstvo na televiziji, in potem smo mu tako močno zaploskali, da smo nekaj sekund celo verjeli, da lahko sliši naš aplavz.

»Je to tukaj navada?« je hotel vedeti Sawasj. Ampak Sawasj mora zdaj res držati jezik za zobmi.

»To je torej Roy Orbison!« je rekla Mehti. »Star moški.«

Zbor v ozadju, ki ga je vodil k.d. lang, je začel koncert z mojstrskim stavkom *dam dam dam dubiwu* in Roy je zapel *only the lonely*. Znoreli smo, tako nas je prevzelo. Leta in leta smo vztrajno poslušali njegove plošče, toda še nikoli ga nismo videli peti teh epskih pesmi. Ampak zdaj je prišlo do tega. In takoj smo opazili, da Roy skorajda ni odpiral ust. Vsekakor ne dovolj, da bi lahko vsaj zagotovo ugotovili, ali še ima v ustih zobe. To je bil čudež, iz grla je spravil take oktave, za katere bi moral vsak drug človek na vso moč razpreti usta, tako da bi mu jih skoraj raztrgalo, vendar je bilo videti, kot da se Royu ni treba prav nič truditi. Najvišji *do* je preprosto vrgel na dan skozi nos. Razen tega se ni spakljivo pozibaval v bokih in ni metal mikrofona nad glavo, kot da bi bil laso. Ne. Samo mirno je stal. Zadržano. Zavedal se je dejstva, da je že za časa življenja postal kip. In potem še ta njegova obleka! Kavbojska srajca s trakovi na rokavih. Vsak bi bil v tej srajci videti neverjetno smešen, ampak ne Roy Orbison. Ponižal je New Waverse, ki trenutno rastejo kot gobe po dežju in s svojimi črnimi cunjami in karnevalsko maskaro pritegnejo vso pozornost na svojo praznino. Pri Royu Orbisonu ima črna barva drugo dimenzijo. On je edini pravi New Waver na svetu, igra pa rokenrol. Temu je pač treba nazdraviti.

Končno smo lahko Mehti in Sawasju pokazali pravi obraz Belgijcev, medtem ko smo skakali po

njihovem kavču in od samega veselja metali blazine v strop in medtem ko je Potrel zaplesal po mizi s stolom, ki ga je močno objemal. Kar se jima je zdelo vase zaprtu, slabovoljno ljudstvo, je zdaj v njuni dnevni sobi prestavljalo pohištvo in plesalo. Videl sem, da je moj oče že zagrabil neki kipec in se z njim zavrtel po sobi, Herman pa je s stene snel neko sliko, ki mu je prav odlično služila kot plesalka.

»Hej, Mehti, kaj v Iranu ne plešete trebušnega plesa? Daj, Mehti, zopleši za nas s trebuhom, saj tega še nikoli nismo videli v živo!« In še preden smo uspeli razmisliti o svojih besedah, smo že na ves glas skandirali: »We want Mehti for a striptease on the floor.«

Resnično, že zdaj smo čutili, da je vrnitev Roya Orbisona na oder preobrnila zgodovino, zdaj nam torej ni preostalo drugega, kot da se pripravimo na dolgoletno dobo intenzivne sreče. Tudi glasbeniki na odru so se tega očitno zavedali. Bruce Springsteen je žarel. Bruce Springsteen zdaj ni bil srečen zato, ker je bil Bruce Springsteen, ampak zato, ker je smel biti priložnostni glasbenik Roya Orbisona, kajti s tem se mu je izpolnila resnična otroška želja. Iste občutke smo lahko videli tudi pri drugih glasbenikih. Tom Waits se je spastično zvijal nad svojimi orglicami, glavo je sklanjal vse do kolen in zdelo se nam je, da so izklopili volumen njegovega instrumenta, ker je nenehno ubiral napačne akorde, za povrh celo izven takta. Velika zgaga je bil seveda Elvis Costello, njegovega frisa preprosto nismo mogli prenesti; gledano iz najprijetnejše perspektive bi ga celo še lahko imeli za kakega zoprnega študenta ekonomije, toda prav ta njegov psevdointelektualni videz nam je šel pošteno na živce. Sicer pa nismo imeli nobenih pripomb. To je bil nastop, kakršnih je v stoletju samo peščica, dva ali trije. Če bi zbrisali z ekrana Elvisa Costella, bi bil to nastop, kakršen je le enkrat v stoletju.

Osem pesmi dolgo je Mehti trepetala za nadalj-

nji obstoj svojih lončnic, potem pa je Roy začel peti svojo mojstrovino *In Dreams*, tisto pesem, ki pripoveduje zgodbo o ljubici, ki je ni več, nikjer, razen v naših sanjah, zaradi česar bujenje vsekakor ni posebej prijazno. Ta pesem nas je zdelala. Predvsem mojega očeta, ki ni prenesel toliko epske lepote. Položil je glavo v blazine fotelja in se začel cmeriti. Naš Herman je to razložil gostiteljem. »Pie biti žalosten. Pustite ga. Piejeva žena je že nekaj časa proč. Adijo. Njegova žena oditi z drugim, biti cipa. Razumeta? Njegova žena fuka z drugim dedcem.« In da bi bil prepričan, da ga vsak razume, je Herman upodobil svoje besede s preprostimi in z jasnimi gibi.

Prav nič ni pomagalo, ker ga je Mehti tolažila, treba je reči, da je to njegovo bedo samo še poslabšalo, ker je začutil na rami mehko žensko roko. Naš Potrel je še enkrat poskusil razvedriti mojega očeta (*pa se nam ja ne boš zdaj cel večer tukaj cmeril, ker tista umazana pizda danes vrešči pod nekim drugim tipom*), toda moj oče je bil neutolažljiv. Za nameček je bila naslednja pesem *Crying*, še ena taka mojstrska melodija za jokanje. Moji strici so ga pustili čepeti v fotelju, potem so še enkrat zaplesali po mizi, ko je pesem *Candyman* celoten nastop spet vrnila v veselo in plešoče vzdušje. Medtem pa je tudi Sawasj sedel na kavču, zraven mojega očeta, in mu govoril, da dobro ve, kaj se pravi pogrešati človeka, da je sam v Iranu zapustil mamo in za trenutek smo se zbali, da bosta zdaj v dvojce zahlipala.

Ko je bilo koncerta konec, je moj oče še zmeraj jokal in jokal je še potem, ko smo ga vlekli proti domu, potem ko smo se zahvalili prijateljem Irancem in se jim opravičili za nelagodje. Obljubili smo, da jim bomo razbito vazo kmalu prišli plačat, in to smo tudi zares nameravali, čeprav sta nam ves čas ponavljala, da to ni potrebno. Roy Orbison se je vrnil na oder, sreča se nam je spet smehljala in resnično nam pripada svetla prihodnost.

Kazalo

- str. 5 Uvodnik
- str. 6 Cvetka Bevc ... POGOVORNA ODDAJA
- str. 6 Andrej Blatnik ... SPREMENI ME
- str. 9 Rasto Božič ... KOVAČ
- str. 10 Matjaž Brulc ... ADAPTACIJA
- str. 12 Nejc Gazvoda ... DOBRA VILA
- str. 17 Thomas Gunzig ... ŽIRAFI
- str. 19 Bohumil Hrabal ... IZDAJA OGLEDAL
- str. 22 Dušan Jelinčič ... KAM GRE VETER, KO NE PIHA
- str. 23 Zilhad Ključanin ... FALL ON ME
- str. 24 Tomaž Kosmač ... MED IDRIJO IN GODOVIČEM
- str. 26 Tomaž Mahkovic ... O SVOJEVRSTNOSTIH ZALJUBLJENOSTI
- str. 28 Peter Rezman ... SKOK IZ KOŽE
- str. 30 Lucija Štepančič ... RUNNING LATE
- str. 38 Damijan Šinigoj ... ŽELJA
- str. 39 Robert Titan Felix ... PONTIFIKAT
- str. 41 Dimitri Verhulst ... SAMO TASAMI

...

MARJAN ŠMALC s.p.
 041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOŠT PRI DELU - POŽARNA VARNOŠT

DARO BIRO
 računovodstvo in knjigovodstvo
 - bujarske in nadzorne gradbeniške instalacije
 GSM: 041 643 133
 Rozalija Judež s.p.
 Velika Cikava 128
 8000 Novo mesto
 tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
 delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
 e-mail: daro.biro@siol.net

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
 Mira Lalič
Daniša Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
 8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
 GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTRNIK OBRTRNIKU!
 Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

Novi Medij
 Glavni trg 14
 8000 Novo mesto
 E-mail: novi.medij@siol.net

ARHITEKTON d.o.o.
 Novi trg 9, 8000 Novo mesto
 tel.: 07 33 71 520
 fax: 07 33 71 521
 gsm: 041 671 338
projektiranje inženiring

elica KRŽ s.p.
 PRIDRIVANJE UPRAVNE IN GRADEBNE DOKUMENTACIJE
 Laskarjeva cesta 4, 8000 Novo mesto
 elica.krz@volja.net
 +386 7 332 48 91
 +386 40 439 677

ib Investbiro
 Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
 07 332 81 97

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
 Podbevškova 13, Novo mesto

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
 Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
 tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

tilia d.d.
 zavarovalnica tilia d.d.
 novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
 Gorenja vas 9a
 8220 Šmarješke Toplice
 GSM: 041 619 625

Avtohiša Berus
 Podbevškova 1, Novo mesto
 Servisno prodajni center vozil Volkswagen in Audi
 07 371 98 00

INFOTEHNA
 Glavni trg 20, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 600

ToMaS
 PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
 Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

AVTOŠOLA RIBA
 Ulica stare pravde 15
 Novi trg 11, Novo mesto
 tel: 07/33 26 722
 m-tel: 041 671 480

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
 Jernej Jakše s.p.
 Bršljin 32, Novo mesto
 gsm: 041 650 700

triglav

Branko Tratar s.p.
 projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
 Ul. talcev 2, Novo mesto
 tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
 Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
 tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Konvikt
 REKLAMNA AGENCIJA

AKZO NOBEL
 AICO Novo mesto d.o.o.
 Podbevškova ulica 32
 OBRTNA CONA CIKAVA
 Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
 aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
 Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

Moba
 Izdelava posteljnih vložkov Latoflex Stopiče

stia info@stia.si
 d.o.o. Novo mesto
 tel: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

NLB

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
 Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
 Telefon: h.c. 07/33 21 065

atmosferacaffè

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
 Smolenja vas 10 a, Novo mesto
 Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
 • POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
 • AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

fine cars® d.o.o.
 Prodaja vozil
 Bajčeva 6, Novo mesto
 Tel./fax: 07 33 80 860

ZAVAROVALNICA MARIBOR
 Zwitrova ulica 1, 8000 Novo mesto
 tel: +386 7 332 53 30
 fax: +386 7 332 53 31
 e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

MALKOM
 Ljubljanska 1, Novo mesto
 tel.: 39 31 470

MASAŽNISALON
 Grabič David s.p.
 Telefon: 051 325 270 / Kandjska cesta 34
 e-pošta: masazni.salon@siol.net
 www.masazni-salon.si

www.**Luminus**.si

MAJCEN
 Novo mesto
 Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
 Novi trg 1, Novo mesto
 BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

park

VIDENTIC
 ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
 VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

Forex Commerce d.o.o.
 Smrečnikova ulica 19
 8000 Novo mesto

boplast
 PVO-BU-LEŠ OKNA IN VRATA ZA VAJ DOM
 Hrlo 57, 8000 Novo mesto / T: 07 3371 370, F: 07 3371 371

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

OŠ DRSKA
Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/39 35 860
fax: 07/39 35 876
e-mail: info@os-drska.si

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si

Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

DOLENJSKI MUZEJ
Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

OŠ Bršljin
Kočevarjeva 40, Novo mesto
e-mail: os.brslijn@guest.arnes.si

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OSNOVNA ŠOLA BRUSNICE
OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

KNJIŽNICA
Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel.: 07 393 46 74

MIRANA JARCA

Osnovna šola CENTER
Seidlova cesta 7
8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

Globovna šola Majana Kozani Novo mesto

CENTER BIOTEHNIKE IN TURIZMA
Sevno 13
Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Dijaški dom Novo mesto
Šegova ulica 115
8000 Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

EKONOMSKA ŠOLA
Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

SLS.
Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

MKO d.o.o. NOVO MESTO KOVINSKE KONSTRUKCIJE
KOČEVARJEVA ULICA 1, 8000 NOVO MESTO
Telefoni: +386 7) 39 30 480, 39 30 490
Fax: (+386 7) 39 30 491, E-mail: mko@mko.si
http://www.mko.si/

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Galerija Božidar Jakac
Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

gostisce-kos@siol.net
gostišče KOS
ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

PUB PRI VODNJAKU
Glavni trg 3, Novo mesto

COMPLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

Frizerstvo in lasuljarstvo
KODRČEK
Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

lokalpatriot
www.lokalpatriot.si
lokalpatriot@lokalpatriot.si

park novomeški regionalni mesečnik

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9, Novo mesto telefon 07 332 45 10

agencija servis
Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebnje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel. št.: 080 22 16
www.mservis.si

Gostilna Bučar TUDI
Boženko Grah, s.p. ŠTUDENTSKA
Šmihel 14, Novo mesto KOSILA
Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

KAVKA PUB
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
Primož Polak s.p.
Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
DELOVNI ČAS
Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

www.park-on.net
spremljaj! - komentiraj! - bodi anonimen!

BAKS
mednarodni transport, logistika,
inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/33 70 700; fax: 07/33 70 701

TOTAL d.o.o.
PIZZERIA TOTALKA
Kandijska cesta 60
Tel.: 07 302 01 00

Knjigarna Goga je za vas odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 19.00 ter ob sobotah od 9.00 do 13.00. Vabljeni!

knjigarna:kavarna:GOGA
Glavni trg 6

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!
Sodelujte v anketi na
www.dol-list.si
(07) 39 30 500

TOTAL
TOTALČEK

PARMA VARNOSTNI INŽENIRING
 inventivna regulativa
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
 Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto
 tel./fax: 07 33 44 220
 mob.: 041 649 277

Cvetličarna Cvetnik
 Ljubljanska 27,
 Podbevškova 4,
 Novo mesto

ACER
 Prostorsko načrtovanje, projektiranje
 in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

Lubcon d.o.o.
 Adamičeva 26
 Novo mesto
 tel.: 07 33 80 760

NOVA 07 33
 reklamna agencija 21 391

ARCH LINEA
 projektiranje, načrtovanje, oprema, design
 Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
 tel 07 30 -79-811, 041 671-321

UDARNI list

tak Novo mesto d.o.o.
 NAŠE DELO:
 STANOVANJSKE STAVBE
 INDUSTRIJSKE STAVBE
 JAVNE STAVBE
 ŠPORTNI OBJEKTI
 URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
 PROSTORSKO NAČRTOVANJE
 Tel./fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
 Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
 e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
 Tel.: 07 33 79 010
 Fax: 07 33 79 011
 Samolepilne etikete • Foto papir

park

RSL PRODUCTION
 WWW.RSL-PRODUCTION.COM

Vse na enem mestu: izleti, potovanja,
 sejmi, letovanja, zimovanja, letalske
 vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
 tel. 07/39 31 520
ROBINSON
 Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

OŠ Dragotin Kette
 Šegova 117, 8000 Novo mesto
 T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
 Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

LoGing ESTABLISHED 1993
 NOVO MESTO - www.loging.si
 INDUSTRIJSKI MONTAŽNI OBJEKTI

ZP MS Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojca.l@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Mojca" Novo mesto

Robert's elektronik d.o.o.
 Novomeška 79, Straža
 tel.: 07 30 84 840

30 let
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
 8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
 E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

N.Si Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v moč dobrega

YURENA 33 33
 šola tujih jezikov 72 72
 100 Glavni trg 11, Novo mesto 102

[...]N3 N3 d.o.o.
 Krajčeva 17
 Novo mesto

SOPHOS
 SOPHOS ANTI-VIRUS
 Pooblaščen distributer za Slovenijo
 www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
 ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
 NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
 FAKS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
 VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN
 SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

Sporti d.o.o.
 Košenice 83, Novo mesto

3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.

- Poslovni informacijski sistemi (Windows okolje, SQL odjemalci/strežniki)
- Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
- Razvoj internet aplikacij in web gostovanje

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
 Košenice 92, Novo mesto,
 Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

DRAGAN ŠOBAR s.p.
 Elektroinstalacije
 Ravgovska 2
 8000 Novo mesto
 Tel. fax : 07 / 334 12 93
 Mob : 041 / 616 762

www.park-on.net
 spremljaj! - komentiraj! - bodi anonimen!

Visio d.o.o.
 Metelkova 7b, Ljubljana

HRANILNICA LON
 d.d., Kranj
 PE Novo mesto
 TEL.: 07 337 10 10

Slovenska demokratska stranka SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto

REAL, d.o.o. Novo mesto
 Kočevarjeva 2
 8000 NOVO MESTO

www.novomesto.org
VEDNO VROČE

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
 Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel. 07/3325-718
 Doma: Mestne njive 6, Tel. 07/3325-926
 GSM 041/726-644

GOSPODIČNA
 OKVIRJANJE SLIK
 PRODAJNO RAZSTAVNA GALERIJA
 U. Galjev 2, Novo mesto
 Tel. fax: 07/362-1256

harlem računalniški inženiring
 Foersterjeva ulica 10
 8000 Novo mesto
 tel. 07 3382 900
 http://www.harlem.si/

SALON MASAZE IN ZDRAVJA
Matjaž BUČAR s.p.
 Glavni trg 2
 Novo mesto
 Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
 ARHITEKTURA & DESIGN
 GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
 t: +386 (0)7 393 20 80
 f: +386 (0)7 393 20 89
 e: info@id-design.si
 w: www.id-design.si

park novomeški regionalni mesečnik

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
 Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov
 Prisojna pot 4, Novo mesto
 Tel. 041 652 747
 parketarstvo.kovacic@siol.net

INTE RIER
TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell MONTAŽNE GREDNE PLOŠČE
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

grafika novo mesto d.o.o.

Rastemo znanjem.

PARK

III 895/2007/2008

200810776,11

COBISS

KNJARNICA M. JARCA
Študijski oddeljek

Dodiplomski
študijski
program

Podiplomski
študijski
programi

Uporabne
družbene študije
(univerzitetni
program)

Informatika
v sodobni družbi
(magistrski
program)

Informatika
v sodobni družbi
(visokošolski
strokovni
in univerzitetni)

Medkulturni
menedžment
(magistrski
program)

Sociologija
(doktorski študij)

Informativni mesti:

Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto
Novi trg 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 37 37 870
Fax.: (07) 37 37 880
E-pošta: info@urs.si

Fakulteta za uporabne družbene študije
Faculty of applied social studies
Kidričeva 9, p.p. 62, 5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 333 00 80
Fax.: (05) 333 00 81
E-pošta: dekanat@fuds.si; referat@fuds.si

www.urs.si

www.fuds.si